The background of the entire page is a grid of windows on a building facade. The windows are arranged in a regular pattern, with some having blinds pulled down. The building's exterior is a dark, textured material, possibly wood or stone, which creates a complex, layered visual effect. The windows reflect the sky and some interior lights, adding depth to the image.

Números i papallones

Històries singulars de persones que treballen a l'Ajuntament de Barcelona

**Edu Bayer
Plàcid García-Planas**

Números i papallones

Històries singulars de persones que treballen a l'Ajuntament de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

Índex

Pròleg dels autors.	9
Números i papallones. Enric Perea Estrada	10
El nom de les coses. Isabel Salguero Santiago	16
La fotocòpia impossible. Pol Font Teixidor	22
Quan el millor és el pitjor. Laia Vilaginés Solà	28
Netflix en pergami. Xavier Tarraubella Mirabet	34
El pèndol de Newton. Maria José Giménez Elizondo	40
La ciutat líquida. Joan López Sevilla	46
Palaus invisibles. Lourdes Mateo Bretos	52
Que els àngels no caiguin del cel. Joaquim Romañach Planella	58
Aprendre de la fragilitat. Justa Zafra Martínez	64
Les set lletres. Toni Galiano Barajas	70
Balenes a l'Eixample. Mar Campanero Sala	76
L'estoig de la vida. José Miguel Coy Santiago	82
La sensualitat del setrill. Teresa Bastardes Mestre	88
El caçador d'espais. Manel Torrent Tort	94
Agent 19396. Maria José Lacruz Rodríguez	100
La ciutat és el teclat d'un piano. Gerard Guerra López	106
Els Jocs infinits. Eulàlia Dordal Culla	112
Moviment i bellesa. Josep Redondo Laporta	118
El bosc que portem a dins. Marga Parés Rifa	124
L'instant definitiu. Carlos Pons Santotomás	130
Un passeig txec. Cristina Homs-Procházka	136
2023. Una odissea de Barcelona. Marc Pérez Batlle	142
Simfonia urbana. Montserrat Margalef Ayet	148
La nòmina del temps. Justo Figueredo López	154
Quan els companys et salven. Natàlia Mas Tobia	160
El passatge imprevisible. Armand Fernández Prat	166
El mirall animal. Griselda Saura Passarell	172
La gran fàbrica de les paraules. Laura Alburquerque Requena	178
Tots som un. Mercè Roca Soler	184

El llibre que teniu a les mans és un homenatge a la feina anònima de totes les persones que sou “la cara de l’Ajuntament”.

La situació que hem viscut en els darrers anys, amb una crisi sanitària sense precedents, però també les circumstàncies del dia a dia mostren l’alt nivell de professionalitat, capacitat d’adaptació al canvi i generositat de les persones que integreu l’Ajuntament de Barcelona.

Ser un treballador o treballadora municipal no és una simple feina. Implica, fonamentalment, tenir vocació de servei públic i saber fer front a situacions complexes, perquè la ciutat canvia i, amb ella, els reptes mateixos a què s’enfronta.

Per això, més enllà de la institució, més enllà de les actuacions, dels serveis i de les inversions, persones com la Isabel, el Manel o la Justa són les que fan funcionar l’Ajuntament per donar la resposta que demana una gran ciutat com Barcelona.

En les pàgines següents, trobareu les històries de l’Enric o la Maria José, que porten tota una vida treballant a l’Ajuntament, però també la del Pol, que tot just comença la seva carrera professional amb nosaltres. Són històries que mostren quant hem canviat, tal com recorden l’agent 19396, que es va incorporar a una Guàrdia Urbana on la presència de la dona era anecdòtica, o el Joan, que rememora les màquines d’escriure. També s’hi reflecteix la importància del factor humà, que, com bé destaca el Toni, és el que dona sentit a les polítiques públiques.

La vocació de servei públic, l’esforç i, sobretot, la il·lusió i l’amabilitat amb la ciutadania són trets distintius d’aquest consistori. Perquè l’Ajuntament de Barcelona són les persones que hi treballen. Una maquinària que mai no s’atura.

Aquest llibre vol posar en relleu la tasca de tots i totes vosaltres. I és també un reconeixement i una defensa dels serveis públics. Gràcies per la vostra feina i per fer d’aquesta organització un lloc millor on treballar.

Espero que us agradi!

Ada Colau Ballano
L’Alcaldessa de Barcelona

Qui mou l'Ajuntament? Aquest era el nom de la secció del butlletí “Mes a Mes, l'Ajuntament” amb la qual es volien reconèixer les —moltes i diverses— feines que fan les persones que treballen al consistori. Són feines sovint desconegudes i sorprenents (com la de qui té cura dels rellotges o dels edificis del patrimoni històric), feines que dibuixen la Barcelona del futur (com la dels equips que busquen fer front al canvi climàtic), feines cabdals per al dia a dia (com la de les persones que tenen cura dels barcelonins i les barcelonines vulnerables o dels infants a les escoles bressol)... Són feines que, en definitiva, fan rutllar la ciutat.

Com petites peces d'un engranatge gegantí, cadascuna té una funció i, a la vegada, cadascuna és diferent en si mateixa. Al cap i a la fi, no parlem de peces sinó de persones. Totes tenen vocació de servei de públic i també unes interessants vides personals, somnis per realitzar i fites personals que les defineixen. Ha estat un repte escollir només trenta històries per a aquest llibre. Elles i ells volen donar veu a tota la plantilla, mostrar la diversitat, no sempre coneguda, tant de les seves funcions com de les persones que som i configurem aquesta gran institució de més de setze mil professionals que diàriament treballem per una ciutat millor.

Gràcies a totes les persones que hi heu participat per donar a conèixer el veritable Ajuntament i fer realitat aquest projecte.

Sara Berbel

Gerent municipal de l'Ajuntament de Barcelona

Pròleg dels autors

“No sé quin interès pot tenir el meu perfil”, ens va dir una de les trenta persones protagonistes d’aquest llibre en obrir-nos la porta.

Quin interès? Doncs descobrir la voluntat que la feina pública es faci i es faci bé i, en el cas d’aquesta persona que no es trobava ella mateixa interessant, recordar-nos inesperadament una dona artista del segle XVII que pintava contra el seu temps, i un pintor, també barroco, que veia Déu en les prostitutes.

Aquest llibre de converses i retrats va d’això. De coses que no es veuen. De funcionàries i funcionaris que ens acaben sorprenent. De pianistes que fan cases, de cracs de la informàtica que no tenen Twitter, de conserges que saben llegir arcs gòtics i de comptables que quadren números entre papallones. Són feines i històries sense “màscars”, tot i que les converses van començar amb la pandèmia, de trenta treballadores i treballadors municipals que s’entreguen a allò que fan.

Amb aquestes persones hem après que l’Ajuntament és essencialment connexió: interconnexió humana, amb la ciutadania i entre totes aquestes persones. Treballen en edificis esquitxats per la gran ciutat, allunyats els uns dels altres, però acaben movent una mateixa casa i donant ple sentit al nom popular amb què, des de l’edat mitjana, es coneix l’Ajuntament de Barcelona: la Casa Gran.

A totes i tots, el nostre agraïment: ens han desplegat un fascinant mapa de Barcelona impossible de trobar als quioscos de la Rambla, un mapa en què a Nou Barris hi apareixen palaus i a l’Eixample, balenes.

Enric Perea Estrada

DIRECTOR DE SERVEIS DE PRESSUPOST I INVERSIONS

Números i papallones

Darrere els números hi ha molt més que números. Hi ha una intensitat insospitada. Emmarcat a la paret del seu despatx hi té un gran full original amb el resum del pressupost de l'Ajuntament del 1932 al 1950. Hi ha tres anys en blanc: els tres anys de la guerra.

Darrere l'Enric Perea Estrada hi ha molt més que números i rigor comptable. Director de Serveis de Pressupost i Inversions de l'Ajuntament, en la recta final de la seva vocació i carrera ho resumeix així: "Ho he vist tot". Tot el que es pot veure –molt i fascinant– en posar en ordre els números de Barcelona.

"Quadrar, aprovar, executar i tancar comptes", diu. Com si fos un tractat per clarificar la ciutat i els seus carrers. Com si fos l'estrofa inicial d'un poema a la qual es pogués afegir qualsevol cosa de les que mouen la vida.

L'Enric va començar el seu ofici en un món sense ordinadors, com a auxiliar administratiu municipal a Sant Joan Despí. "Entregàvem les nòmines en un sobre a mà –recorda-. Les fèiem amb màquina d'escriure i tres còpies amb paper carbó. La fotocopiadora seria una primera revolució".

A la Casa Gran hi va entrar el 1986 com a gestor pressupostari –el primer!– del districte de Sant Martí de Provençals, on va viure tot el procés de descentralització engegat per Pasqual Maragall. Amb altes dosis de vocació –"vaig entrar amb l'escombra, érem quatre gats"– per començar a construir una ciutat de barris a la mida de la ciutadania. Amb ordinadors prehistòrics i amb el seu Citroën 4L amunt i avall.

“Quadrar, aprovar, executar i tancar comptes”

Darrere els números hi pot rodar un 4L o hi poden volar papallones de la Xina, fulles de l'Amazònia, una àliga medieval o un meteorit del 1704: a finals dels anys vuitanta, l'Enric va ser director administratiu dels museus de ciències de Barcelona: Zoologia, Geologia, Institut Botànic i el laboratori històric Mentora Alsina.

“Tenia despatx al soterrani del Museu de Zoologia, no gaire lluny de la sala de taxidèrmia. Recordo una pantera a la nevera. Tot un món!”

Després de les panteres i els meteorits, l'Enric va ser cap de Gabinet de la Regidoria d'Hisenda i cap del Departament d'Ingressos, amb un despatx que donava a la plaça de Sant Jaume. “Des de la meua finestra vaig veure arribar la primera copa de la Champions del Barça!” En el despatx dels números hi entra de ple la vida, l'eufòria culer o –com li va passar després treballant davant el mar– les cendres d'un vaixell de fibra de vidre devorat pel foc. O el virus de la covid-19, que finalment ell ha vençut.

L'Enric va anar tenint responsabilitats amb noms tècnics i avorrits inversament proporcionals a la passió amb la qual ell els ha omplert: no hi ha ciutat –no hi ha Barcelona– sense pressupost ben quadrat. Va ser cap d'unitat de la gerència d'Administració Econòmica, director de Serveis de Comptabilitat, director de Serveis de Costos i Avaluació, director de Serveis de Pressupost i, ara, director de Serveis de Pressupost i Inversions.

“Els recursos són finits i el que tots demanen és sempre infinit”

“Tan important és elaborar un pressupost com ajudar que s’implemenci bé”, afirma, i, de tot el que em diu, hi ha una cosa que pot semblar anecdòtica però que a mi em sembla del tot extraordinària i que el defineix: “Mai deixo un correu sense contestar”.

Des del seu actual despatx, a l’edifici de la plaça de Sant Miquel, es pot veure el mar, però només si et poses de puntetes, així que pugem a la gran terrassa de dalt per veure-ho tot: el mar i la ciutat que ell ha de quadrar. El dia és mig plujós, dibuixant una Barcelona de color argent.

“Els recursos són finits i el que tots demanen és sempre infinit”, diu mirant les infinites torres i terrats de la ciutat.

“L’Enric no quadra números”, penso mirant els terrats amb ell. El que quadra són els desitjos amb la realitat. Perquè darrere els números hi ha moltíssim més que números. Hi ha papallones, àligues i meteorits. Hi ha somnis. Hi ha els ciutadans i les ciutadanes de Barcelona.

Isabel Salguero Santiago

CONSERGE A LA CASA GRAN

El nom de les coses

—Ets d'ètnia gitana?

—Soy lo que soy. Gitana.

Ho diu amb l'orgull i la fermesa dels arcs gòtics d'on treballa: Isabel Salguero Santiago és conserge de la Casa Gran.

El seu pare era de Saragossa, la seva mare, de València, i ella va néixer a la platja de Barcelona, al Somorrostro. Quan encara era bebè amb el desmantellament d'aquest mític assentament van anar a viure a un altre barri de barraques, la Perona, que s'havia creat el 1947, l'any que Evita Duarte de Perón va visitar Barcelona.

“Lo tenemos muy difícil, los gitanos”, diu.

La Isabel, d'adolescent, va començar a fer feina netejant l'escola de la Perona, Los Pinillos, que estava feta de barracons de fusta. Però a ella ningú li va ensenyar a llegir ni a escriure. Això era a mitjans dels anys setanta, i l'Ajuntament li pagava la feina. Tenia 14 anys.

“Ahora no se limpia como antes”, recorda. “Antes, cuando trabajaba en el colegio, nos mataban haciéndonos subir a sillas para limpiar lámparas y cristales altos, y con los productos que nos daban para limpiar, sulfumán, amoníaco... Antes nos explotaban, no sabíamos leer ni escribir y no podíamos defendernos”.

Després va passar a netejar un altre col·legi, “de payos”, i finalment la van fer fixa. També venia flors, que comprava al Raval i revenia al mercat ambulant de Felip II. Ara fa 39 anys que cotitza a l'Ajuntament, netejant escoles i centres cívics. I des de fa sis anys treballa a l'edifici de Sant Miquel i a l'edifici històric repartint sobres i paquets amb carretons.

–Com distribueixes el correu cap als diferents despatxos si no saps llegir ni escriure?

–Voy buscando objetos que se me queden en la cabeza.

Converteix els quadres, les gàrgoles, els murals, les escales o les finestres en punts de referència. Ningú no llegeix tan bé com ella el laberint del vell Ajuntament, perquè a la vida no només es poden llegir les paraules.

A la sala del Consolat de Mar, per exemple, li diu “la playa”, i a un passadís de la part nova li diu “el Clínico, porque se parece al hospital”.

“Me casaron con 14 años”, deixa anar. Va tenir fills, es va separar i tota la família depèn del seu sou. “El pilar que aguanta mi casa soy yo. Es muy duro mantener a doce personas. Conseguir trabajo está muy mal para los gitanos. A mi hijo no lo cogieron para trabajar en el campo de fútbol del Carmel porque es gitano”.

En una sala hi ha un quadre d'Antoni Tàpies, *Complement miraculós...* Ella es mira el quadre, molt matèric: “es como la estera del suelo”, sentència. I ho sembla, una estora.

El Saló de Cent el coneix com “la sala de los casados”, i al Saló de Cròniques li diu —és absolutament fascinant— “la sala de los payos colgados”.

–Quin lloc de Barcelona t'agrada més?

–Mi barrio. Pero me gustaba más la Perona. Estábamos más unidos. Hacía lumbre, un puchero de café y venían todos los vecinos. No conozco bien Barcelona, de casa salgo lo justo, a veces voy a Glòries, a los Encantes Viejos.

De fet, només ha sortit de Barcelona un cop a la vida, per anar a València.

“Antes nos explotaban, no sabíamos leer ni escribir y no podíamos defendernos”

En aquest edifici gòtic hi ha un punt de trobada entre el seu diccionari i el diccionari de qui sap llegir i escriure: l'Escala Negra, nom oficial, que a partir del primer tram canvia la pedra per marbre negre. Ella, sense saber-ho, ho va tenir clar des del primer dia que la va veure: és "la escalera negra" perquè és negra. I el fet que coincidim en el nom més descriptiu de tot el laberint arquitectònic ens hauria de fer reflexionar. És la gran lliçó que ens regala aquesta dona que no sap llegir noms: que les coses s'han de dir pel seu nom.

"Todavía hay mucho racismo", diu. "Hay gente mala y gente buena, pero unos pagan por otros. Tenemos que dar trabajo a gitanos, moros, chinos... todos tenemos derecho".

—I què sents quan tornes avui al que era el barri de la Perona?

—Nostalgia... Ahora la Perona está toda barrida por la vía del tren, un descampado por donde pasean los perros.

I ella continua amb la seva fascinant lectura del món. Assenyala les gàrgoles medievals: "son muy feos estos bichos que han puesto ahí". I té raó: aquests bitxos són lletjos, meravellosament lletjos, però lletjos.

"¿La sala de la reina? ¿Cuál? ¿La que me pego contra la pared?" Hi ha tantes parets en aquest laberint!

La sala del Gabinet de l'Alcaldia és "la sala de los cuadros feos... no me gustan porque son oscuros". Efectivament, hi ha una trista còpia de la Mare de Déu dels Consellers ("me lo llevaba para cortar leña") i un senyor pintat amb pitet estil Felip II ("el de la cara cortada").

"¿Cómo me oriento en el metro? Estación Jaime I, pues por las letras y un palo, por ejemplo... Los números sí los sé, pero no muchos, que no me entiendo".

La Isabel és un llibre ple de paraules que es fan estimar.

"Aún hay mucho racismo", ens recorda.

Passa per davant de la Mare de Déu de Montserrat que presideix la Capella del Bon Consell: "Mira, la Moreneta es gitana".

Pol Font Teixidor

ARQUITECTE DE LA DIRECCIÓ
D'ESTRATÈGIA URBANA

La fotocòpia impossible

Et pots enamorar d'un carrer, d'un barri o d'una ciutat. Però és difícil saber, del cert, el nombre exacte de cases que formen el teu amor.

En Pol sí que ho sap. Sap que està enamorat d'un carrer, d'un barri i d'una ciutat que té exactament 616 cases. Perquè Can Peguera és alhora un carrer, un barri i una ciutat.

És l'únic nucli supervivent de cases barates fetes a Barcelona per reubicar les persones que vivien en les barraques de Montjuïc, moltes de les quals treballaven per aixecar l'Exposició del 1929, i ell va arribar fins a aquestes cases humils des d'un palau imperial.

Arquitecte de la Direcció d'Estratègia Urbana, Pol Font i Teixidor va acabar la carrera i era de vacances a la vella ciutat vietnamita d'Hué –un conjunt emmurallat de palaus, temples, jardins i vil·les aixecats per a l'emperador i els seus mandarins– quan va rebre un correu electrònic del seu pare. Li deia que havia sortit una borsa de treball per a arquitectes a l'Ajuntament.

"D'acord, m'hi presento, però ja veuràs que no em durà enlloc", va contestar-li en Pol. S'equivocava. Aquella borsa el va dur, feliçment, dels palaus d'Indoxina a les cases barates de Nou Barris.

–Per què vas estudiar arquitectura?

–Em va quedar clar quan, d'adolescent, vaig visitar l'estand de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona al Saló de l'Ensenyament. Era la carrera que em permetia combinar allò tècnic amb allò creatiu.

Gràcies a la borsa omplerta a la ciutat imperial vietnamita, en Pol entrava el 2017 al Departament de Prospectiva –ara Direcció d'Estratègia Urbana– per desenvolupar o establir les bases de “projectes d'espai públic, sobretot programes de ciutat i projectes estratègics que configuren el model urbà”.

–Massa abstracte. Què és això?

–Sol ser tot allò que acaba sortint als diaris perquè genera interès i, sovint, també polèmica: superilles, Fira, la Model, Glòries, Front Marítim, tramvia, Meridiana, la Sagrera... –diu, en una resposta il·luminadora.

El seu bateig a l'Ajuntament –“xoc”, en diu– va ser amb els ajustos de la superilla del Poblenou, i parla de conceptes que sonen molt escandinaus, com *ciutat jugable* o *urbanisme amb perspectiva de gènere*. “Sobre el paper tot és molt bonic, però per fer realitat aquests projectes cal parlar amb tots els implicats, de manera transversal”.

Sense perdre mai l'estratègia general, cal atendre les coses petites, explica. Resoldre com ha de tombar un bus en una determinada cantonada o quin és el gronxador més adient per oferir a la diversitat d'infants. En el cas del bus, podem consultar una persona tècnica o qui el condueix. En el cas del joc, a més d'escoltar els nens i les nenes, hem d'intentar ficar-nos en el seu cap, tornar a jugar.

Després de la capbussada inicial a la superilla del Poblenou, li van encarregar un projecte estratègic ben especial. Una superilla *avant la lettre*: un pla de futur per a aquestes 616 cases barates que han sobreviscut entre el Turó de la Peira i la Guineueta.

–Com a *First Dates*... Què vas sentir en veure Can Peguera per primer cop?

–Em vaig enamorar.

I ens regala una meravellosa descripció particular de què és el patrimoni: “És tot allò que la generació anterior no ha destruït i que, amb ulls d'ara, ens fa reflexionar sobre el seu valor”.

En aquest miracle barceloní van ser les persones mateixes que hi vivien, les d'abans i les d'ara –poc més de dos mil–, les

que van evitar l'enderroc. “Can Peguera és habitatge públic, sempre ha estat propietat de l'Ajuntament”, diu, “però no existiria sense la lluita dels veïns per preservar-lo”.

Esvaïda del tot l'ombra de l'enderroc, en Pol treballa per fer realitat una prova pilot: rehabilitar integralment una primera illa de vuit cases: “La meva feina és garantir que Can Peguera continuï sent Can Peguera. Aviat farà cent anys, i el Pla neix de l'esperit que duri cent anys més”.

Tot aquí té mida humana. Les teules alacantines d'algunes cases. Les teules aràbigues d'altres. Una font. La carabassa de Halloween en una finestra. Padrines traient cadires al carrer. El frare que marca el temps en una entrada. Una estelada allà al damunt. Un nan de la Blancaneus en el pati... De Can Peguera, niu d'anarquistes, va sortir el 1936 part de la Columna Durruti cap al front d'Aragó, i per això les represàlies feixistes van ser intenses.

Una trama amb llegendes urbanes. “He sentit a dir que, aprofitant el desnivell, havien instal·lat una discoteca en un soterrani”, diu. “Aquesta és la rotonda més petita de Barcelona, o així l'anomenen els veïns”, assenyala. Un barri que s'enorgulleix de tenir la rotonda més petita de Barcelona ha de ser, per força, un barri molt i molt gran.

És inevitable, doncs, l'atracció que sent en Pol. "Aquest és un d'aquells projectes que és probable que m'acompanyi tota la vida laboral", diu. Té 32 anys.

La unió que tenen els veïns i veïnes entre si és pur adhesiu i fa honor al seu origen: Can Peguera era el nom de la masia que hi havia en aquest lloc –propietat dels marquesos de Castellbell– i coneguda per la fabricació de cola, que s'obtenia de la resina d'una pineda i s'emprava com a adhesiu i aïllant.

L'Ajuntament va comprar les prop d'onze hectàrees de la finca a la marquesa de Castellbell el 1928, i el gruix de cases –projectades per l'arquitecte Xavier Turull– es van acabar el 1931. A finals de la dècada dels quaranta se'n van fer més.

Els noms dels carrers eren inicialment números, i a partir del 1945 van ser substituïts principalment per noms de pobles de les comarques gironines... "Hi ha alguna cosa que més íntima, a Can Peguera. Mira, carrer de Celrà, el poble d'on és la meva mare", diu en Pol, "i mira, carrer de Bordils, d'on era la mare del meu pare".

"Sembla que un dels factors que ha ajudat que Can Peguera no acabés com els altres tres barris de cases barates és que s'ha conservat millor perquè no està vora el riu Besòs ni vora el mar", explica. No està a tocar del mar, però sí a tocar d'un gran cetaci, la Balena del parc Central de Nou Barris, una de les àrees singulars de joc infantil del programa "Ciutat jugable" en el qual en Pol treballa. Si hi ha un cetaci –ens explica– és perquè així ho van decidir nens i nenes d'escoles del barri en un procés participatiu: una balena on jugar per dins.

Els marquesos de Castellbell tenien el seu palau al Portal de l'Àngel. Diuen les cròniques que, quan volien castigar un dels fills, els marquesos el treien del palau i l'enviaven uns dies a la masia de Can Peguera.

El temps ho recol·loca tot. També els palaus de Barcelona.

Ara, en el palau dels Castellbell al Portal de l'Àngel hi ha botigues multinacionals fotocopiades. I ara, per a qualsevol dels veïns i veïnes de Can Peguera, el càstig seria el contrari de l'aplicat al petit marquès: seria anar-se'n d'un barri impossible de fotocopiar.

Laia Vilaginés Solà

TREBALLADORA DELS SERVEIS SOCIALS
DEL CARMEL

Quan el millor és el pitjor

“Aquesta professió et fa tocar molt de peus a terra”, diu la Laia.

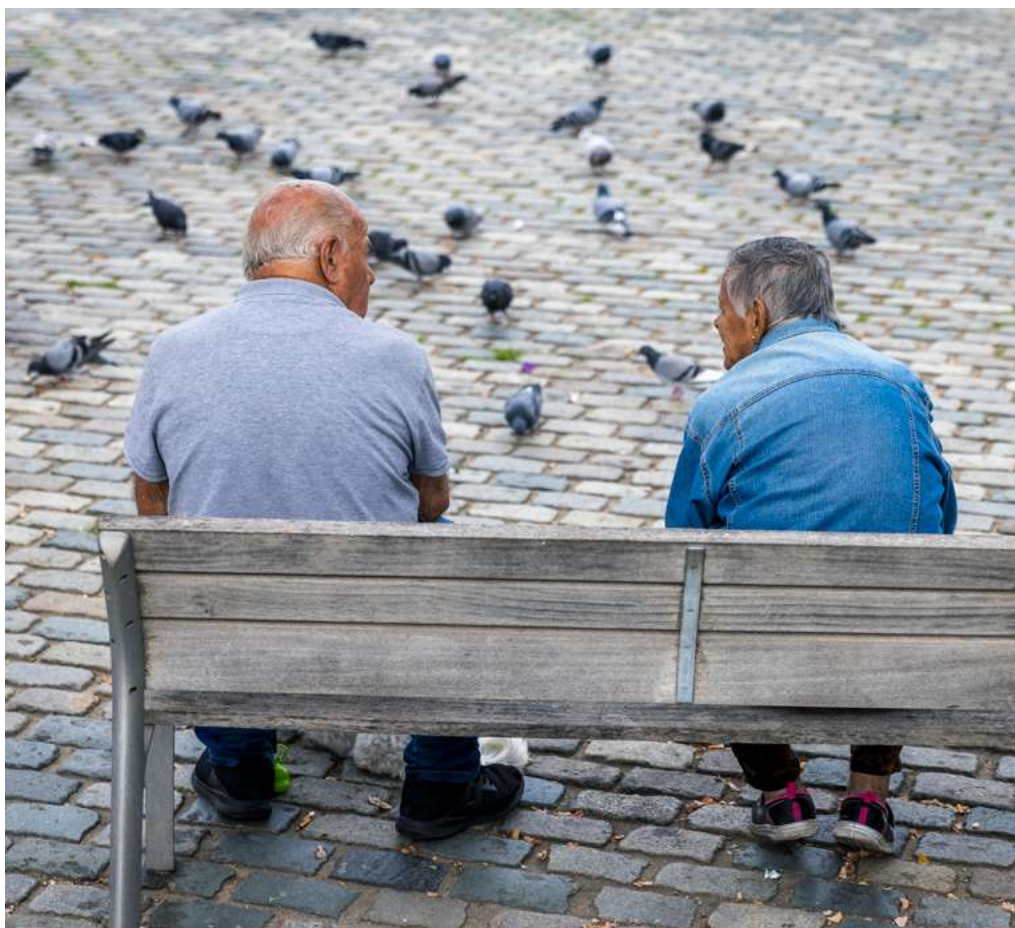
Amant de la muntanya, un dia va arribar als 4.130 metres que el camp base de l’Annapurna té d’altura i ara –“de peus a terra”– treballa en els 250 metres d’altura dels tres turons del Carmel.

Laia Vilaginés, treballadora dels Serveis Socials, atén les persones del Carmel més vulnerables i maltractades. Cada una de nosaltres”, diu del seu equip, té un estil diferent d’acompanyar, i el meu estil d’intervenir és amb el vincle, que l’altre et reconegui com la persona que l’acompanya.

En acabar la carrera de Treball Social, la Laia se’n va anar deu mesos de voluntària a Lituània per donar suport a infants amb discapacitat intel·lectual. De tornada a Barcelona va fer diverses feines –de cangur, d’hostessa, de dinamitzadora en un menjador social– fins que el 2016, per una borsa de treball, va trobar feina a l’Ajuntament com a treballadora social. Va escollir el Raval Sud.

“Jo venia d’un entorn molt protegit, privilegiat per la família en què he nascut, i el Raval Sud va ser un xoc”, diu. Al principi va ser molt dur, però vaig tenir molta sort amb l’equip”.

I després d'un any al Raval Sud va pujar al Carmel, on continua fent feina. Amb intensitat. Ella, com les seves companyes i companys, hauria de poder assumir dos casos nous cada setmana, però acaba sent-ne un per la quantitat de seguiments i tractaments que s'acumulen.

“Nosaltres som contenidors de males notícies i això provoca angoixa”, diu. “Assumeixes responsabilitats i s’ha d’aprendre a afluixar. Al principi et buides amb el teu entorn i ara amb l’equip, som com una família. O comparteixes o et mors”.

–Desconnectes a casa a la nit?

–Intento que sí, però alguna vegada és complicat, escoltem coses molt dures. Jo em vinculo amb la persona a qui acompanyo i ella amb mi. En adormir-me, alguna vegada, em venen persones al cap, la meua tècnica és enviar-me les notes per WhatsApp. El que veus és real.

I en aquest punt la Laia entra en un territori que marca el nostre temps, tan radicalment virtual que sembla deslligat de la força de la gravetat: “Em costa veure les pelis de violència de gènere”, diu, “perquè sé que allò pot ser real i em fa mal”.

–I què fas per contrarestar-ho?

–Els caps de setmana me’n vaig a Oliana, d’on soc, a la muntanya o amb bicicleta per Collserola; també faig ceràmica, em calma la ment.

–Has pensat en algun moment a deixar-ho?

–No. M’agrada molt treballar i treballar en el meu àmbit. I m’agrada molt l’equip. A vegades, quan em plantejo tornar a Oliana, el que més por em fa és no fer aquesta feina.

“Som contenidors de males notícies i això provoca angoixa”

—I del Carmel, què me'n dius?

—Que m'agrada molt perquè camines i et trobes gent. És com estar en un poble.

Ho diu la Laia després d'aturar-se a parlar amb una veïna davant d'una església romànica, Santa Maria del Coll, que podria ser del poble on ella va néixer i créixer. Fet i fet, Santa Maria del Coll té els mateixos anys que Sant Andreu d'Oliana: mil.

"Quan anem molt carregats, quan tenim un mal dia, pugem aquí", diu a la terrassa del Centre Cívic, amb aire fresc i la vista de les teulades del Carmel.

Però no tot és dolent. La Laia va ser feliç, per exemple, amb el grup de dones en risc de solitud que va crear amb una companya, l'Anna, els anys previs a la pandèmia. Treballant un hort, fent xarxa per WhatsApp i amb una fantàstica paella final a la Barceloneta.

El bo i el dolent. La Laia parla d'un cas de fa unes setmanes, de violència de gènere contra una senyora gran. "Vaig fer un acompanyament molt intens, i aquell cap de setmana ho vaig passar fatal perquè mentalment estava connectada amb aquella dona".

—Com va acabar?

—Malament. Però la víctima, molt tranquil·la, em va donar les gràcies perquè sabia que havíem fet tot el que podíem fer. El seu agraïment va ser molt recomfortant.

—És el millor d'aquesta feina, no?

—És el millor. El millor d'aquesta feina i, alhora, el pitjor.

“El Carmel m'agrada molt perquè camines i et trobes gent. És com estar en un poble”

Xavier Tarraubella Mirabet

COORDINADOR DE PROJECTES
DEL MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

Netflix en pergamí

Un document pot ser una porta i un edifici es pot llegir. Això és el que s'aprèn parlant amb el Xavier Tarraubella. Que un arc gòtic pot ser un paper i un paper, un arc gòtic. Que el patrimoni és papiroflèxic.

Coordinador de Projectes del Museu d'Història de Barcelona, la culpa d'haver arribat fins aquí és —com tants cops— “d’una bona professora a COU”. La d’Història, que el va fer estimar el temps.

Es va treure la llicenciatura en Història Contemporània i, després, la diplomatura en Biblioteconomia i Documentació: la d’Arxivística encara no existia. Va entrar a l’Arxiu Administratiu de la Ciutat —avui Arxiu Municipal Contemporani— el 1987 i el primer que va haver de fer ja deixava prou clar que estimar el temps és lluitar contra ell: “S’havia ensorrat una prestatgeria de fusta amb llicències d’obres dels segles XIX i XX”.

Que estimar el temps era lluitar contra ell també li va quedar clar quan, el 2002, el van anomenar director de l’Arxiu Històric de la Ciutat: aquella tardor, “un moment molt dur”, va aparèixer una plaga de fongs en tots els dipòsits de l’arxiu. Van haver de matar els fongs caixa per caixa.

*“Barcelona, i altres ciutats catalanes,
té un volum documental molt
superior al normal”*

Matar vida –sense fongs no seríem vius– per salvar els milions i milions de vides que viuen dins els papers de l’Ardiaca: més de mil anys de barcelonins i barcelonines. I no són, només, les vides mortes que viuen en els documents. Són, també, els documents ballant amb nosaltres, els vius.

–Més enllà dels sospitosos habituals (historiadors i lletraferits), qui consulta l’Arxiu?

–Ni t’ho imagines. Juristes, genealogistes, novel·listes, aficionats, administradors... Productors de pel·lícules històriques que volen veure indumentàries de vestir o veïns afectats per l’aluminosi.

–Quantes sèries de Netflix sortirien de l’Ardiaca!–

–A l’arxiu, hi ve la policia per saber el plànol d’un pis abans d’entrar-hi a fer un escorcoll i també hi venen lladres... Recordo el cas d’una persona obsessionada amb un tema històric que robava pàgines de diaris tallant-les amb una Gillette.

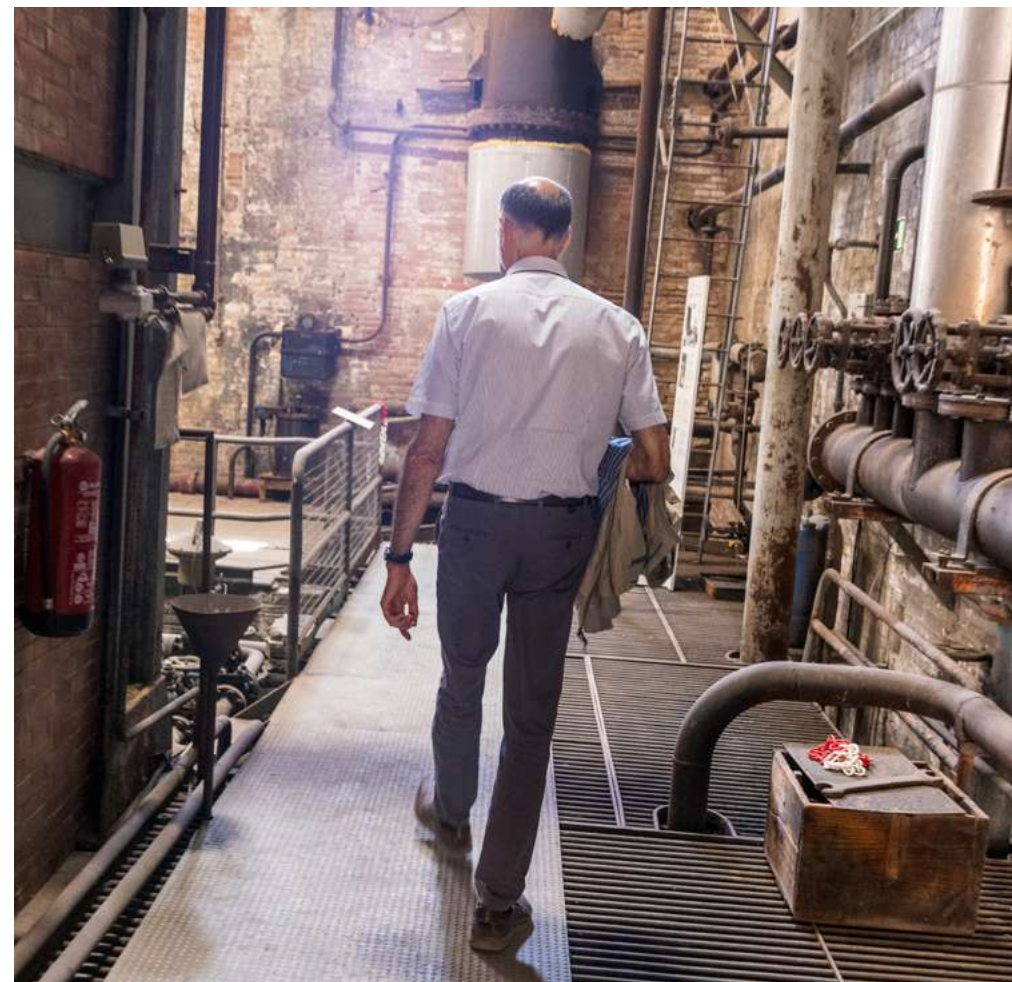
–I què l’obsessionava?

–Els Jocs Florals!

Això ens passa, és clar, per la dèria que en aquest país tenim de deixar ben documentada la nostra existència. Cada districte de Barcelona té ara el seu propi arxiu, i això, fins i tot inconscientment, segueix un fil que ve de molt lluny.

“Barcelona, i altres ciutats catalanes, té un volum documental molt superior al normal –diu el Xavier–. És la cultura, ja des de l’edat mitjana, amb arrels a Roma, de deixar les coses escrites. A Barcelona tenim els arxius històrics més rics i voluminosos del sud d’Europa, i una gran tradició d’investigació”.

Res és pla, en els papers. D’un full en pot sortir una catedral esclatant en tres dimensions. De fet, un dels dies arxivísticament més feliços de la vida del Xavier va ser quan van descobrir un expedient signat pel Gaudí que no es coneixia: la projecció de la silueta de la Sagrada Família vista des dels carrers del voltant. És gairebé impossible imaginar més volum urbà –i de més actualitat– en un parell de fulls.

Igual que aquella projecció gaudiniana, el Xavier va sortir fa quatre anys dels papers –“va ser una opció volguda”– i es va llençar de ple al patrimoni de les tres dimensions. Va ocupar un lloc de coordinador de Projectes del Museu d'Història.

El seu paper és ara gestionar i impulsar projectes, noves línies de treball, nous espais patrimonials per tot l'espai urbà. “Busquem nous models de museus, arribar a un públic diferent, implicar el teixit social”, diu.

És la conquesta patrimonial d'una ciutat per descobrir: “Hi ha molts barris sense discurs, sense museïtzació”. La recerca d'un relat més urbà, més descentralitzat, més humà. És a dir, més real.

El Xavier parla de la creació d'un nou espai museístic al barri del Bon Pastor: setze cases barates del 1929 que ens contin la història dels habitatges del segle XX. O de la fascinant Casa de l'Aigua, del 1915.

És impossible entendre Barcelona sense l'Eix Besòs i el Llevant de la ciutat, una mina patrimonial espectacular que hem de fer-nos nostra. El Xavier ho diu tot caminant per la sala de calderes de la vella Fabra i Coats, “un dels pocs sistemes energètics integres que es conserven a Catalunya”, on es va teixint l'espai dedicat a la història del treball a la ciutat.

El Xavier ve d'una família de pagès, “vaig ser el primer de casa amb carrera universitària”, i aquestes potentíssimes calderes industrials de Sant Andreu tenen un aire de Pallars Jussà. La muntanya d'on venia l'energia que va fer esclatar Barcelona. I el lloc on ell va néixer.

“Les coses, molts cops, no passen perquè sí”, diu.

El Xavier va néixer a Tremp i va fer la tesina sobre l'acció de La Canadenca al Pallars el 1912. Màquines i documents. Per arribar, al final, més enllà de les dues dimensions d'un full o les tres d'una caldera. Arribar a la memòria com a quarta dimensió.

Maria José Giménez Elizondo

DIRECTORA DE L'EQUIP VOLANT I
RESPONSABLE D'ACOLLIDA DE L'INSTITUT
MUNICIPAL DE SERVEIS SOCIALS

El pèndol de Newton

Un artefacte inventat fa quatre-cents anys. Res explica millor la feina que –fa quatre anys– la Maria José va començar de zero.

El va construir –també de zero– el físic francès Edme Mariotte en el segle XVII. Un artefacte que demostra el transvasament d'energia en impactar una bola metàl·lica en altres boles suspeses en fils i perfectament alineades. Se'l coneix com a pèndol de Newton... toc... toc... toc... Tots l'hem activat fascinats i ens hi hem relaxat, amb aquest pèndol.

Les boles d'aquesta història es van començar a alinear el 2018, quan va sortir a concurs un nou càrrec –la direcció de l'Equip Volant i responsable d'acollida de l'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament– i la Maria José s'hi va presentar.

“No és que fer de directora em motivés molt, la veritat, però vaig pensar que era l'oportunitat de cuidar un equip que ...toc... toc... toc, dona suport”.

L'equip que dirigeix són les 24 persones que –amb rapidesa, la solidaritat no pot esperar a la burocràcia– van substituïnt temporalment les absències que es van produïnt en els 39 centres de serveis socials de Barcelona. Un equip que mai abans no havia estat coordinat ni específicament cuidat.

“Quan vaig començar no era conscient de l'impacte que tindria la meua nova tasca –explica–. Hem creat sentiment d'equip en un equip que no es veu, i això té impacte allà on l'ha de tenir”. Com l'energia que passa de bola a bola, totes immòbils, en el pèndol de Newton. L'energia no es veu, però, al final, la bola que ha de sortir disparada, hi surt. Cap al ciutadà o ciutadana que ho necessita.

La vida professional de la Maria José és el mapa de la Barcelona que no hauria de ser. Nascuda i viscuda al Poble Sec, va entrar als serveis socials de la ciutat el 1995, i va començar pel territori que ella defineix com “el bressol de la solidaritat”. El Raval del Raval: el Raval Sud. Va treballar dos anys i mig en el barri llavors més marginal de Barcelona, ple de pobresa i toxicomania autòctona. Escoltant a la ciutadania necessitada en un semisoterrani al carrer Nou de la Rambla.

“Em va marcar. Moltíssim”, diu.

—Et va fer estimar més la teva vocació?

—Em va fer dubtar de la meva capacitat. Era molt dur. Amb tanta gent amb tantes dificultats, em feia la sensació que la meva feina era com un gra de sorra.

—En què et va canviar?

—Em va intensificar el desig de justícia social. Ho vaig agafar com a bandera.

Del Raval —“em va saber greu anar-me’n”— al Casc Antic. I allà, al Born, Sant Pere i la Ribera, és on la Maria José va aprendre la lliçó de les intensitats barcelonines. “Vaig al·lucinar”, diu. “En el Casc Antic, no passaven del 40 per cent els ciutadans que venien amb necessitats greus quan en el Raval eren el 100 per cent dels que ens venien”.

Després del Casc Antic, va treballar quatre anys a la Fundació Vicki Bernadet, dedicada a la lluita contra els abusos sexuals infantils, i va tornar a l’Ajuntament com a treballadora social, aquest cop a l’Equip Volant, encara sense direcció tècnica. De barri en barri. Allà, fa vuit anys, va iniciar un procés d’adopció com a mare sola. Un cop acabada la baixa per maternitat, va tornar a l’Equip Volant i, després, a un centre social al barri de Sant Antoni.

Tot aquest itinerari urbà i vital la va anar fent a ella “oberta i flexible, i callar moltes coses”. Les ciutats, com les persones, s’arriben a conèixer molt més per les seves infelicitats que per les seves felicitats: en aquest sentit, a dins seu, la Maria José ja tenia gravat un acurat mapa de Barcelona a punt de ser desplegat. El punt en què va sortir a concurs el càrrec de

nova creació que ella ara ocupa –directora de l'Equip Volant i responsable d'acollida– i s'hi va presentar. Es tractava de fer una cosa, tan senzilla i difícil alhora, com cuidar a qui cuida. Fer que “la gent treballi a gust i se l'escolti”.

Era el lloc exacte per desplegar el mapa de Barcelona que portava a dins. No era només cuidar equips, sinó aconseguir que les professionals socials, “a vegades massa tancades en el barri on fan la seva feina”, tinguin “una mirada de ciutat”.

Coordinar, també, la xarxa de departaments de l'Ajuntament que intervenen en el procés d'acollida. “Això s'ha de construir. S'ha de sistematitzar. Fins ara ho he estat fent sola”.

És la necessitat d'una mirada global dels serveis socials i de cada història concreta. Darrere d'una dona maltractada hi ha un home que necessita ser treballat. I aquí entra la versió obscura del pèndol de Newton. “Traumes i maltractaments que passen de pares a fills i que les generacions van repetint”, diu. Transvasament d'energia negativa –toc... toc... toc...– que la Maria José ha viscut a la seva família.

Més pèndols obscurs. La gran majoria del seu equip són dones. “Molta feminitat. Reflecteix una realitat que encara no ha canviat tant”, diu. Per què als homes no els atrau tant com a les dones cuidar i cuidar a qui cuida?... Houston, encara tenim un problema.

Després de quatre anys en el càrrec de nova creació, dos dels quals amb pandèmia, la Maria José –“em sento molt, molt d'aquesta ciutat”– continua decidida a connectar i equilibrar “les realitats disperses de Barcelona”, a “assolir més igualtat, visquis al barri on visquis”.

És la mirada de ciutat que ella reclama. Alinear al màxim les boles de la justícia social –el pèndol lluminós– i activar la transmissió d'energia que la ciència anomena xoc elàstic... toc... toc... toc... “Vull fer més”, diu. “Tinc propostes. M'agradaria tenir més impacte”.

És el desig que l'última bola, quan sembla que cap no s'ha mogut, surti disparada per esvair infelicitats.

“Em sento molt, molt d'aquesta ciutat”

Joan López Sevilla

INSPECTOR TÈCNIC DE
BARCELONA CICLE DE L'AIGUA

La ciutat líquida

Només amb un cop d'ull, tot caminant pels carrers de Barcelona podem arribar a veure dotzenes d'estrelles que brillen a milers d'anys llum de nosaltres. Però no podem veure el que passa a un metre sota els nostres peus.

A l'univers que tenim al damunt –el que podem veure– de tant en tant hi pugen astronautes. Al que tenim a sota –l'amagat– hi baixa el Joan López Sevilla. Una constel·lació de 1.700 quilòmetres de clavegueram –deu cops més extens que les línies del metro de la ciutat– amb algun tram que flueix des de fa mil anys.

Inspector tècnic de Barcelona Cicle de l'Aigua, el Joan va començar a treballar a l'Ajuntament l'any 1977: "Quan el Socias Humbert era alcalde! Amb màquines d'escriure més antigues que jo ara". I en aquestes quatre dècades ha estat navegant per les venes de Barcelona, pels corrents d'aigua que fan que la ciutat sigui ciutat.

Són les venes invisibles que uneixen les aixetes de casa nostra amb la Font Màgica de Montjuïc. Les venes que, sota la dutxa, ens uneixen amb el Tibidabo i la Mar Bella. "Treballem amb un pendent brutal, de 400 metres, i això facilita i complica la feina alhora", diu. "L'aigua a Barcelona corre molt bé. Però, quan va forta, no l'atures. Destrossa".

*"L'aigua a Barcelona corre molt bé.
Però, quan va forta, no l'atures"*

El Joan ho sap prou. “Un dia, fa molt temps, ho vaig patir de veritat”, recorda. “Vaig baixar al clavegueram amb el mono, el casc i les botes. Hi havia mig metre d’aigua residual. Quan vaig passar d’un col·lector a l’altre, vaig relliscar i l’aigua em va començar a arrossegar. M’enfonsava en segons. Al final del corrent hi havia trituradors. Sort dels meus companys, que em van aguantar. Després em van vacunar, per precaució”.

El clavegueram és ciutat, plenament ciutat, i amb els Jocs del 1992 va fer un canvi tan “descomunal” –en paraules del Joan– com descomunament va canviar la ciutat visible. “Quan vaig començar no hi havia tant protocol per baixar al clavegueram. Ara hi ha protocols molt elaborats, i està prohibit baixar quan hi ha alerta de pluja”.

I si et cauen les claus o un anell pel reixat del clavegueram?

El Joan parla d’un servei prou desconegut, quasi màgic: l’Ajuntament té un equip que t’ho retorna... si no ha caigut massa avall, és clar. “Recuperem moltíssims objectes”.

L’univers soterrat té un centre de control, a la Zona Franca. Un munt de pantalles i dades des d’on controlen tot l’H₂O de Barcelona. Té un aire a la sala on la NASA fa anar els seus coets, i és que aquesta història és més còsmica que no sembla: l’H₂O està format per dos àtoms d’hidrogen –l’element més antic de l’univers– i un d’oxigen, element que neix a les estrelles.

És l’equació que controlen aquestes pantalles *high tech* i l’equip humà. L’aigua de Barcelona en forma de núvol, neu, pluja, rieres o mar i la seva traducció subterrània: un clavegueram que, linealment, podria anar de la Rambla al carrer Strøget de Copenhaguen. L’equilibri entre l’H₂O i la resta de la ciutat a través de conductes, fonts, connexions, taps, col·lectors o boques d’aigua. És el que transmet el Joan: l’aigua també és ciutat.

“La teva feina l’has de fer bé, sí o sí”

“La teva feina l’has de fer bé sí o sí”, subratlla. El clavegueram cus per sota els carrers: a Barcelona hi ha 400 quilòmetres lineals més de clavegueram que de carrers. “No hi ha carrer de la ciutat que no conegui”, diu. El clavegueram et porta als carrers i els carrers et porten a la ciutadania. “Quan els dones bones solucions, la gent t’ho agraeix”, afirma. Se’n diu *servei públic*.

“He tingut molta sort amb les persones amb les quals he treballat”. Ell en diu sort, però no és sort. I això queda clar quan ens presenta personalment, un a un, amb el seu nom, tot el seu equip. La sort amb les persones no et cau del cel: també te la guanyes.

Després del centre de control a la Zona Franca, el Joan mostra amb orgull l’immens dipòsit de retenció d’aigües residuals que hi ha sota el parc de Joan Miró. Sembla una Santa Maria del Mar enterrada i amb detector de gasos. En espera d’aiguats, avui l’espai està impressionantment buit. I, enmig de la buidor, l’home que va estar a punt de ser arrossegat pel clavegueram diu una cosa que omple de cop la catedral subterrània: “Em considero un funcionari com la copa d’un pi”.

*“Quan els dones bones solucions,
la gent t’ho agraeix”*

Lourdes Mateo Bretos

CAP DEL DEPARTAMENT DE PATRIMONI ARQUITECTÒNIC, HISTÒRIC I ARTÍSTIC

Palaus invisibles

La trobada té un aire de *Retorn a Brideshead*. El retorn a un palau que t'ha marcat i on no entraves de fa temps.

La cita és en una estança inversemblant. Un gran espai de 10 per 13 metres de planta i 10 metres d'alçada. Un palau digne d'Evelyn Waugh al carrer Portaferrissa de Barcelona i on sembla que, en qualsevol moment, hagi d'entrar el sensual Sebastian Flyte vestit de blanc Oxford amb un osset de peluix.

Cap del Departament de Patrimoni Arquitectònic, Històric i Artístic de Barcelona, Lourdes Mateo ha volgut quedar en un d'aquells espais invisibles que fan de la capital catalana una ciutat de palaus amagats dins d'altres palaus: el saló principal de la casa gran del marquès de Fonollar.

-Ho recordes, Lourdes? -li diu el fotògraf Manuel Outumuro tot mirant les pintures murals.

Recordar com, fa vint anys, els va aparèixer de cop i volta el segle XVIII amb tota la seva esplendor. Recordar com només passant una mica la mà veien que a les parets de l'impressionant espai batejava una joia del tot amagada sota pinzellades i superposicions posteriors. Allà on el personal expert del principal museu del país no va saber veure-hi res, el Manuel i la Lourdes ja ho intuïen: els grans murals pintats el 1785 en el saló principal del palau Fonollar. Obra mestra de Pere Pau Montaña i de l'últim barroc català.

“La meva feina et fa ser molt perfeccionista”

“Valorar l’espai públic com a part de tu mateix. I actuar amb conseqüència”

No està gaire clar si és la Lourdes la que busca palaus, diminuts o immensos, o són els palaus els que la busquen a ella. “Vaig caure a Patrimoni de manera accidental. Estava de becària al Museu d’Història de Barcelona, en un projecte de remodelació museogràfica, i van sortir oposicions a Patrimoni. He de reconèixer que no era el que jo volia. Volia treballar en museografia. Però m’hi vaig quedar”. Ara ja fa més de vint anys que hi és i, com a cap de Patrimoni, des del 2017.

–Enganxa? Quan surts de la feina, camines pels carrers de Barcelona amb una mirada patrimonial?

–La meva feina et fa ser molt perfeccionista, molt de mirar els detalls. Amb el meu equip intentem aconseguir l’excel·lència. Quan vaig amb el meu fill d’onze anys pel carrer li comento coses com: “Tu creus, Arnau? Aquest aire condicionat que mal posat està”. Ara ja ho veu tot sol i a vegades és ell qui m’ho diu: “Aquest rètol no està bé”. L’educació és tan important!

–Això, anant per Barcelona, és inevitable. Però, quan viatges, com t’ho fas per no estar lligada a la mirada patrimonial i poder descansar?

–Les vacances d’estiu, per evitar-ho, són vacances de natura, de muntanya, a països escandinaus. A les illes Fèroe, per exemple, tenen quatre cases i ni m’hi fixo. Així no pateixo.

Patir. “Valorar l’espai públic com a part de tu mateix. I actuar amb conseqüència”, diu la Lourdes. El palau adopta moltes formes i, al capdavall, ets tu. Del seu barri –Horta– parla de les casetes del carrer d’Aiguafreda i del sorprenent camí de Sant Genís, veritables palaus invisibles.

“El camí de Sant Genís no sembla Barcelona”, diu. I si és el més barceloní de tots els camins? Perquè parlar de patrimoni és parlar del temps: Barcelona creix sobre ella mateixa destruint-se, amagant-se i redescobrint-se en un bucle infinit.

A la febre de disseny dels nostres Jocs Olímpics, no vam destruir massa coses sense pensar? No vam carregar-nos massa patrimoni dels anys setanta i seixanta que en els noranta ens desagradava i ara ens fascina?

“En cada moment hi ha coses que no s’han treballat bé. Abans de decidir res necessitem uns anys que ens donin una visió des de l’objectivitat”, afirma. “Estem en aquesta frontera. Hi ha arquitectes dels seixanta que no estan prou representats. *Estamos en ello*”.

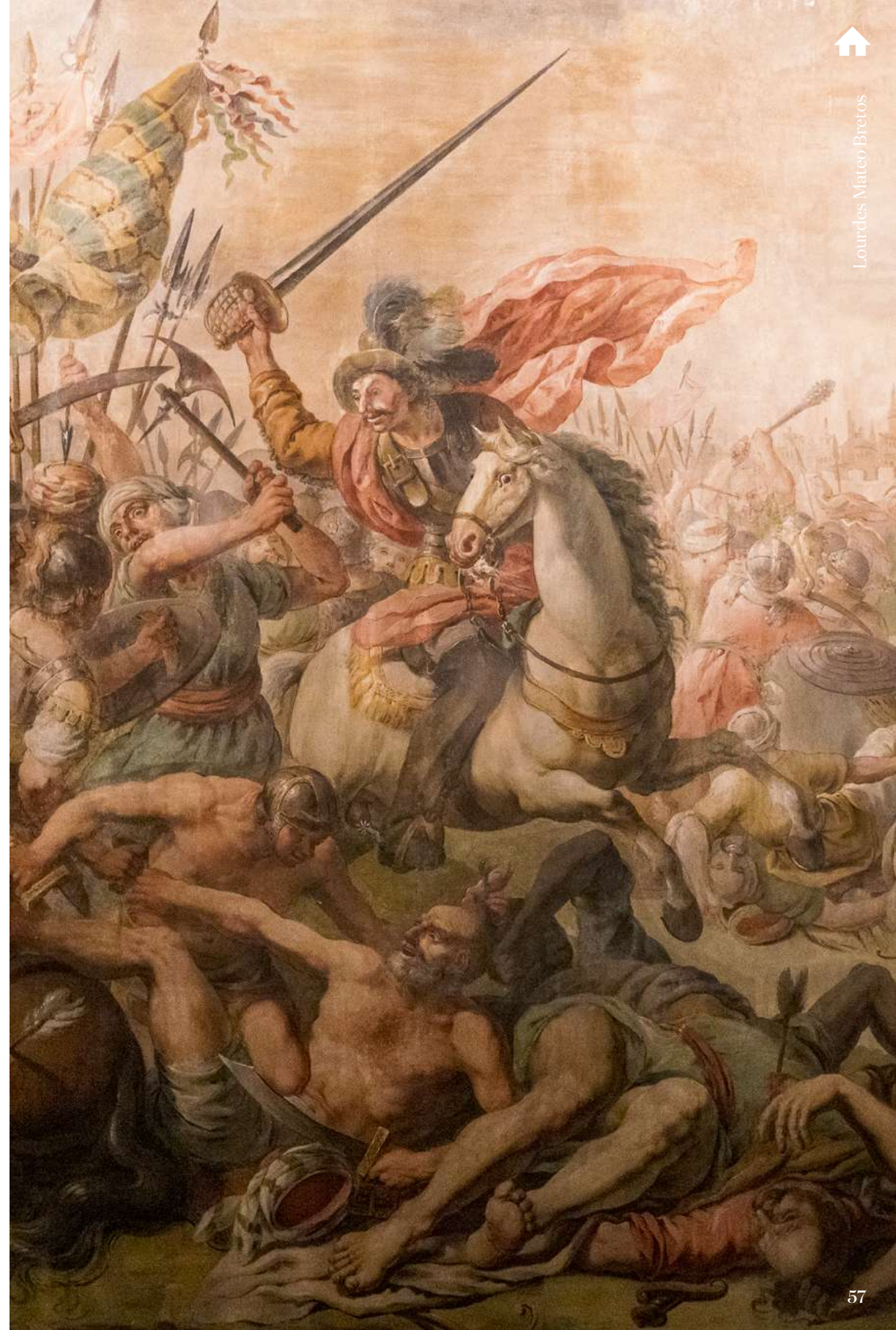
El temps, sempre el temps. “No hi ha res que sigui igual que en el moment de ser creat”, subratlla la Lourdes. “Treballem en edificis que ara tenen un ús que abans no tenien. Cal respectar això i cal respectar l’edifici: que tota actuació sigui reversible”.

Aquí, a la gran sala del marquès de Fonollar, els segles XVIII i XXI no es limiten avui a respectar-se entre ells: es fan directament l’amor. Amb intensitat. Manuel Outumuro hi té el seu estudi fotogràfic i la intervenció que li va fer l’arquitecte Dani Freixes frega el sublim.

Tot es transforma. Pareds materials i valors immaterials. Com diu la Lourdes, res és igual que en el moment de ser creat. Ni la nostra mirada és la mateixa que la del marquès sobre el seu palau. Ell va encarregar al pintor Pere Pau Montaña que glorifiqués les campanyes bèl·liques dels seus avantpassats contra els musulmans. Escenes amb bellesa que avui contemplem sense perruques empolsades de blanc, que mirem com mirem les fotografies de la guerra siriana en el World Press Photo: amb la bellesa al servei de la reflexió i no pas de la glorificació.

Aquesta és la màgia del patrimoni i, diu la Lourdes, la seva “continua sorpresa”. Les carícies que la fibra òptica fa a les pinzellades tardobarroques, i molt més enllà: nous pensaments omplint vells palaus. El patrimoni com a “part dels nostres valors”.

“No hi ha res que sigui igual que en el moment de ser creat”

Joaquim Romañach Planella

CAP DE PROTOCOL

Que els àngels no caiguin del cel

En els segles gòtics, quan un rei català entrava com a sobirà per primer cop a Barcelona, qui li lliurava les claus de la ciutat era un àngel.

Davant del portal de Sant Antoni, el Consell de Cent feia construir un artefacte aeri des d'on l'ésser angèlic baixava del cel amb les claus. Una cerimònia vistosa que instrumentalitzava la religió per atorgar poders divins al rei.

El protocol de la ciutat —a Déu en donem gràcies— és avui més terrenal. Però en una cosa no ha canviat gens ni mica: “Estem satisfets quan no es parla de nosaltres”, diu Joaquim Romañach, cap de Protocol de l'Ajuntament de Barcelona. És a dir, només es parla d'aquesta feina quan surt malament... quan la corda es trenca i l'àngel s'estampa contra el rei.

Mentre estudiava COU, el 1979, va entrar a treballar d'ordenança a la Diputació de Barcelona, que llavors estava al Palau de la Generalitat. Tenia un sentiment d'esquerres, però no militava en cap partit, i de la matèria humana aplicada a la política en tenia llavors un coneixement “molt teòric”... entre els arcs gòtics va començar a fer pràctiques.

“Em va sorprendre molt la barreja humana de funcionaris provinents del franquisme i de represaliats que tornaven”, recorda en Joaquim, que també rememora amb un punt d'indignació l'esbranc que un polític de l'entorn de Tarradellas va fer a un ordenança ja gran, tractant-lo com un franquista, quan en realitat havia lluitat amb la República a la serra de Pàndols.

A la dècada dels vuitanta, mentre treballava a la Diputació, va acabar la carrera de Dret. I amb el trasllat de la seu central de la plaça de Sant Jaume a Can Serra, a la rambla de Catalunya, en Joaquim va passar d'ordenança a auxiliar al Departament de Protocol.

“Era un món que, en l'àmbit tècnic, m'atreia”, diu. Ajudava a muntar activitats. “Els que fem protocol som escenificadors, guionistes, tramoistes, acomodadors... registradors d'espais”. També s'encarregava de coses que poden semblar nimies, però que, com totes les coses que no ho semblen, poden esdevenir un art: “Repartia papers a les reunions”.

I de la Diputació va fer el salt a l'Ajuntament el 1989 com a tècnic de protocol. Va ser arribar i moldre: aquell mateix any el van nomenar responsable de protocol de la Comissió dels Jocs Olímpics.

—Et va caure al damunt un tsunami de reglamentacions protocol·làries?

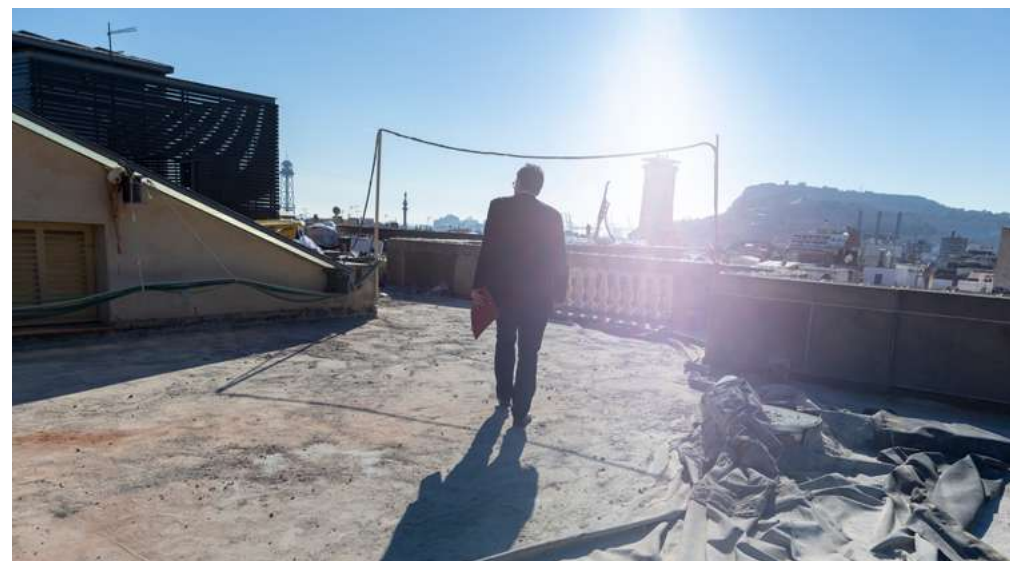
—A Espanya hi havia poca normativa i al Comitè Olímpic Internacional tot era reglamentadíssim.

—Tenies 29 anys. Et vas espantar?

—Em vaig il·lusionar.

I explica una escena que descriu aquells temps sense mòbil. Esperava en un descampat de les Glòries l'arribada d'una comitiva havent localitzat abans un bar no gaire llunyà amb telèfon i monedes per trucar. La comitiva no arribava i ell sense saber si anar-se'n cap al bar a trucar o continuar esperant. “Com aquell personatge de *Trilogia de Nova York*, de Paul Auster”, diu, “que espera una trucada que mai arriba i no vol allunyar-se mai del telèfon per si, de cop, sona”.

“Els que fem protocol som escenificadors, guionistes, tramoistes, acomodadors... registradors d'espais”

Després dels Jocs va venir el “bajón”, però el protocol no es va aturar perquè “tot és important, s’ha de fer el que s’ha de fer”. Els anys van passar, els mòbils van arribar, els descampats es van omplir i, des del 2017, és cap de Protocol de l’Ajuntament de Barcelona.

Arribats a aquest punt, ha de quedar clar què és el protocol. “Hem de diluir el concepte *protocol*”, diu, perquè sona pejoratiu, a despesa supèrflua, encotillada d’etiquetes, i no és el que fem”.

—I com explicaries el que feu?

—Nosaltres ens encarreguem de l’organització institucional d’activitats. I som comunicadors. Sempre hem mirat de diferenciar la part tècnica de la part política.

—Deus tenir moltes anècdotes...

—No m’agrada explicar anècdotes. No m’agrada que s’associï la meva feina amb l’anècdota. Són llamineres i tenen la seva gràcia, però pot semblar que sigui el principal.

—Ets un equilibrista?

—Sí, es podria dir que forma part de la meva feina. La confiança és essencial, però l’has de generar i conservar —diu en Joaquim, que —tret de Narcís Serra— ha treballat en totes les alcaldies de Barcelona de la democràcia (cinc).

Parla de com el protocol lliga amb més profunditat del que sembla les institucions amb la ciutadania. Parla de la gestió del simbolisme —les entitats centenàries de la ciutat han volgut ser distingides en el Saló de Cent i no en un espai on cabrien més persones— o de la delicadíssima gestió del silenci en els actes organitzats en memòria de les víctimes després dels atemptats de la Rambla.

“Som tècnics. Orgullosament tècnics”, insisteix.

Perquè no es trenqui cap corda i cap àngel caigui del cel.

“Estem satisfets quan no es parla de nosaltres”

Justa Zafra Martínez

DIRECTORA DE
L'ESCOLA BRESSOL PUIGMAL

Aprendre de la fragilitat

En un gest del tot meravellós, s'aixeca de la cadira, fa un pas al costat i s'ajup.

"Sempre ens ajupim perquè ells no ens vegin com a gegants", diu. "Perquè ens vegin el somriure".

L'escena resum la Justa Zafra i la seva altura humana i professional: supera els 2.914 metres del Puigmal, la muntanya del Pirineu que dona nom a l'escola bressol que dirigeix des de fa catorze anys, en el Born de Barcelona.

La Justa va començar com a educadora al patronat municipal d'escoles infantils de Granada. Va venir a Barcelona el 1985 en un intercanvi de tres anys i s'hi va quedar. "El mar", diu. El mar. Com els infants de la seva escola bressol: tots tan iguals i tots tan diferents. Setanta-tres criatures de quatre mesos a tres anys que venen d'origens diversos.

"Aprenen els infants. Aprenen les famílies. Aprenem nosaltres. És la cremallera social", explica. I la cremallera geogràfica: l'escola bressol és un mapamundi. Abans de Nadal, a l'escola fan una representació del Patufet on cada família porta un berenar típic dels seus països d'origen. "Celebrem la diversitat a través del berenar", diu. "L'altre dia un nen francès i un altre d'italià es cantaven, l'un a l'altre, cançons del seu país. La riquesa de compartir".

"Sempre ens ajupim perquè ells no ens vegin com a gegants"

És el tresor d'aquesta escola, diu la Justa:
 "L'acompanyament dels infants en el seu aprenentatge
 i de les famílies en la cura i l'educació dels seus fills i filles
 atenent la diversitat". Cada infant és una part única del món.

Havent dinat, els llums s'apaguen perquè les criatures
 dormin sota els segles d'algun arc del vell Palau Alòs i dins
 d'aules amb noms de frescor: farigola, romaní, espígol,
 tarongina...

—Per què totes les educadores són dones?

—A Granada érem meitat i meitat, prefereixo la barreja.

Damunt d'una taula del passadís hi ha una capsa amb cargols
 menjant enciam. Damunt d'una altra taula, un retroprojector
 perquè les nenes i nens s'adonin de com canvien els objectes
 depèn de com es mirin. I en cada nen i nena dormint, un
 futur. Una aventura. Un interrogant.

El gran pati té tres coses meravelloses. Una façana interior
 de l'escola d'adults i del casal de joves que comparteixen
 seu amb l'escola bressol: el reconstruït Palau Alòs acollint
 tota la roda generacional. Un traster on guarden cotxes
 i patinets amb ulls, com en aquelles pelis on, de nit, les
 joguines prenen vida. I flors penjades en testos per la paret...
 En la catifa vertical de testos hi veiem la mà de la Justa: "Ella
 somriu".

"La fragilitat de les plantes és un altre valor. Els ensenjem
 que s'han de regar, que s'ha de tenir cura de les flors".

La Justa va parlant de tots el valors que ensenyen a la
 canalla: "aprendre de la fragilitat", "tolerar les frustracions",
 "saber que no sempre s'aconsegueix el que un vol", "veure
 que sempre hi ha una alternativa; això no, però això sí",
 "saber dir que no amb amor".

Són valors que l'escola transmet a nenes i nens fins als tres
 anys, i l'inquietant en escoltar la Justa és adonar-se que
 potser les persones adultes hauríem de passar un altre cop
 per les escoles bressol: no són valors, aquests, que els grans
 necessitem amb urgència?

El despatxet de directora dona al carrer. “Els infants que han passat per l’escola creixen, passen sovint pel carrer i em saluden, em piquen a la porta, em diuen adeu”.

Li preguntem que en quin moment canvia la cosa, pensant en com les criatures un dia se’n van d’aquest bressol i es fan adults.

“Aquí, no”, diu.

“Aquí” és el món de la llàntia màgica, dels cargols que mengen enciam, del Patufet que canta en àrab i de la directora que s’ajup perquè els infants vegin com els somriu.

“Aprenen els infants. Aprenen les famílies. Aprenem nosaltres”

Toni Galiano Barajas

SECRETARI DELEGAT DE
L'INSTITUT MUNICIPAL DE
PERSONES AMB DISCAPACITAT

Les set lletres

Aquest text té més de quatre mil lletres. Però es podria haver escrit amb set. Amb només set lletres.

Responsable jurídic dels drets de totes les persones amb discapacitat de Barcelona, el Toni va començar el seu camí -diu- en "la cultura de la corbata". Va estudiar Dret, es va especialitzar en Dret Administratiu i va començar a donar classes a la Universitat Oberta de Catalunya. Va entrar a treballar a la Casa Gran el 2006 com a assessor jurídic en temes de contractació, i per a diverses gerències d'àrea. Fent el seu camí amb la corbata posada.

L'agost del 2014, el Toni i la seva companya, l'Eva, ho tenien tot llest per fer el Camí de Sant Jaume. Caminar fins a Santiago de Compostel·la. Dos dies abans van rebre una felicitat trucada des de Colòmbia: havien començat un procés d'adopció i els deien que ja tenien assignat el seu fill.

Van creuar l'Atlàntic i van estar tres mesos vivint amb el seu fill, i coneixent-lo. Una vaga de jutges va retardar la tornada, i per Nadal eren a casa amb el Santi: quan els el van posar a les mans, el nadó ja tenia el nom del camí de camins.

Aviat, malauradament, el Toni i l'Eva van observar dificultats en el desenvolupament del Santi. El febrer del 2015 li van diagnosticar paràlisi cerebral infantil.

El Toni parla de "xoc" inicial, de la "fase de dol" i la fase "d'acceptació". "No vam dubtar", afirma. "El Santi és el nostre fill i nosaltres som els seus pares". I el camí el farien tots tres.

Tots tres i moltes persones més. Perquè, a partir d'aquest punt, en el relat del Toni hi penetra una primera idea molt potent. Potentíssima. Una força que reps i que alhora dones, que t'uneix a les altres persones i que t'eixampla el camí: "No estàvem sols".

Dos dies després del diagnòstic ja els rebia la Lola de la Fuente, directora de l'Associació Esclat especialitzada en paràlisi cerebral. "Estàvem asseguts en el seu despatx plorant amb ella". Acomodant intensitats. I el Toni va rebre "amb màxima sensibilitat" el suport dels seus caps a la feina. "No tenia forces per tirar endavant -diu-. Em van caldre deu mesos de baixa, que ens van permetre tancar diagnòstic, transitar pel dol i actuar", diu.

"Vaig reflexionar sobre com contribuir des de la meva professió. Amb un propòsit: treballar per als que necessiten tenir veu i convertir els drets en oportunitats, pel Santi i per a les persones com ell". I és aquí on a la conversa hi entra una segona idea també potentíssima: la necessitat d'injectar el "factor humà", diu el Toni, a la "tremenda burocràcia" de l'Administració pública. Un factor que fa que l'efectivitat de la paperassa creixi exponencialment.

"Era un llibre en blanc que s'havia d'escriure", explica. En l'àmbit personal i el professional. El Santi pateix una paràlisi cerebral amb pluridiscapacitat, només pot fer servir la mà dreta i el seu mig cervell; es comunica a través d'una tauleta i amb llengua de signes, "els exclosos dins dels exclosos", i tot el que es lluités per ell es lluitava per altres persones. I exactament a l'inrevés.

"No hem deixat de fer burocràcia", diu. Però han anat més enllà. Molt més enllà.

"Hi ha molts herois i heroïnes anònimes. Molts pares i mares que han lluitat al llarg de dècades pels drets dels seus fills invisibles"

No és només que la seva incorporació a l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat hagi contribuït a guanyar presència a l'Estat i a Europa. Ni que hagi permès pujar un esglaó els drets de les persones amb discapacitat a Barcelona, els drets en totes les polítiques públiques. Luxemburg, Hèlsinki i Barcelona han estat les tres ciutats guanyadores de l'Access City Award 2022, els premis europeus en accessibilitat.

Ni és només el no aturar-se mai. "La feina porta a la feina. No ens l'acabem". Ni universalitzar els drets ja aconseguits i conquerir-ne de nous: "Hem aconseguit regular la comunicació alternativa i augmentativa. El meu fill podrà un dia reivindicar els seus drets davant d'un jutge i que se li prengui testimoni".

Ha estat tot això i ha estat l'inesgotable factor humà. El que dona sentit a les polítiques públiques. A la paperassa. A la ciutat. Al món. "No soc cap excepció", diu. "Soc un relat més. Hi ha molts herois i heroïnes anònimes. Molts pares i mares que han lluitat al llarg de dècades pels drets dels seus fills invisibles per conquerir drets i generar serveis des de les entitats". No esteu sols. No estem sols. "Res sobre nosaltres sense nosaltres".

El Toni ho explica en el despatx de les neuropediatres del Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) de Nou Barris. "He volgut quedar aquí perquè va ser en el despatx d'una neuropediatra on ens van comunicar el diagnòstic de la paràlisi cerebral del Santi, perquè on ara som es treballa per garantir la dignitat i els drets dels infants amb discapacitat. Aquest és el punt d'entrada de moltes famílies a un viatge incert. Aquí comença el camí".

El Toni, l'Eva i el Santi van començar el seu, de camí, fa vuit anys. I no té final. El Toni té 46 anys. "No em jubilaria mai, però si un dia ho haig de fer, vull jubilar-me aquí", diu sense corbata. "l escoltant de fons la banda sonora de Ludovico Einaudi a la pel·lícula *Intocable*".

Aquest text té més de quatre mil lletres. Però es podria haver escrit només amb set. Les set lletres de la paraula *estimar*.

Mar Campanero Sala

CAP DEL DEPARTAMENT D'ACCIÓ
CLIMÀTICA I TERRITORI

Balenes a l'Eixample

"M'imaginava en un vaixell de Greenpeace salvant balenes", diu la Mar.

Salvant Moby Dick. Salvant la tripulació del pesquer *Pequod* de l'obsessió del seu capità pel gran cetaci. Evitant que l'arpó i el deliri d'Ahab travessin la carn de l'inabastable animal.

Cap del Departament d'Acció Climàtica i Territori de l'Ajuntament de Barcelona, la Mar Campanero parla del que ella s'imaginava quan va decidir ser ambientòloga. Però no ha acabat lluitant en cap oceà. Tots portem un arpó dins, i ella ha acabat lluitant perquè no el clavem a la pell dels Moby Dicks quotidians de Barcelona. El capità Ahab és, avui, el canvi climàtic.

Es va llicenciar a l'Autònoma en la primera promoció (1992-1996) de la carrera de Ciències Ambientals. La lluita inicial -oh, sorpresa!- va ser la burocràtica. "La carrera no estava homologada, i ens ho vam passar d'allò més bé reivindicant l'homologació". Al cap i a la fi, com diu ella, "no és una feina, és una vocació".

La Mar va néixer terra endins, a Alta-riba, un petit poble de la Segarra que llavors només tenia quinze habitants i un castell esmentat l'any 1110. "Ara encara en té menys, de veïns... Jo sempre deia: mai viuré en una ciutat". I ara viu a Sants... "Barcelona és molt poble".

La primera feina la va fer en el costat del món on ella no volia ser: una gran auditora, treballant per a grans empreses. "Vaig aprendre molt, però no em sentia gaire còmoda". Fins que un dia va rebre una trucada de l'Ajuntament de Barcelona per oferir-li una feina temporal. La Mar va quedar del tot sorpresa... S'havia apuntat en una borsa de treball de la Casa

Gran nou anys enrere, i el seu nom va quedar flotant allà. “Ah, sí? De debò?”, els va contestar. Va valorar els pros i els contres: acceptar era deixar la seguretat i un bon sou. No tot a la vida, però, és seguretat i sou. “Vaig fer el salt, necessitava canviar”. Canviar ella i canviar el món. D’això fa quinze anys.

Va en el Departament de Llicències Ambientals per, de mica en mica, endinsar-se en els objectius interns: l’Ajuntament no pot estendre la cultura de sostenibilitat per la ciutat si no l’estén primer dins seu. Convèncer el personal municipal que “no és més feina, sinó feina més sostenible”.

Fa pocs mesos, la Mar va fer un segon salt. Va guanyar la plaça de cap del Departament, i ara hi coordinen i lideren les estratègies de la ciutat per l’emergència climàtica. L’inquietant escalfament del món. Sens dubte, l’ombra més fosca que s’apropa a la ciutat.

–Què ha canviat a l’Ajuntament, en sostenibilitat, en aquests quinze anys?

–Si no conegués l’Ajuntament per dins, diria que ha canviat ben poca cosa. Però coneixent-lo, puc dir que ha canviat molt, però evidentment encara queda molta feina per fer.

La Mar va passar anys i panys –“és una feina de formiguetes”– trucant portes per parlar del programa Ajuntament Sostenible. “Més sostenible? Vols dir més *smart*, no?”, em deien. Ara no donem l’abast. Abans havies d’empènyer els departaments i ara n’hi ha força que van sols, no els hem de recordar les bones pràctiques”.

–Hem aprofitat la pandèmia per aprendre?

–Pensava que ens hauria conscienciat, que la gent se n’adonaria. Però no. Costa molt canviar hàbits, és el més complicat.

Posa damunt la taula el tema clau en la lluita per la sostenibilitat, que comporta un canvi brutal d’hàbits personals: “Si implica un esforç, ja no ho fas. La nostra feina és veure com podem facilitar-ho. No tothom està disposat a fer l’esforç”. I parla d’un altre tema clau: pobresa i sostenibilitat.

Tot serveix per canviar el món. Fins i tot aquestes ratlles.

La Mar explica com les treballadores i els treballadors de l'Ajuntament han anat interioritzant els canvis cap a la sostenibilitat, però parla d'un hàbit que es resisteix a arrelar: imprimir els folis a dues cares. "Encara costa". Així que ja ho sabeu.

—I la contaminació?

—El problema de la contaminació és que no es veu. En el poble no sabia què era una bronquitis, ho vaig saber quan vaig venir a viure aquí i vaig tenir fills que han respirat l'aire de Barcelona.

I una de les coses més boniques, en una ciutat, és poder respirar net. És la seva millor façana.

Hi ha tantes coses, bones i dolentes, que no es veuen. L'Ajuntament premia les bones pràctiques en sostenibilitat, i reconèixer la feina de la gent la fa feliç, a la gent i a la Mar: "És quan veig que la meva feina serveix per a alguna cosa".

"No visc al poble ni salvo balenes, he perdut connexió amb la natura, però he guanyat un altre tipus de connexió. Amb el temps vas coneixent gent, gent que ahora et coneix a tu", diu, i parla d'un bomber que li acaba de demanar què ha de fer amb un niu de gavià argentat.

"M'encanta la muntanya, més que el mar", diu, i un punt de Barcelona que l'atrau especialment és un mirador -Ocell de Mar- d'una muntanya damunt el blau: Montjuïc. "El mar és un dels principals embornals naturals del carboni que emetem a l'atmosfera".

El verd a Barcelona ha de créixer també a vol d'ocell: pels seus terrats. Però els terrats són un espai que el verd ha de compartir amb altres eines de lluita contra el canvi climàtic: "Millor plantar-hi verd? Instalar-hi sistemes de recollida d'aigua de pluja? O posar-hi plaques solars?"... La guerra dels terrats. Res és fàcil. L'avi de la Mar era el fideuer de Calaf, i el tiet va intentar seguir el negoci fent la pasta ecològicament. "No li va sortir bé", diu.

—Se'ns cruspirà, el canvi climàtic?

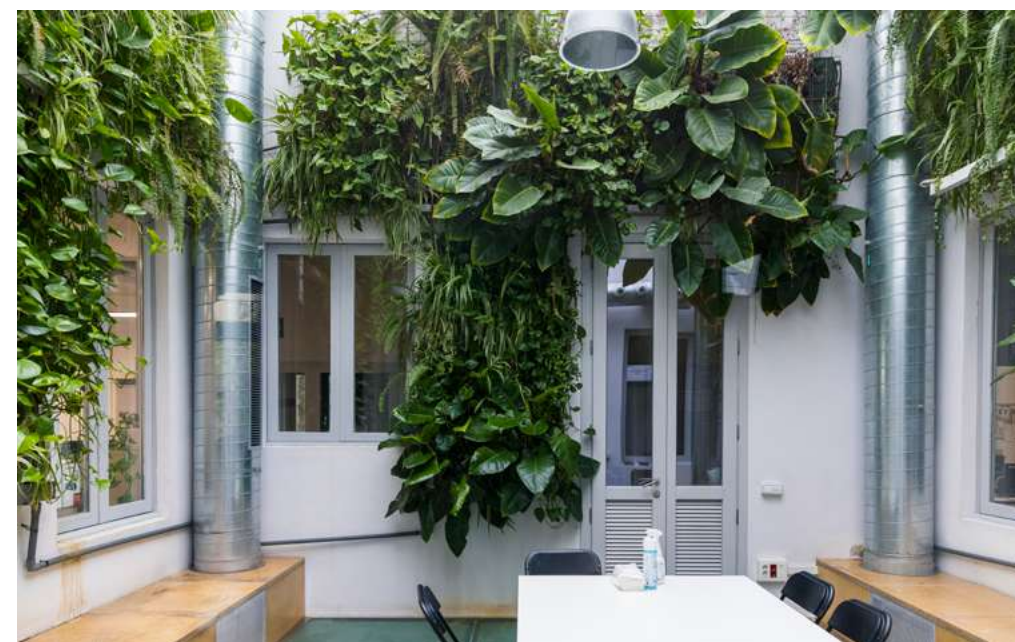
—La informació de la qual disposem és per ser pessimista, però tinc un caràcter optimista. Hem de parlar de decreixement tant sí com no.

A la novella de Herman Melville, l'imponent cetaci, doblegat pel seu dolor, destrueix la proa del *Pequod*, que comença a enfonsar-se. Amb les seves últimes forces, Ahab clava l'arpó a la carn de Moby Dick, però la corda s'enreda en la seva pròpia cama i el capità, amb la llança mortal, és arrossegat cap a les profunditats de l'oceà.

A la realitat del nostre temps, l'arpó ja ha esquinçat el cicle del cel. "Hi ha una part del canvi climàtic que no podem aturar, no podem tornar al punt d'origen", diu, i parla dels refugis climàtics que Barcelona ha preparat contra les onades de calor: "Tenim 155 refugis. Són a deu minuts de qualsevol lloc de la ciutat, hem de fer que siguin a cinc minuts".

La Mar treballa exactament en això, a evitar que l'arpó penetri definitivament a la carn del cetaci i ens arrossegui a tots. I no cal viatjar a cap mar llunyà. Podem salvar Moby Dick des de l'Eixample.

"No és una feina, és una vocació"

José Miguel Coy Santiago

DIRECTOR DE L'OFICINA DE L'HABITATGE DE SANT MARTÍ

L'estoig de la vida

“La casa ha de ser l'estoig de la vida, la màquina de felicitat”, va dir Le Corbusier.

En José Miguel treballa exactament en això, a fer que la ciutadania no perdi la “màquina de felicitat”. O, per dir-ho d'una manera menys contundent, la màquina sense la qual la felicitat és més aviat complicada: tenir butaques, llum, sostre, llits, aigua, cuina, taula, calefacció, algun quadre bonic i una rentadora.

Després de cinc anys a la Primera Tinència d'Alcaldia com a assessor del primer tinent d'alcalde i tres anys a Urbanisme com a director de Comunicació i Qualitat, José Miguel Coy va entrar el 2008 a la Xarxa d'Oficines de l'Habitatge, que s'estava construint amb diferents serveis que ja existien en els barris. “Treballava la macrovisió en macropolítiques i volia aterrar”, diu, perquè a vegades perds de vista tot allò que estàs implantant des de dalt, volia poder dur aquestes polítiques directament al ciutadà, veure l'efecte que tenien en la ciutadania”.

Va aterrar a Sant Martí, Nou Barris i Sant Andreu per ajudar a muntar la Xarxa d'Oficines de l'Habitatge, i quinze anys després segueix a l'oficina de Sant Martí. Amb un equip tècnic especialitzat —“fantàstic i compromès”— i una finestra única, s'encarrega d'oferir atenció personalitzada a les persones usuàries en temes com els ajuts disponibles o assessorament legal, mediació amb bancs, llogaters o punts d'atenció energètics.

—Com definiries, en habitatge, el districte de Sant Martí?

—Sant Martí ofereix un contrast que va del més car al més barat, contrast molt fort i tot molt a prop.

En aquests anys hi ha hagut un —totalment volgut i buscat— canvi de paradigma, “donar la volta” a la cosa, diu. “Abans es tractava d’ajudar la gent a trobar habitatge, ara és intentar mantenir la gent en el mateix habitatge abans no hagin d’abandonar-lo i buscar-los una nova llar, i fer això és més difícil”.

—És tan important continuar vivint en el mateix habitatge?

—La gent ha de seguir a casa seva, sigui de lloguer o en propietat, perquè és on han fet la seva vida, on han jugat de petits, on han celebrat Nadal. És la seva *propietat*, i no en el sentit de quan ets propietari d’un llaç o un cotxe.

Amb altres paraules, en José Miguel diu el mateix que va deixar escrit Mario Benedetti: “La llar no és només un bé immobiliari, és també una forma de consolidació espiritual”.

Des de fa onze anys, a les oficines de l’habitatge fan mediació entre el veïnat i els bancs: “Amb els grans bancs és més fàcil que amb els petits tenidors, perquè els surt més a compte arribar a acords que no perdre forces en petites batalles”.

—Tots els bancs són iguals?

—La sensibilitat varia molt d’un banc a l’altre.

—Durant aquests anys d’aterratge al carrer, recordes un cas especialment dolorós?

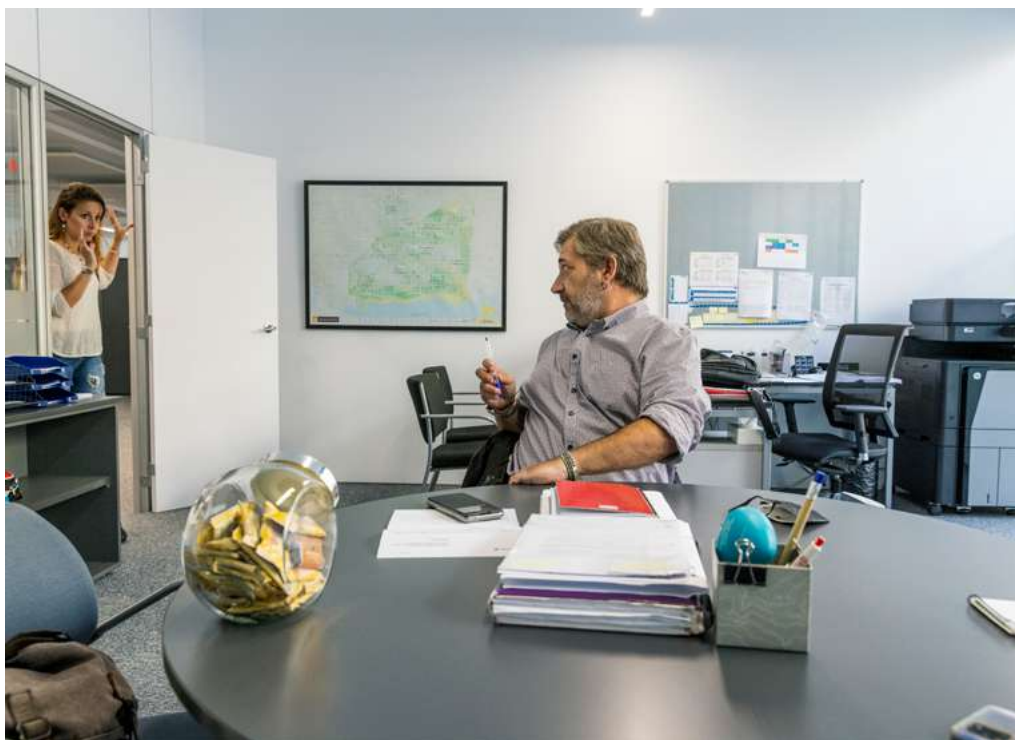
—El d’una senyora no gaire gran, molt tocada pels efectes secundaris de la covid, que per 50 euros, només 50 euros, no va poder beneficiar-se del codi de bones pràctiques amb un banc, i ha quedat als llimbs.

—I un cas que et fes feliç?

—El de dues famílies enganyades, una amb fills grans amb discapacitat, que vam trigar i va costar molt, però es va poder resoldre.

“Sant Martí ofereix un contrast que va del més car al més barat, contrast molt fort i tot molt a prop”

A molts despatxos i oficines haurien de tenir emmarcat el que va dir la pakistanesa Malala Yousafzai, premi Nobel de la Pau: “Fins i tot en el Paradís enyoraràs casa teva”.

En José Miguel explica que “hem passat d’atendre majoritàriament població extracomunitària, la primera onada de ciutadans vulnerables, a atendre la segona onada: gent d’aquí”. Explica que moltes eines no depenen de l’Ajuntament, que els fons europeus els permeten ara rehabilitar interiors, que van plegats amb els serveis socials, que “la proximitat és essencial”. I parla d’una tensió: es necessita temps per solucionar cada cas i, alhora, “com més temps passa, més opció hi ha que guanyi el propietari”.

“Objectivament l’habitatge ha anat a pitjor i, malauradament, hi ha moltes possibilitats que encara empitjori més”, diu en José Miguel, que veu a l’horitzó una “tempesta perfecta”, d’aquelles que fan malbé els “estoigs” i les “màquines de felicitat” descrites per Le Corbusier: les lleis contra els desnonaments de famílies vulnerables, o la que obliga a l’oferiment d’un lloguer social obligatori a les famílies vulnerables per part dels grans tenidors d’habitatges, “pengen d’un fil... qualsevol canvi de Govern central, juntament amb l’augment sostingut del tipus d’interès, no presagien un futur fàcil per a ningú de nosaltres”.

“Des de l’Ajuntament, però, lluitarem contra l’arribada d’aquesta tempesta”, diu en José Miguel.

Tot per conservar un espai —casa teva, l’estoig de la teva vida— que pot reemplaçar el món, però el món mai no podrà reemplaçar casa teva.

“Abans es tractava d’ajudar la gent a trobar habitatge, ara és intentar mantenir la gent en el mateix habitatge”

Teresa Bastardes Mestre

CAP DE COLLECCIONS DEL
MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA

La sensualitat del setrill

És com si algú del personal tècnic del Museu Picasso tingués un quadre del cubista penjat a la cuina de casa seva. O una persona responsable del MNAC, un retaule gòtic al bany.

Això és el que fa tan especial el Museu del Disseny. Darrere les seves vitrines, s'hi exposen objectes que tots fem en el rentaplats. I això és el que fa tan especial la feina de la Teresa Bastardes: fer valdre l'eficàcia i la sensualitat d'un setrill de taula que també podria amansir la col·lecció del museu de la plaça de les Glòries Catalanes.

La Teresa -cap de col·leccions- encenia de petita el llum de suspensió M-4 creat per Ferran Freixa el 1962. S'asseia a la cadira BKF dissenyada pel Grupo Austral el 1938. O veia moldre el cafè en el molinet *Doméstico* ideat per Götzenberger i Lluelles el 1954. Tres objectes que els pares tenien a casa representats a la col·lecció. I aquesta intimitat entre cadascun de nosaltres i els objectes d'aquest museu no és cap anècdota: obre un insospitat ventall de reflexions estètiques i ètiques.

"El disseny et pot salvar la vida", diu la Teresa per començar. Te la pot salvar literalment. Les últimes a entrar a la col·lecció han estat les 55 peces de l'exposició "Emergència! Disseny contra la COVID-19" mascaretes, dispositius de protecció, gràfica comunicativa contra el virus i respiradors. Com el respirador OxyGEN, fet amb el motor dels eixugaparabriseres del SEAT León. Se'n van fer més de 700 unitats en els moments de més pressió hospitalària amb xapa, tornavisos i rivets de les portes de cotxe.

"Un disseny d'emergència, sense patent i ara patrimonialitzat", diu subratllant la transversalitat: codissenyat amb personal sanitari.

—I, en tot això, on queda la bellesa?

—La bellesa és molt relativa. Cada objecte ha de complir la seva funció, i si, a més, és agradable a la vista i al tacte...

“El disseny, tal com el definim, neix als anys vint i trenta del segle XX. I aquí als anys trenta vam tenir una guerra”, ens recorda la Teresa. També la resta d’Europa va patir una guerra. Però aquí no la va guanyar ni la llibertat ni la creativitat. I en aquest punt el disseny fa un cercle a la seva vida: la Teresa, de petita, va viure en un habitatge social del barri de Montbau construït per arquitectes que als anys seixanta començaven a reprendre el racionalisme dels arquitectes republicans escapçats. I, quan li preguntem quin edifici de Barcelona vol que fotografiem, ens diu que el Pavelló de la República, construït a París el 1937 per aquells homes vençuts i reconstruït el 1992 prop del seu barri d’infantesa.

Cercles que es tanquen i que s’obren. El Museu del Disseny es va inaugurar fa només set anys amb fons procedents de diverses col·leccions. Quan ella va arribar al nou edifici, “no hi havia ni oficines”. És el privilegi de poder pensar un museu des de l’inici i en equip. El plaer d’anar desembolicant tresors com si estigués a l’illa de Stevenson: la col·lecció té 80.000 peces i “encara en falten per desembalar unes 15.000”.

“Poca broma!”, diu quan li preguntem si el mercat dels Encants, a tocar, és una extensió del Museu del Disseny. És el més fascinant d’aquesta història, un petit salt que obre la porta a grans interrogants: el misteri de l’estri que, a tres passes de distància, passa del terra a un pedestal.

“El disseny ens ha de servir per canviar el món”

La Teresa no perd mai l'èsser humà de vista, i parla del disseny i l'ergonomia, l'adaptació del treball a les condicions físiques i psíquiques humanes, "a fi que el binomi persona-màquina assoleixi la més gran eficàcia possible", com descriu el diccionari. "No hi ha cap cos humà igual", diu ella. "Les coses ben dissenyades no es noten", afegeix.

A la secció d'indumentària, s'hi exposen, com esquelets, les estructures interiors: les crinolines, els polissons, les cotilles de tela reforçada amb barnilles destinades a sostenir i dibuixar el cossatge de les dones fins al segle XIX: "Encara hi ha cotilles, però no es veuen: avui són mentals. La pressió estètica".

La Teresa parla del present i, sobretot, del futur. Del disseny responsable. Del disseny que converteix els bancs de l'església de Santa Anna de Barcelona en llits. A partir d'una obra original custodiada al museu, el dissenyador Curro Claret ha adaptat els seients de la parròquia del gòtic perquè tinguin una doble funció: litúrgica i alhora d'acolliment per qui ho necessiti.

"El disseny ens ha de servir per canviar el món", diu.

Sentir parlar a la Teresa és adonar-se que el disseny serà social o no serà. "Només produir per produir no serveix", sentència. El consumisme desfermat ens porta a l'obsolescència programada –la mort programada– no ja de l'objecte, sinó de la mateixa humanitat. I, sense humanitat, no hi ha disseny. Només taüts.

–En teniu a la collecció, de taüts?

–Tenim urnes reciclables. En tenim una que, quan s'enterra, hi creix un arbre.

És el cercle de la vida passant pel disseny.

"El disseny et pot salvar la vida"

Manel Torrent Tort

TÈCNIC DE PRODUCCIÓ DE L'INSTITUT
DE CULTURA DE BARCELONA (ICUB)

El caçador d'espais

"Encara busco", confessa el Manel.

Barcelona és una nina russa. S'amaga dins ella mateixa fins a l'infinit. Fins al punt que algú que caça espais des de fa trenta anys segueix mirant i segueix trobant.

"Encara busco nous espais, ara per Google Maps", diu.

Tècnic de producció de l'Institut de Cultura de Barcelona, Manel Torrent és l'home que fa possible la cultura al carrer. Allà on la ciutadania gaudeix, ell primer garanteix l'espai, i després l'escenari, l'ambulància, els bafles, els lavabos, la seguretat i el que faci falta. Tot allò que només es veu quan no funciona.

El Manel ha vist tres dècades de cultura als carrers de la ciutat. Ha coordinat el pas del temps: "Apareixen nous espais i n'oblidem d'altres", diu. Tots tenim vincles emocionals amb llocs on hem sentit alguna cosa, i el Manel parla d'un espai ara apagat, el Sot del Migdia, on ell va parlar per primer cop amb les estrelles. Allà, fa un grapat d'anys, va conèixer els músics de Radio Futura: li va tocar anar a pagar-los el concert, i va fer petar la xerrada amb ells. "Era el primer cop que em veia amb una estrella", diu. O quan, en el cafè dels camerinos del Palau de la Música Catalana, va tenir al costat la Patti Smith: "Em va encantar veure-la de prop. La tenia al costat i no sabia què dir-li".

No oblidarà mai el "subidón" que va sentir en les dues primeres festes de la Mercè en què va treballar, el 1987 i el 1988: "Va ser tan emocionant que quan van acabar em vaig

quedar buit... 'És dilluns, i ara què?', vaig pensar. Ara no em passa, ara és a l'inrevés... Deu ser l'edat".

Festes de la Mercè, cavalcades de Reis, Sant Joan, concerts, el Grec i, ja més cap aquí, el Cap d'Any, BCNegra, Barcelona Poesia... Sempre al carrer. O a la sorra. "Ens vam atrevir a fer concerts a la platja!", recorda com si haguessin enderrocat una frontera.

Tota aquesta feina implica parlar i treballar amb un munt de persones de diferents àrees. Una fàbrica d'amistats. "Conec molta, molta gent dels serveis municipals i això és fantàstic, perquè hi trobes perles". On altres només són capaços de veure funcionaris i funcionàries, ell -i no només ell- hi veu perles. "Em considero un privilegiat. Passejo, faig coses que m'agraden i, a sobre, em paguen per fer-ho!"

Sentir parlar el Manel és sentir aquesta barreja que Barcelona té de ciutat profundament medieval i esplèndidament contemporània. Des de bèsties que porten mil anys escopint foc pels nostres carrers fins a piromusicals que apareixeran a televisions de l'altre extrem del planeta, tot ho coordina.

"El món tradicional té una força brutal. Hi ha una gent al darrere que ho viu molt intensament i que lluiten perquè no es perdi", diu de les àligues, castells i gegants. Apareixen noves festes i se'n perden d'altres. Les flamarades dels monstres medievals resisteixen més, molt més, que les de la Nit de Sant Joan. "S'han perdut els petards", diu.

"Em considero un privilegiat. Passejo, faig coses que m'agraden i, a sobre, em paguen per fer-ho!"

El Manel parla del “punt excitant, d’última hora, intens en certs moments” que té la producció d’espectacles, “i això fa que sovint tinguis una relació molt estreta amb els teus companys de feina, i amb algun artista. I saber que és fruit del treball de tots plegats és molt agraït i m’ha donat molta vidilla”.

Però no tot és festa. El Manel mai no oblidarà el repte d’organitzar l’escenari per a l’homenatge a les víctimes de l’atemptat de la Rambla, tot just el dia que tornava de vacances. “Vam fer l’escenari amb només cinc dies”.

I la pandèmia. L’última Mercè la recorda “trista”, amb actes molt limitats. Però li canvia l’expressió quan enraona de l’esforç i d’un demà: “Parlaves amb els artistes, amb els tècnics, i estaven emocionats de poder fer la Mercè... Amb la covid no hem deixat de fer coses, amb totes les prevencions del món, però no ens hem aturat”.

Veu amb molt d’optimisme la gent jove que en els últims anys han entrat a treballar a l’Ajuntament. “Quan van començar a arribar, nosaltres ens vam sentir una mica iaïos, però trobo que és fantàstic. De debó”.

–Què hem après en aquests trenta anys de cultura al carrer?

–Hem après a anar de festa.

“En els anys setanta i vuitanta, la Rambla era una festa. Era més espontani que ara, tot aquell món de l’Ocaña”, recorda en intentar burxar-lo sobre els temps passats. Però l’intent és del tot inútil... Les seves paraules de comiat són l’oxigen de tota festa: “S’ha de fugir de la nostàlgia”.

“El món tradicional té una força brutal”

Maria José Lacruz Rodríguez

AGENT DE LA
GUÀRDIA URBANA

Agent 19396

“T’ho diré molt clar. A les dones només les vull per dues coses. I cap és patrullar”.

Això li va dir el company en la seva primera sortida com a agent d’accidents. “En acabar el dia, aquell mateix company urbà em va felicitar per la feina feta”, diu la Maria José Lacruz.

Era l’any 1982, i que, per ser dona, no ho tindria fàcil ja li havia quedat clar un any abans, en estrenar-se com a guàrdia urbana. Patrullava per Ciutat Vella i van veure un conductor fent una infracció. “Para’t tu”, li va dir el company.

“Què li dic jo ara a aquest senyor?”, es va preguntar la Maria José, que llavors tenia 19 anys i era la seva primeríssima acció com a urbana. “En veure’m dona, el conductor em va fotre un moc. Això se’m farà dur, vaig pensar”.

Aquell dia duia en el pit el número d’agent que encara té: 19396.

Graduada a la tercera promoció de guàrdies urbanes dones de Barcelona, la Maria José va decidir presentar-se al cos amb una companya de feina de l’asseguradora on treballava. El pare de la companya era un urbà que, paradoxalment, no va deixar que la seva filla es presentés.

—I el teu pare què va dir?

—Al meu pare li va fer molta il·lusió.

Així va començar l’agent 19396 més de quatre dècades d’una realitat i d’una intensitat humana fora de mida: quatre dècades gestionant accidents de trànsit i escrivint atestats. Comunicant als familiars que havien perdut un ésser estimat.

“El primer mort que vaig veure”, recorda, “va ser una persona esquarterada pel tren. Em va impressionar. No pots endur-te això a casa teva. Quan et treus l’uniforme, t’ho has de treure del damunt, i costa molt perquè tractes amb persones”.

Tot ha canviat. Avui, per comunicar la mala nova hi ha tot un protocol de localització que inclou el servei de psicologia i esbrinar si l’accidentat tenia antecedents: “Abans era trucar a la porta i et trobaves el que et trobaves”.

Un dia va comunicar a un subsaharià la mort d’un fill per accident. El pare, “una torre de tio”, en escoltar la notícia es va tancar a l’habitació cinc minuts. Amb una gran fredor. Però no era pas fredor: “La cultura de la mort és diferent de la nostra”.

Mentre parla, sobre la taula hi ha la matrícula trencada d’un cotxe. “És d’un que s’ha donat a la fuga”, diu.

–Ara conduïm millor o pitjor que abans?

–Abans hi havia menys vehicles i la gent es fiava més. Ara potser la gent condueix millor, però hi ha més cotxes. I no estem preparats per bicicletes i patinets.

–El pitjor dia que has viscut amb l’uniforme?

–Un diumenge d’agost amb tres morts en tres accidents. Comunicar les pèrdues als familiars. Un d’ells era un home mort en accident de moto, i el seu fill, en dir-li, ens va preguntar com havia quedat... la moto.

–I el millor dia?

–Tots els dies són el pitjor i el millor.

La María José explica més històries. Com l’estrany cas de l’home atropellat dos cops en sis mesos: “Al final vam descobrir que es llançava als vehicles per quedar ferit i cobrar indemnització”. I explica com n’és, de dur, acceptar

“Quan et treus l’uniforme, t’ho has de treure del damunt”

la realitat: un pare els va fer fora de la casa en comunicar-li la mort d'un fill i després es va presentar a la Guàrdia Urbana plorant.

"La meva feina m'ha fet valorar la vida d'una altra manera", diu. "Saps, perquè ho veus cada dia, que la vida et canvia en un segon".

És com si tot el que ha vist hagués col·locat un tercer retrovisor a la seva mirada: "És clar que la feina ha marcat la meva manera de conduir i d'anar pel carrer. La meva germana em deia l'altre dia, caminant per Barcelona, que només veig el perill. Cadascú veu el que veu".

I així, durant quatre dècades, fins que un dia –el 9 de novembre del 2016, el dia del seu aniversari– la realitat, de cop i volta, la va empènyer a l'altre cantó del mirall: un cotxe la va atropellar a ella. En un pas de vianants. Des de llavors ja no patrulla. Escriu els atestats.

La Maria José es jubilarà* poques setmanes després d'aquesta conversa, el "dia dels Sants Innocents", subratlla amb humor. I es jubilarà com un referent entre la gent jove del cos i en el torn que més li agrada. El de nit. De deu a sis: "És el millor torn. No tens tants caps, ni tanta burocràcia. T'has de buscar la vida".

–Ho trobaràs a faltar?

–Sí. Perquè la meva feina m'agrada molt i l'ambient entre companys és impressionant.

Recorda com tot ha canviat, i pensa en els balls del cos a La Paloma o la celebració de Sant Miquel, el patró. "Ara treballo amb fills d'antics companys. 'Apunteu-vos-ho tot', els dic als joves, 'que les coses s'obliden!'".

–Et fa una mica escriptora, haver fet tants i tants atestats de la realitat?

–M'ho estic plantejant. Tu escris l'expedient amb un vocabulari, però el guàrdia de carrer té un altre llenguatge.

*En el moment de publicar-se aquest llibre, la Maria José ja s'ha jubilat.

Un cop jubilada vull fer piscina, un curs de guitarra i vull fer un curs d'escriptura.

–Per escriure novel·la negra?

–No. Per escriure contes.

Ella n'explica un de meravellós i real, de conte, tan real com un atestat d'accident. El món de la seva infantesa és l'edifici d'arcs on vivien, a l'avinguda dels Quinze cantonada amb passeig de Maragall. La seva germana va demanar un dia un piano i el pare, que no el podia pagar, li va pintar les teclès sobre una taula... i la nena hi posava els dits al damunt fent com si toques el piano.

La realitat és infinita. Sobretot per a l'agent 19396, que al final del camí vol escriure contes. Després de quatre dècades comunicant la mort, qui millor que ella per comunicar la vida?

"Apunteu-vos-ho tot", els dic als joves, 'que les coses s'obliden!'"

Gerard Guerra López

ARQUITECTE DE L'INSTITUT MUNICIPAL DE
L'HABITATGE I LA REHABILITACIÓ DE BARCELONA

La ciutat és el teclat d'un piano

En Gerard improvisa una melodia al piano i les parets de la sala absorbeixen el so... perquè el so entra dins la paret i s'hi queda, oi?

Ell somriu.

Les parets de la Sala Vermella absorbeixen la felicitat dels seus dits sobre les tecles del piano com un dia, quan era adolescent, van absorbir els seus nervis en interpretar un estudi de Chopin. S'examinava en aquest mateix espai.

Arquitecte i músic, el Gerard ha volgut quedar al Conservatori Municipal de Música de Barcelona per enraonar de música, és a dir, d'arquitectura. Per enraonar d'urbanisme, és a dir, de partitures.

Després d'estudiar arquitectura i més de catorze anys de piano, havent finalitzat el Grau Superior a l'ESMUC, el 2019 va entrar al Departament de Llicències d'Obres de l'Ajuntament de Barcelona.

"Què hi fa un pianista a Llicències?", li preguntaven.

"És que s'han de saber tocar moltes tecles", responia.

Va entrar en una borsa de treball, li van trucar i, des d'octubre del 2021, és arquitecte de l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB).

—Per què vols fer d'arquitecte a l'Ajuntament i no en un estudi particular?

—Sempre m'ha agradat abordar la ciutat; la ciutat com un gran sistema d'edificis i espais públics, un ecosistema en equilibri que s'ha d'abordar des dels plens i els buits. Com la música: so i silenci.

Treballa al Departament de Projectes i Obres de l'IMHAB. “És una feina molt bonica perquè treballem des de la possibilitat fins a la realitat. Realitat viscuda, no només construïda”.

La seva feina és l'habitatge públic, des del sòl, l'emplaçament, el projecte, els concursos i la construcció passant pel medi ambient o les partitures soterrades: l'arqueologia. Es tracta, diu, de “no deixar mai l'espai públic”, aquests silencis sonors.

La seva feina va des d'estudiar el sòl fins a l'entrega de les claus a la persona que viurà en aquell espai. I encara no ha interpretat la seva primera partitura fins al final: el procés que du a la clau dura com a mínim entre dos i tres anys, i ell només en porta un, en aquesta feina.

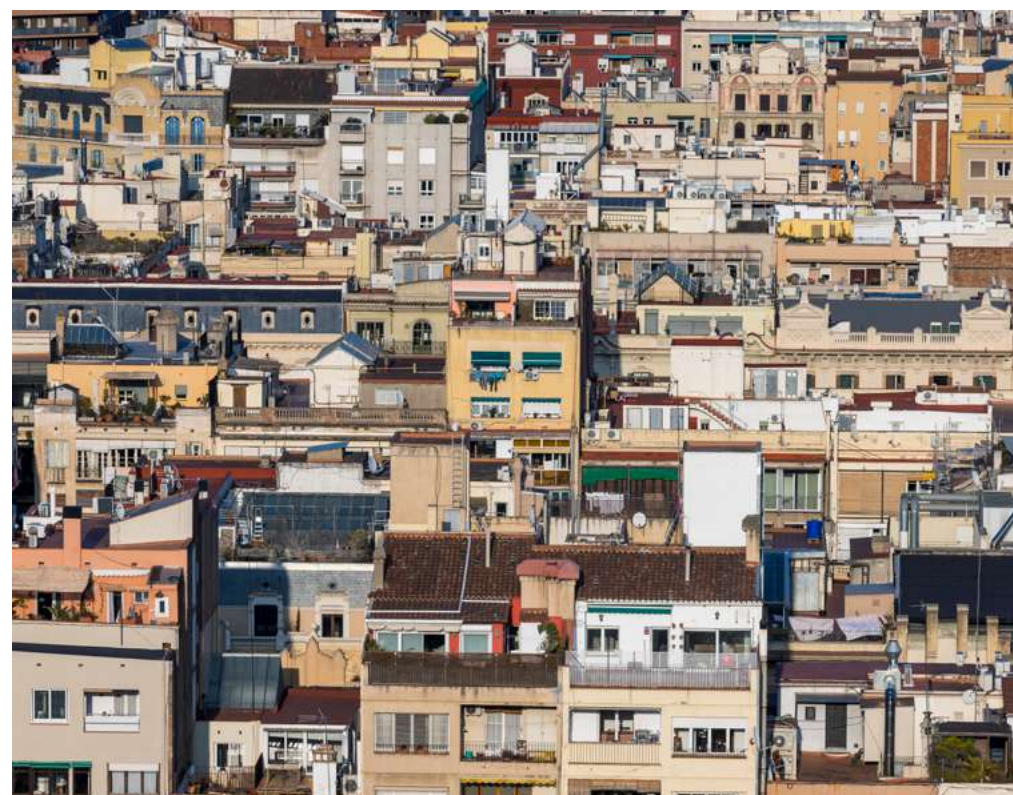
“L'edifici no té sentit fins que no és ocupat”, diu. “El projecte arquitectònic no s'acaba amb l'edifici. És com la música. Quan interpretes una peça, la partitura no té tota la informació. Com l'arquitectura, l'has de completar.

Fa uns anys va compondre sis variacions sobre el Pati de l'Olivera de la Fundació Joan Miró, i les va interpretar en el mateix pati. I ara vol fer a la inversa: “Convertir el so en una maqueta on es pugui entrar”. És el seu somni, “introduir el so en aquest procés de construcció de l'espai de l'edifici, de la ciutat”.

—Un edifici de Barcelona que t'agradi?

—L'antiga fàbrica Oliva Artés, ara part del Museu d'Història, reconvertida en espai de laboratori. I també et diré el Moll de la Fusta.

“L'edifici no té sentit fins que no és ocupat”

–Però el Moll de la Fusta no és un edifici.

–És un espai urbà que et canvia la disposició de la ciutat. No és un edifici, però és arquitectura.

–Hi penses, en l'arquitectura, amb els seus plans i els seus buits, quan viatges per altres ciutats d'Europa i del món?

–Viatjar amb un arquitecte és *durillu* –diu amb un somriure.

En Gerard parla de com la música comença en l'arquitectura de l'instrument i de com la pandèmia va redefinir els espais on vivim, parla de la *Música callada* de Frederic Mompou i de com el buit construeix... "L'arquitectura és la resposta a una necessitat, i donar resposta a una necessitat immaterial amb un edifici material és una manera d'apropar-nos a la bellesa", diu dins el Conservatori barceloní, una sensual mossegada centreeuropea a la Dreta de l'Eixample.

"Ara estem tancant molts projectes i iniciant unes quantes obres, tenim molta feina, i és que a mi em va la marxa, ja m'agrada".

A tercer d'Arquitectura va fer un projecte per veure com les masies d'Olot s'insereixen en el paisatge. La seva disposició segueix un patró rítmic! I llegir el seu treball de fi de grau a l'ESMUC és com llegir una poesia visual: plànols de castells, pentagrames esquitxats de notes i equacions matemàtiques per descobrir-nos la connexió màgica entre l'antic enclavament emmurallat de Castellciuró i la suite *Quadres d'una exposició* de Mussorgski.

"Moment-moviment... matèria-no matèria", diu en parlar del vals que s'estableix entre el so i l'espai, entre el silenci i el buit, entre la música i l'arquitectura.

En Gerard va tocant el piano de la Sala Vermella, com si li fes pessigolles amb els dits, i fa la sensació que està dibuixant una ciutat sencera.

Eulàlia Dordal Culla

DIRECTORA D'INSTALL·LACIONS I OBRES DE L'INSTITUT BARCELONA ESPORTS

Els Jocs infinites

El dia que van acabar els Jocs de Barcelona van començar els jocs de l'Eulàlia.

Després de tantes i tantes medalles guanyades per atletes de tot el món, s'havia de guanyar la competició més fèrtil: donar sentit ciutadà i esportiu a les instal·lacions olímpiques.

Totes les estrelles estan en línia des de l'inici, en aquesta història. En l'arrencada professional de l'Eulàlia apareixen dos clàssics, d'aquells que et defineixen el camí: una bona mestra i una oportuna borsa de treball. Quan només tenia dotze anys, la seva professora de gimnàstica va fer que ella decidís estudiar la carrera a l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC). "L'anterior professor tenia un aire militar", diu.

L'Eulàlia es va llicenciar el 1989, i ja sabia perfectament en quin camp volia córrer: en la pista de la gestió esportiva. L'equip d'equips. "És el que m'agrada".

Va treballar un temps a l'Associació Catalana d'Esports i Lleure, amb discapacitats intel·lectuals, i es va apuntar a una borsa de treball de l'INEFC. I un dia -coses que passen- li van trucar. Era el juny del 1990, dos anys abans dels Jocs, i entrava a l'Ajuntament preolímpic amb un objectiu postolímpic: preparar la gestió de les instal·lacions esportives per quan el Cobi se n'anés volant. Teixir-les a les necessitats de la ciutadania.

"Tocava el cel", diu.

-El vas tocar, el cel?

-En aquell moment, sí. Tenia 24 anys.

Va començar treballant a l'edifici de Torrent de l'Olla, "un espai sense gens de gràcia", amb quatre companys que

es coneixien de l'INEFC i compartint tots quatre un ordinador rudimentari (ara sembla mentida, però vam fer uns Jocs Olímpics sense Internet ni mòbils... sense ansietat).

Els budells de l'Administració pública, és clar, van provocar en l'Eulàlia un "xoc" inicial. Però va fer uns cursos i, abans que la fletxa encengués el peveter, ja havia guanyat unes oposicions.

–Et vas fer voluntària olímpica?

–No.

–Vas anar a veure les competicions?

–Per la tele... Ho vivia tot des de dins!

"Dins" dels plànols. Plànols de piscines i poliesportius, d'estudis de viabilitat, veient les seves possibilitats, adequar, transformar, experimentant primer en les instal·lacions del carrer Perill i de Can Dragó. Tot per a l'endemà. Tot per –formant part d'un equip– lligar l'estel dels Jocs a la vida esportiva i quotidiana de la ciutadania.

–Començant per on?

–Començant per com es repartien les cistelles de bàsquet, per exemple. Començant de zero. No teníem referències. Els estudis previs havien d'encaixar amb la realitat.

Tres dècades després, medalla d'or: el model ha estat un èxit. Un fracàs en l'encaix de les instal·lacions en els barcelonins i barcelonines hauria estat un fracàs dels mateixos Jocs.

"A mi el que m'agrada és l'exercici físic i el valor del món federat, fer esport en equip", diu tot recordant com, amb l'equip de rugbi femení de l'INEFC, van decidir que guanyarien la Copa de la Reina i la van guanyar.

"No teníem referències. Els estudis previs havien d'encaixar amb la realitat"

L'Eulàlia té l'oficina a les piscines Picornell, quasi penjant sobre l'aigua: des de la seva taula de feina sembla que t'hi puguis llençar de cap.

Des de la terrassa de la piscina es veu l'Anella Olímpica i el passeig Luci Minici Natal, el primer barceloní que va guanyar una medalla en uns Jocs Olímpics: els celebrats l'any 129 dC al mont Olimp. El nostre veí va guanyar la cursa de quadrigues.

"A Barcelona s'han anat fent més i més instal·lacions esportives, però sense els Jocs no tindriem ni la meitat de les que ara tenim", diu. Fins l'última i impecable renovació integral de Can Caralleu. "Però no es pot tenir tot. A vegades costa fer entendre que no és sostenible tenir massa piscines".

"Abans de la covid teníem 200.000 abonats", subratlla l'Eulàlia, i aquesta és la millor medalla: la societat. Sense aquest teixit, no hi ha campionats olímpics. I, a poc a poc, van recuperant el nombre de persones abonades.

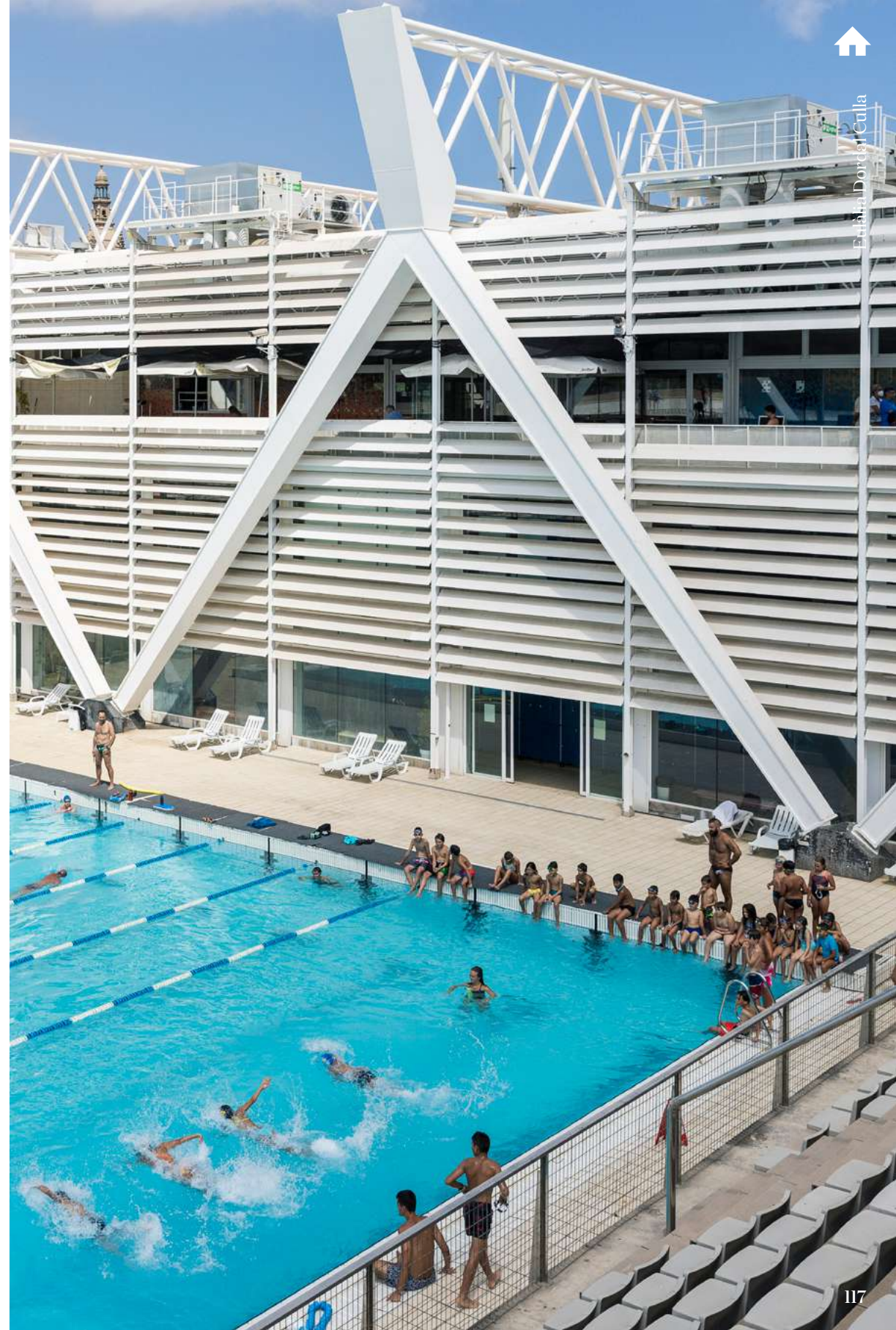
L'esport de base. És el múscul que mou tots els Jocs Olímpics. La força que no es veu. Com l'atleta que conduïa la quadriga de Luci Minici Natal, el teòric primer campió olímpic barceloní ara farà dos mil anys. Luci, en realitat, va mirar la cursa des de les grades. Era el propietari de la quadriga i el que s'enduïa la glòria, però el que es desgastava a l'estadi amb els cavalls era un atleta pagat per ell. Mai no sabrem el seu nom.

—Alguna instal·lació per la qual tinguis més afecte?

—La Trinitat Vella. Una petita meravella en un barri que no és fàcil. Si fas bé les coses, pots invertir la corba.

El dia que van acabar els Jocs de Barcelona van començar els Jocs de Trinitat Vella. I no tenen final.

“A mi el que m'agrada més és el valor del món federat, fer esport en equip”

Josep Redondo Laporta

CAP DELS SERVEIS DE CORREUS,
CONSERGERIA I PARC MÒBIL

Moviment i bellesa

“No sé quin interès pot tenir el meu perfil”, diu d’entrada amb amabilitat.

Per començar, l’interès d’algú que va estudiar la carrera de Magisteri i tres anys de Filosofia mentre treballava. L’interès d’algú que et diu que tot el que fas a la vida, “és com un aliment, és el que fa que siguis com ets”.

Josep Redondo Laporta va entrar a l’Ajuntament el 1974 treballant a les oficines del taller de manteniment del carrer Lleida i estudiant alhora Aristòtil i Engels. El primer d’aquests dos filòsofs va dir que el moviment és etern i el segon va dir: “La matèria sense moviment és tan inconcebible com el moviment sense matèria”. El Josep gestiona avui els vehicles perquè l’alcaldessa, els regidors i les regidores, els comissionats i les comissionades es puguin moure. No hi ha Ajuntament sense moviment.

A ell, però, el moviment que més li agrada és caminar. “Una de les sensacions més maques és anar cap al port i sentir l’olor del mar”, comenta. És el que va fer el desembre de 1979 tornant de Madrid del seu primer permís a la mili. “Mai no havia estat tant de temps fora de casa. Vaig agafar el metro fins a la plaça de Catalunya i quan vaig trepitjar la Rambla, em vaig posar a plorar”.

“Una de les sensacions més maques és anar cap al port i sentir l’olor del mar”

El Josep també gestiona els correus interns i consergeries dels edificis municipals de Sant Miquel i Sant Jaume, el cor de l'Ajuntament, que –com els barcelonins i les barcelonines no saben, però la Història sí– té la seva entrada primigènia en el carrer de Barcelona amb el nom més brodat: carrer Ciutat.

“Cada dia ho admiro, segurament de manera inconscient”, diu tot mirant la façana gòtica que el Consell de Cent va encarregar a Arnau Bargués el 1399. El resultat d'aquell encàrrec, que per contracte havia de ser el més bell possible, el té davant la finestra de la seva oficina del carrer Ciutat. Cada dia des de fa nou anys. Quasi pot tocar les gàrgoles d'animals fantàstics i fer pessigolles a santa Eulàlia.

Gòtic i rigorós. “La meua, com totes, és una feina que s'ha de fer, i s'ha de fer bé”, afirma dels correus, conserges i cotxes de l'Ajuntament.

“Ara hem de desinfectar els cotxes cada dia”, diu, amb la paraula que tots diem quan parlem de la pandèmia: “ara”. Ho explica a l'espai a peu pla del carrer Ciutat on els xòfers esperen el moment dels seus serveis. Barcelona encavalca la seva història: els xòfers –és sensacional– esperen a dues passes de l'esglaó de la façana gòtica que servia per cavalcar i descavalcar dels cavalls en arribar o sortir de la Casa Gran.

Tot enraonant, el Josep diu que li agrada viatjar, anar a museus, que li encanta Itàlia... i el funcionari obre de cop una finestra de bellesa total en anomenar una dona barroca, Artemisia Gentileschi, una pintora que va contribuir al desenvolupament d'un caravaggisme radical.

“La gent no és conscient de les dones artistes en la història”, diu.

–**Quin quadre dels que has vist pel món t’ha fascinat més?**

–La Madonna de Loreto, pintada per Caravaggio, també coneguda com la Mare de Déu dels Pobres. Em fascina pel tema que tracta, perquè va ser rebutjada, per la seva bellesa”. Per pintar la Mare de Déu, Caravaggio va agafar de model una prostituta i l’obra va ser criticada, i fins i tot titllada d’heretgia.

“No sé quin interès pot tenir el meu perfil”, es preguntava el Josep a l’inici de la conversa. Doncs per confirmar-nos que la feina s’ha de fer, i s’ha de fer bé, i descobrir-nos una dona que pintava contra el seu segle i un pintor que veia Déu en les prostitutes.

“La gent no és conscient de les dones artistes en la història”

Marga Parés Rifa

CAP DEL PROGRAMA
DE BIODIVERSITAT

El bosc que portem a dins

Quan parla, em fa la sensació de sentir Gaudí picant la façana de la Pedrera.

“Els edificis de Barcelona són penya-segats”, diu Marga Parés i Rifa. “Els hi viuen i nosaltres no ho sabem”. *Els* són els milers i milers d’orenetes, falciots i gralles que han fet niu a les façanes de la ciutat. “Els mateixos ornitòlegs, amb el confinament, s’han quedat parats de la quantitat d’ocells que tenim com a veïns”.

Cap del Programa de biodiversitat de l’Ajuntament de Barcelona, ja de petita passava els estius en una masia dels Prepirineus i continua anant de pagès. “Als nens, al matí, ens deixaven lliures pel bosc fins a l’hora de dinar”. Sempre ha portat aquest bosc a dins i és com si ara, de gran, l’estigui escampant per Barcelona: “El privilegi de poder treballar per una biodiversitat urbana que abans no vèiem”, diu.

Hem quedat a les basses dels jardins de Mossèn Cinto Verdager, a Montjuïc, punt de reproducció d’amfibis. Trenta-un estanyols ben assolellats plens de nenúfars on viuen libèl·lules o estiracabells, granotes verdes i reinetes. Mentre parlem, apareix volant i se’ns apropa un esplugabous. Tot blanc i elegant. “Els esplugabous troben refugi al zoològic”, explica, i parla de com treballen amb

“Quan li dones una oportunitat, l’eclosió de riquesa biològica és espectacular”

arquitectes perquè orenetes o gralles no perdin els seus caus, i de la il·lusió que fa veure com s'omple cada niu nou en els penya-segats arquitectònics de Barcelona.

Parla d'ocells diferents amb –atenció a la paraula!– “interessos” diferents. “Els animals sempre tenen interessos, i si estan aquí és per alguna raó”, diu com si parles dels humans i l'interès essencial que compartim amb els animals: existir.

Parla de l'Atles de biodiversitat de Barcelona, d'objectius biològics aconseguits i dels que encara hem d'aconseguir. De com aquesta nova visió de la ciutat ja està ben arrelada a l'agenda política municipal i de com gaudeix d'un amplíssim consens polític que molts altres temes ni somien.

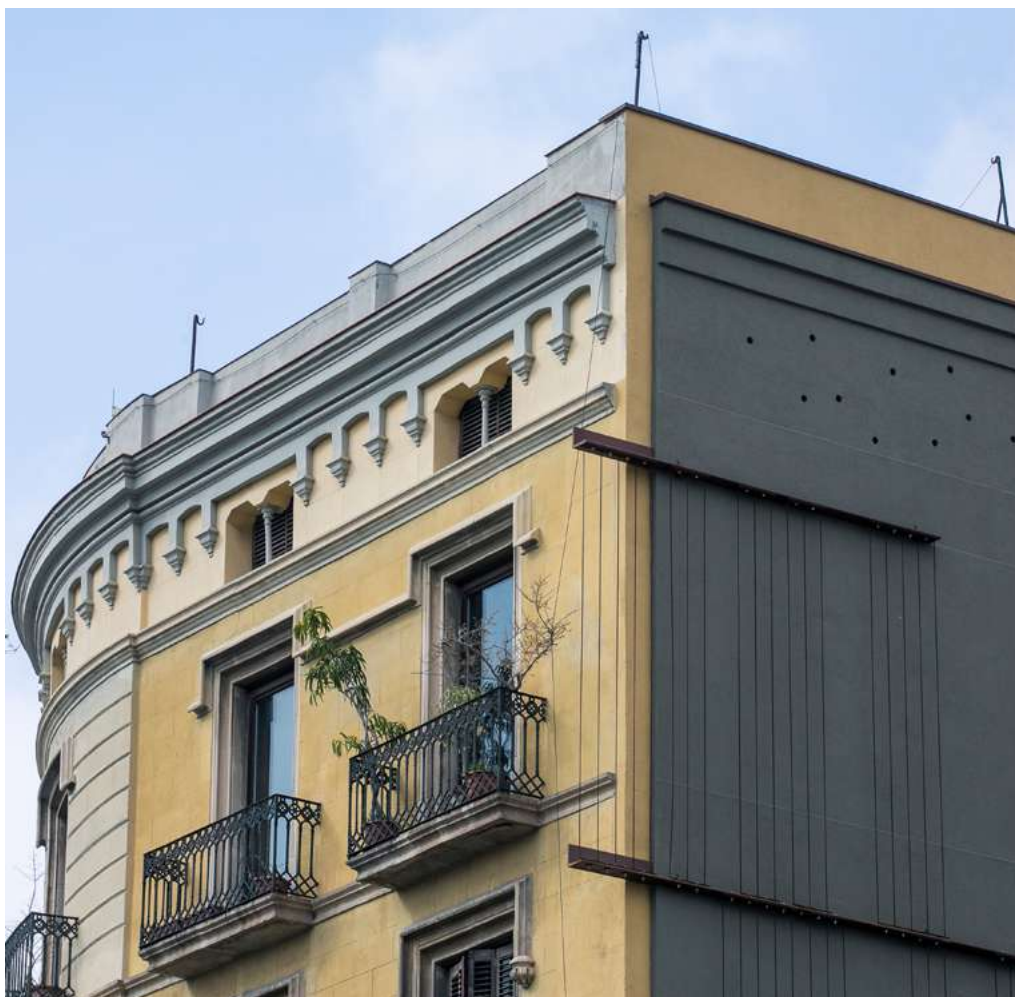
Parla de com Barcelona connecta més biologia planetària que no pensem. Aus migratòries s'aturen a Montjuïc per descansar: els avions del Prat no són els primers a connectar la nostra ciutat amb el nord d'Europa i l'Àfrica. Li preguntem pel mar de Barcelona, i la Marga explica l'esclat de vida a les esculleres artificials.

“Tot aquest esclat biològic no el veiem, i potser és millor així”. Com la biologia que tenim dins el cos: no la veiem ni ens cal, deixem que vagi fent perquè li devem la vida.

“La covid ens ha dit ‘ei!’. Ens ha recordat el bàsic de la vida: menjar, salut i moviment”, diu. I explica com, amb els parcs i jardins tancats, l'herba va créixer i créixer i amb ella els insectes que alimenten els ocells, i no només els ocells. “Quan li dones una oportunitat, l'eclosió de riquesa biològica és espectacular”.

“La covid ens ha dit “ei!”. Ens ha recordat el bàsic de la vida”

Parla dels animals que abans no eren a Barcelona i ara hi són. Dels que vam perdre i hem fet tornar. Dels gats que mengen ocells protegits i l'equilibri de tot plegat. De la ciutat com a ecosistema, on un petit safareig pot ser estratègic: com els del barri de la Clota, on s'han recuperat els amfibis i tot l'hàbitat aquàtic.

Com més detalls dona de la seva feina, més fa pensar en les alzines i els esquiroles –“baixen fins a la Diagonal”– com a habitants de Barcelona. “Amb cada animal tenim una relació emocional diferent”, diu. Passa amb la comunitat de l'escala, i, com amb la comunitat, ens necessitem els uns als altres: “La vinculació entre la salut i el benestar dels humans amb la biodiversitat és inqüestionable”.

La seva última reflexió explica la ciutat sencera: “Els humans també som animals, la qual cosa és important. Més important que no sembla”.

Acabada la llarga conversa, de tornada a la trama urbana, passa una cosa: ja no es veuen més façanes. Només penya-segats. Grans penya-segats quadriculats amb habitants invisibles. El bosc que la Marga porta a dins.

“La vinculació entre la salut i benestar dels humans amb la biodiversitat és inqüestionable”

Carlos Pons Santotomás

TÈCNIC DEL COS DE BOMBERS

L'instant definitiu

Aquesta és la història d'un instant. L'instant que ho defineix tot.

Un dia d'agost es va cremar una planta baixa de la Barceloneta on uns xicotos pakistanesos carregaven bateries per a bicitaxis. I Carlos Pons, amb els seus companys bombers, s'hi van plantar en un tres i no res. Quedava un xicot viu dins la casa cremant.

El Carlos havia entrat en el cos de bombers el 1988. "Al segle passat", diu. Tenia 22 anys. El seu pare ja era bomber de Barcelona, des del 1957. Recorda com, de petit, anava amb ell a recollir regals de Reis a la desapareguda "catedral dels bombers", a l'esquerra de l'Eixample, amb els Mags arribant amb la *Genoveva*, l'espectacular Renault de l'Ajuntament matriculat l'any que Europa es va incendiar: 1914.

"El meu pare mai no em va dir que jo havia de ser bomber, però ho he sabut sempre, que ho seria".

Ara, amb un altre company, és el bomber més veterà, i explica l'evolució "brutal" que ha viscut el cos. Quan va entrar no tenien les emissores ni els mòbils d'avui. "Demanàvem més pressió de bomba cridant". El cos ha donat tècnicament un tomb, però l'instant que defineix l'ofici -com el viscut aquell agost a la Barceloneta- és exactament el mateix.

El Carlos és bomber en especialitat d'electricista: "Els bombers toquem tots els oficis". I també especialitzat en el fons del mar. De fet, mentre parla, està de guàrdia com a bomber submarinista.

—Com us moveu en el fons del mar, del mar de Barcelona?

—Com astronautes.

L'aigua i el foc són, dels quatre elements de la Natura, els que tenen una relació més estreta: l'hidrogen és molt inflamable i, quan crema, dues molècules d'hidrogen es combinen amb una molècula d'oxigen per crear molècules d'aigua. No és poesia: a l'origen, l'aigua és foc i el foc, aigua.

Però el Carlos coneix massa els dos elements: té més mala llet l'aigua que el foc. L'aigua, quan et diu 'voy', ho arrasa tot.

Explica com un estibador va caure un dia al mar dins d'un cotxe mentre el carregava en un vaixell. Van arribar al lloc en set minuts i, amb un company, es van llançar a l'aigua: "El primer que fa un cotxe en enfonsar-se és donar la volta". En el port de Barcelona, explica, a quinze metres sota l'aigua no veus res. "No veus ni el company que busseja al teu costat. Encendre la llanterna encara és pitjor". Van haver de trobar el cotxe palpant.

—I què se sent palpant en la foscor aquàtica?

—Solitud. Una solitud absoluta.

Van trigar dotze minuts a treure el cos de l'estibador, ja mort.

La mort i la vida. El Carlos explica que fa temps es va cremar un pàrquing de quatre plantes subterrànies. Hi va entrar amb un company, baixant plantes amb la mànega. Va sentir algú demanant auxili més a baix, però la mànega ja no donava més de si. Van lligar una corda a la mànega -la línia de vida- i van arribar a l'home. El van treure arrosegant-lo: era una persona amb discapacitat i no podia caminar.

L'instant, sempre l'instant definitiu: "Senzillament, vam decidir que hi havíem de baixar".

Parla de les coses bones -"ara potser no fem tants serveis perquè hi ha més prevenció"- i de les coses dolentes -"amb els suïcidis, ara no parem" o que "l'aigua del mar és més calenta que quan jo vaig començar"- . I descriu les coses com ho fan les persones pràctiques: "Tenim protocols per a tot, fins i tot per anar a pixar".

“Quan vaig entrar en el cos, tots els bombers eren grans. Ara tots són joves. Tècnicament són millors, però l'experiència la donen els anys”, diu, tot parlant amb orgull del conegut com a *model Barcelona* d'atacar el foc, pioner a Europa: “Arribar al foc abans dels vuit minuts, atacar-lo a l'inici, és clau”.

“Els bombers treballem amb 20.000 eines”, diu. Però l'eina decisiva no es pot veure ni tocar. No té pes ni color. És l'instant que ho defineix tot.

Aquell dia d'agost a la Barceloneta, en el local cremant per les bateries dels bicitaxis, hi quedava dins un noi pakistanès. “Jo no duia al damunt ni l'equip respiratori adequat, però vaig considerar que hi havia d'entrar”.

És l'instant definitiu on les 20.000 eines del bomber es fonen en una de sola, la millor eina de totes: l'entrega. L'entrega a la feina. L'entrega a l'altre.

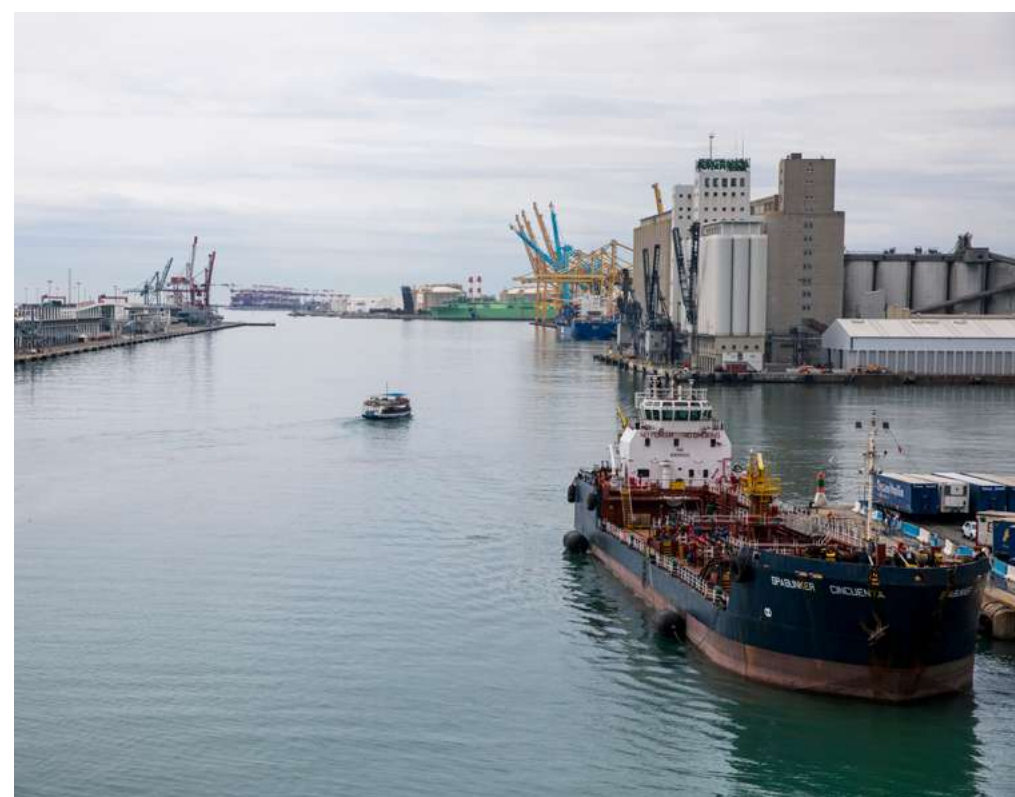
“Vaig entrar a saco. El noi encara es movia”.

El Carlos va patir cremades. Fins i tot el seu equipament de protecció va quedar socarrat per les flames.

El xicot pakistanès no va sobreviure. Però en aquell instant va sobreviure el millor de l'ésser humà.

[Per aquell acte, el Carlos va rebre la Medalla al Mèrit de la ciutat i la ciutadania.]

“El meu pare mai no em va dir que jo havia de ser bomber, però ho he sabut sempre”

Cristina Homs-Procházka

LLETRADA DELS SERVEIS JURÍDICS
DEL DISTRICTE DE LES CORTS

Un passeig txec

Barcelona és una ciutat un pèl estranya. Té una estàtua dedicada a la Caputxeta Vermella en què la nena és amiga del llop, que no fa gens de por.

L'estàtua font, esculpida per Josep Tenas el 1921, està al passeig de Sant Joan, entre Còrsega i Rosselló, i és una imatge que la Cristina reté de la seva infantesa, quan vivia a l'Eixample.

Lletrada dels Serveis Jurídics del Districte de les Corts, Cristina Homs-Procházka és advocada i té molt clar el significat d'aquesta paraula: "Advocat ve del verb *advocar*, intercedir a favor d'algú o d'alguna cosa, mirar pels drets dels altres", diu. Drets no només jurídics. Potser no tots els llops són dolents.

—Et ve de família, el dret?

—El vessant que té de mirar pels altres, sí. El dret com a dret, no. La veritat és que no sabia gaire què estudiar. Quan era a COU, els meus pares van fer que el pare d'un company de classe, secretari d'un jutjat d'instrucció, ens portés amb una amiga a veure el seu lloc de feina, i això em va animar.

—Et va agradar la carrera?

—No. Encara es feia amb el pla d'estudis del 1953. La vaig trobar avorrida. Però vaig tenir sort.

A segon de carrera va entrar al Bufet Rubert de Ventós com a secretària. Fent feina "des de baix". Fent d'advocada i donant sentit al verb *advocar*... En els anys treballats al bufet també va fer feina per a dues fundacions ben diferents d'ajuda als altres, per a la Fundació Jaume Batlle Bigas i per a la d'Elsa Peretti. La primera, molt del Poblenou, és una entitat tutelar per a gent gran. La segona ara ja és d'abast mundial.

La Cristina porta al coll un penjoll amb una senzilla lletra C dissenyada per Elsa Peretti, potser inspirada en la Casa Batlló i fabricada a Barcelona.

Els camins del Senyor són inescrutables i els de l'Ajuntament, també. El 2015 va tenir bessonada, va deixar el Bufet Rubert de Ventós i, al cap d'un any, una cosina tercera li va parlar d'una convocatòria a la Casa Gran. I així va ser com, el 2018, s'hi va incorporar fent una substitució com a lletrada dels Serveis Jurídics a les Corts.

–L'Administració pública va ser un xoc?

–No. Va ser una gran diferència. El que més em va agradar és el treball en equip.

–I què feu, el teu equip?

–La nostra feina és, essencialment, fer informes jurídics i donar suport a tots els altres departaments, fem una feina transversal en tot allò en què el Districte té competències.

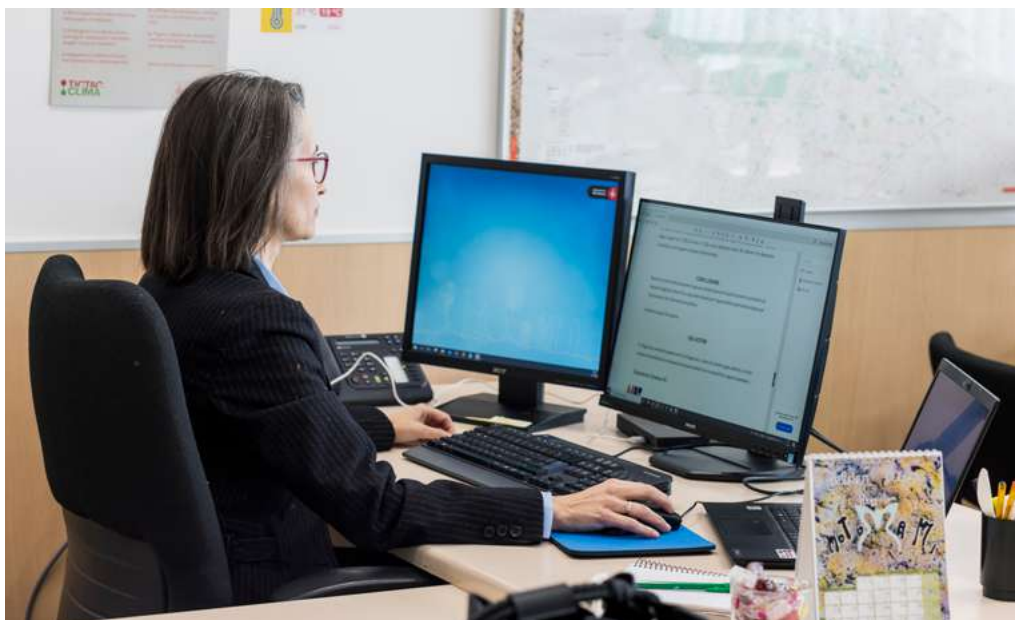
–Era el que t'esperaves?

–No, segurament per pur desconeixement de com funciona l'Administració municipal. Però acabes anant cap a l'objectiu, que és donar servei al ciutadà. M'agrada la feina ben feta, soc metòdica, i una mica perepunyetes.

Papers que filen històries de ciutadanes i ciutadans, carrers... i entrebancades. "Vaig començar endreçant expedients de responsabilitat patrimonial, les sol·licituds d'indemnització del ciutadà que creu que ha estat danyat per un servei públic que no ha funcionat prou bé", diu. "Gran part són per caigudes a la vorera". Definitivament, passejar també és incertesa.

I aquí la Cristina vol retre homenatge al company a qui va substituir per malaltia, que malauradament va morir i que li va deixar a la taula tants i tants expedients endreçats i fets. "Mariano Fuertes", em diu. "Escriu el seu nom". Els que ens deixen també són equip.

–El teu cognom, Procházka, sona una mica austrohongarès, oi?

–El meu avi matern, tècnic de maquinària de precisió, era txec, de Praga, va venir per l'Exposició del 1929 i s'hi va quedar", diu. "Tots quatre avis eren de fora de Barcelona i van venir a treballar al Poblenou, on he tornat a viure". I explica amb orgull que el seu tiet era Josep Maria Procházka, en Txasca, un referent del PSUC i després del maragallisme.

Barcelona és una ciutat plena de petits ajuntaments, i la Cristina parla del projecte que les Corts lidera per a tot el cap i casal: oferir, en un futur proper, que la ciutadania pugui gestionar tots els tràmits electrònicament. Ja funciona un tràmit senzill, el dret d'accés a la informació pública, i ara estan treballant en el procediment de responsabilitat patrimonial: el que dèiem de caure a la vorera.

És un passeig per la complexitat. "Darrere d'un procediment electrònic hi ha persones de molts àmbits", diu la Cristina, i em meravella tota la feina humana que hi ha abans que el ciutadà pugui donar l'OK a la pantalla". Té clar que "el nostre paper no és donar lliçons al ciutadà, és facilitar-los la vida", que "si la gent no es queixa, les coses no avancen", i insisteix que ha tingut "molta sort amb l'equip".

Advocant pels drets des del front administratiu, explica que "l'interessant del dret és que ens retrata com a societat". "Em passo el dia llegint i escrivint informes jurídics, ens toca pensar molt".

És, sovint, una feina per a molts tan poc sexy com essencial: la Cristina escriu i llegeix informes que fan fluir la vida pels carrers de les Corts. Com el seu cognom, Procházka, que en txec vol dir passeig.

“Em meravella tota la feina humana que hi ha abans que el ciutadà pugui donar l'ok a la pantalla”

Marc Pérez Batlle

TÈCNIC D'INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

2023. Una odissea de Barcelona

Parlar amb el Marc és sentir una tercera veu de fons quasi imperceptible, la veu de HAL: la supercomputadora que parla als cosmonautes a la pel·lícula *2001: Una odissea de l'espai*.

El Marc, però, més que parlar, enraona. Parla amb raó, i els seus raonaments tranquil·litzen i apaivaguen l'inquietant fil acústic del HAL: la conversa té lloc a l'espai que acull el gran ordinador central de l'Ajuntament, el seu *cervell*, per on passa tot, també les línies que ara esteu llegint.

"Tot va tan de pressa! Abans es podia saber en un termini de cinc anys què vindria de nou en tecnologia. Ara ni en un any es pot saber", diu.

Tècnic d'innovació tecnològica de l'Institut Municipal d'Informàtica, queda clar que al Marc Pérez Batlle li van els números: va estudiar enginyeria tècnica aeronàutica (a les tardes) i enginyeria superior de telecomunicacions (als matins).

La seva entrada a l'Ajuntament, el 2017, va tenir més de joc de l'oca que de videojoc. En una borsa de treball, es va presentar a tres caselles: tècnic superior de gestió, d'organització i d'enginyeria. Va rebre una primera trucada per treballar de gestor a l'Arxiu Municipal i va dir que no. "Si dius que no, et posen l'últim de la llista", recorda. A la casella de sortida. Va rebre una segona trucada per un tema que tampoc no l'interessava i el va rebutjar. I quan creia que havia perdut la partida, va rebre una tercera trucada, per

entrar al Comissionat d'Innovació Digital. I va dir que sí. Partida guanyada!

–Com explicaries la feina que fas?

–Sistematitzem la innovació que té a veure amb la tecnologia, i treballem com podem utilitzar la tecnologia per al bé comú.

–Com a capdavanter en tecnologia, durant la pandèmia et devia semblar interessant teletreballar, oi?

–No vaig teletreballar.

El que van fer el Marc i els seus companys i companyes, entre altres coses, va ser donar suport en matèria de telecomunicacions als quatre Pavellons Salut que l'Ajuntament va muntar.

“Una de les coses que més em van impactar va ser plantejar el dipòsit de cadàvers”, diu.

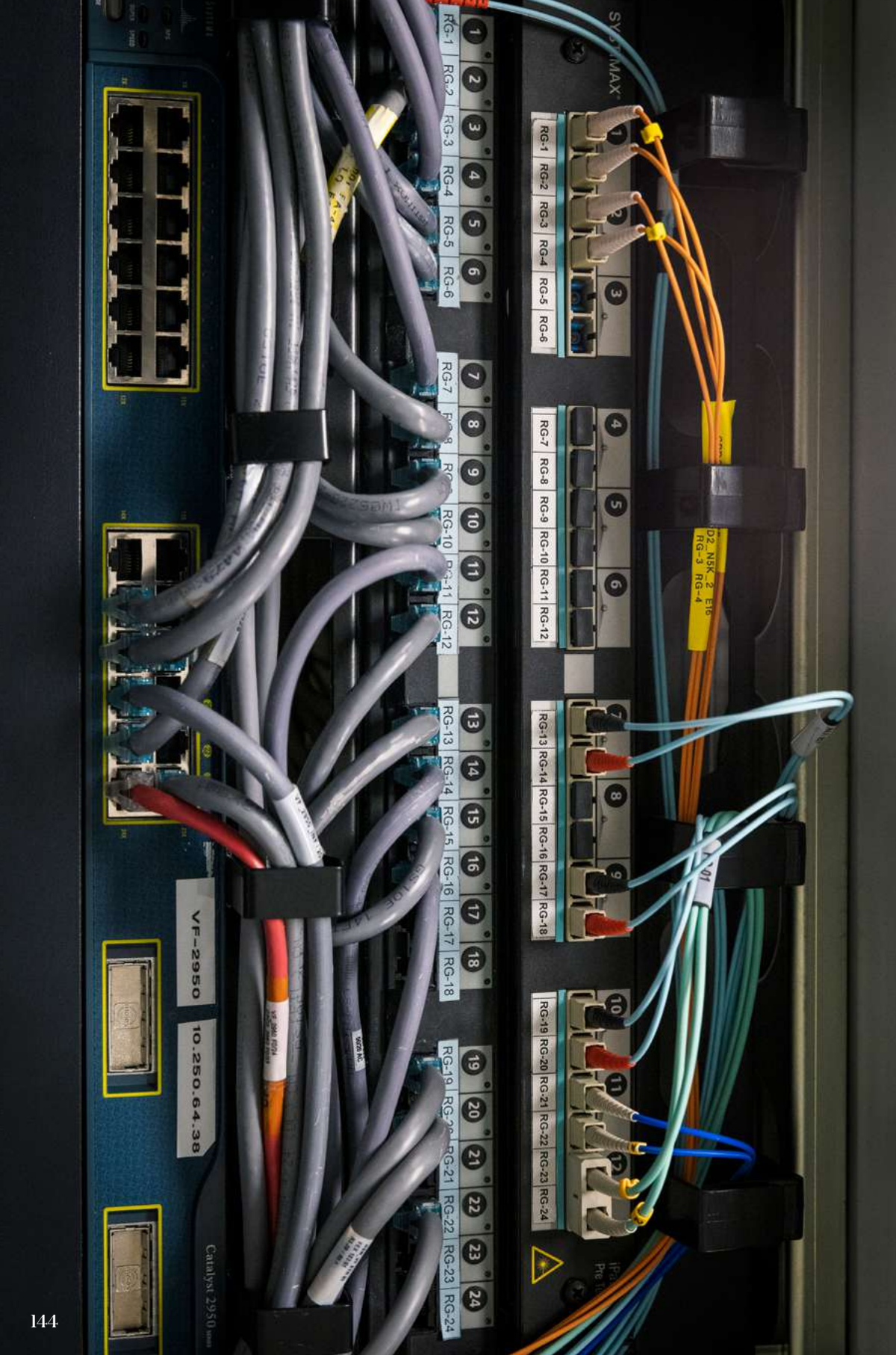
Tecnologia per al dolor i per al plaer. El Marc parla del projecte per comptar, en temps real, quantes persones usuàries té cada platja de Barcelona perquè la ciutadania pugui decidir a quina vol anar. Primer ho van fer amb càmeres i ara, amb drons.

–En què destaca Barcelona, tecnològicament parlant?

–A no buscar la tecnologia per la tecnologia, sinó ser més pràctics, buscar la tecnologia útil, i per *bajar al barro*.

Explica un altre projecte pioner: el DPR (Demandes, Problemes, Recursos), una eina d'intel·ligència artificial per donar suport a professionals de l'atenció primària de Serveis Socials. La persona professional atén la visita, transcriu a l'ordinador les seves anotacions, prem un botó i en pocs segons l'algoritme li recomana la resposta que ha de donar. No substitueix la persona professional, però l'orienta en funció de l'expertesa col·lectiva d'anys anteriors introduïda a l'algoritme.

“Les màquines estan alimentades per l'expertesa de molts homes i dones”

–Se’ns menjarà el HAL, la computadora de l’odissea espacial?

–Les màquines estan alimentades per l’expertesa de molts homes i dones –respon, com si HAL fos, en el fons, tots i totes nosaltres–. La tecnologia ens ajuda, i hem d’anar amb compte amb la tecnofòbia, perquè creix.

–Un exemple?

–La Copa Amèrica, a l’estiu del 2024. S’han de reforçar les antenes de telecomunicacions, però ningú les vol a prop, per molts estudis que facis que demostren que no tenen impacte. Tothom vol tecnologia, però lluny.

–Tens dues filles de 4 i 6 anys... a quina edat els compraràs un mòbil?

–El més tard possible, però no per tecnofòbia.

–Alguna frustració?

–A vegades em frustra molt el contrari de l’agilitat –es lamenta–. Hem de ser àgils, cosa difícil a l’Administració pública.

–Algun moment de satisfacció especial?

–Quan fas un programa per reduir la bretxa digital entre els barris i una persona et dona les gràcies perquè per estar connectat a Internet ha trobat feina.

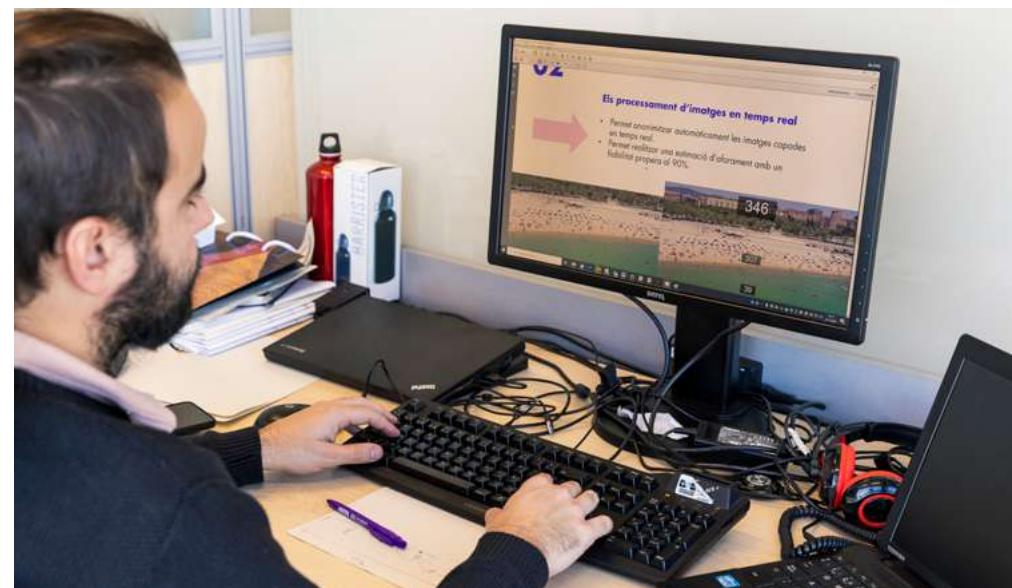
Pocs dies abans d’aquesta xerrada, l’Ajuntament jubilava el seu primer HAL, el seu ordinador més antic, un IBM model 360-30 encarregat el 1965 i que va començar a funcionar el 1967. Sense aquests trastos no hauríem arribat a Twitter.

–Perquè, tu tens Twitter, oi?

–No –respon dins l’espai on l’Ajuntament connecta totes les seves neurones–. No soc a les xarxes socials. No els trobo utilitat.

En Marc vola alt. És professor associat d’aeronàutica a Castelldefels, i és amant de l’aviació.

“Soc feliç”, diu.

Montserrat Margalef Ayet

CLARINETISTA DE LA BANDA
MUNICIPAL DE BARCELONA

Simfonia urbana

"Sempre serem els germans pobres", diu com si cantés una estrofa d'*Els Miserables*.

"Hauríem d'anomenar-nos Orquestra de Vent Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya", afegeix com inflant-se amb les veles i els pirates de *Mar i Cel*.

Montserrat Margalef Ayet és clarinetista de la Banda Municipal de Barcelona, una formació hereva dels músics que des de l'edat mitjana amanién els seguicis dels prohoms de la ciutat. És la paraula clau per entendre aquesta partitura: *ciutat*. Cap orquestra simfònica no pot interpretar la trama urbana com ho fa la Banda.

De tots els instruments de vent, el clarinet és únic per la seva capacitat d'emetre matisos extrems en qualsevol registre, i la Montserrat té aquesta virtut dels matisos extrems. També quan parla. "Aquí tenim la millor banda d'Europa", afirma amb la força i l'orgull dels que saben que, d'això, la ciutadania no n'és conscient. "I professionalitzada", subratlla abans de capgirar el registre: "No és la típica banda de glorieta i sarsuela".

Va estudiar música a Tortosa, Tarragona, Barcelona i Niça. El 1990, amb 22 anys, va fer oposicions i va entrar a la Banda. Al principi –"ara està tot més reglamentat"– ho podia combinar amb interpretacions puntuals en l'Orquestra del Liceu, la del Teatre Lliure i en musicals com *El Mikado* o *Mar i Cel*.

"De tot això ja fa bastant, se m'ajunten els anys", sospira tot prenent un cafè al bar Llanterna, a L'Auditori, mentre se sent la veu d'una soprano que s'escapa de l'ESMUC i la percussió dels que mouen ferralla amb carros de supermercat: la banda sonora de la vida.

“Artísticament estem com mai”, diu la Montserrat, que posa sobre la taula els dos noms que van “pegar la volta” a la Banda: Jordi Martí, des de l’Ajuntament, i el compositor i director Salvador Brotons, que el 2008 va marcar el camí per fer-ne la millor banda d’Europa en un dels millors teixits urbans. I això defineix el conjunt: s’adapta molt més als espais arquitectònics que una orquestra simfònica. “Hem interpretat en espais gòtics i modernistes, de la plaça del Rei a l’hospital de Sant Pau, i en espais que no et pots ni imaginar, en mig del carrer amb els clàxons dels cotxes”, explica com si parlés dels clàxons d’*Un americà a París* de Gershwin.

La Montserrat porta la música i l’Ebre a la sang. Nascuda a Benissanet, el padrí de la seva àvia –que acaba de fer 100 anys– era Artur Bladé i Desumvila, periodista i escriptor, el Josep Pla del sud. El seu pare era paleta i... trompetista. El seu germà és director musical de l’orquestra Metropol. El seu marit, valencià (com la meitat de la Banda), és saxofonista bariton. “I una filla toca el fagot i l’altra, la viola”, remata.

–A casa podeu fer un quartet!

–Ja el fem. Durant el confinament, des del porxo de la nostra casa de Valldoreix fèiem concerts per als veïns. Tocàvem de tot, Coldplay, *La vida és bella...* Fins i tot vam posar una bústia on els veïns ens podien demanar les cançons que volien.

–I què volia sentir, el veïnat?

–Ens van arribar a demanar *Escándalo*, de Raphael.

“Durant el confinament, des del porxo de la nostra casa de Valldoreix fèiem concerts per als veïns”

El mes d'abril passat, quan es començava a veure la llum al final de la pandèmia, el reconegut compositor Franco Cesarini va dirigir i estrenar amb la Banda una simfonia que va dedicar als seus músics. "Al final, el mestre va plorar d'emoció", diu la Montserrat.

Entrar a la sala 2 de L'Auditori i escoltar l'assaig de la Banda és com penetrar en un paisatge immens. Concretament, en un parc nacional de l'est de Califòrnia: avui assagen *Tardor a Yosemite*, de Mark Camphouse, música descriptiva nord-americana en estat pur.

"Encara no hi som tots. Espero que el setembre puguem tocar els 58 músics plegats", desitja. I això és el més sorprenent: l'assaig és només amb la meitat de la Banda, però quan l'oboè marca amb un *la* la freqüència 4.42 d'afinació i comença a sonar *Tardor a Yosemite*, l'espai s'omple amb una intensitat insospitada, com si tots els instruments de vent de la ciutat, amb un pessic de percussió i contrabaix, entressin de cop a la sala 2.

"És la capacitat de transmetre-ho tot amb el gest", diu la Montserrat del director titular, José Rafael Pascual-Vilaplana. Uns fils invisibles que connecten el mestre amb els músics i les músiques (molt joves) i que produeixen la màgia: és com si s'obris una pantalla de cinema i t'hi fiquessis dins.

"Una banda és una eina per fer música de moltes maneres diferents", diu la Montserrat.

L'enigma sonor d'aquesta Banda el va reconèixer el mateix Richard Strauss –amb Bach i Wagner, el compositor alemany més gran de tots els temps—. M'ho explica la Montserrat. El 1925, després de sentir la Banda interpretar el seu poema simfònic *Mort i Transfiguració*, Strauss va voler dirigir-la personalment i ho va fer en una plaça de Sant Jaume plena a vessar.

"I l'arpa? No n'hi ha i sembla que hi sigui!", va dir Strauss.

És l'orquestra de Richard Strauss. La de la Montserrat. La que no es veu però sentim. La Banda Municipal de Barcelona.

Justo Figueredo López

TÈCNIC AUXILIAR DEL DEPARTAMENT DE GESTIÓ ECONÒMICA

La nòmina del temps

“No sé mesurar la velocitat del temps. Em trobo aquí ara i no sé per què ha passat tant de temps. No tan ràpid, sinó tant de temps”.

És el temps que ha passat des que un senyor a qui servia cafè li va preguntar: “Vols treballar a l'oficina?”.

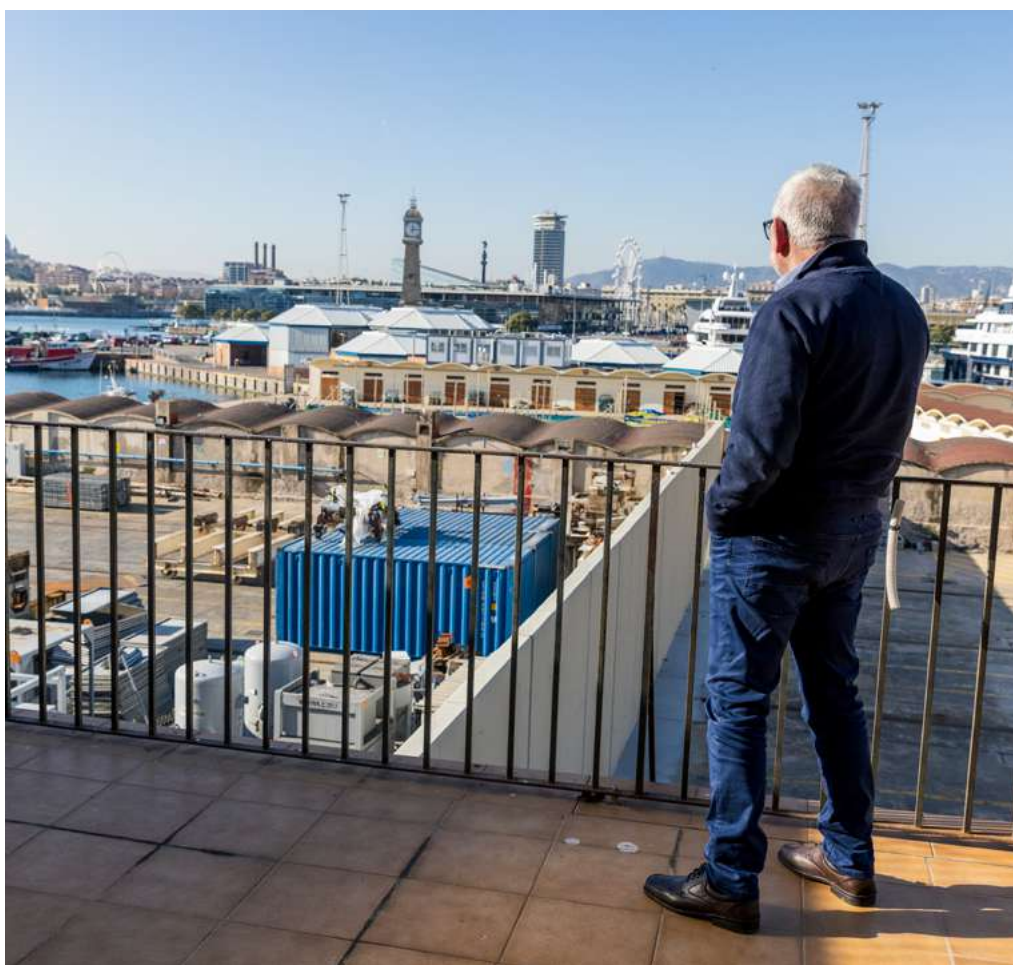
“Sí”, va contestar el noi. Feia tres anys que feia de cambrer al bar de les oficines de serveis viaris de l'Ajuntament al carrer Torrent de l'Olla. Un noi fascinat pels números, la regla de tres, les integrals, les derivades... Fou així, amb una pregunta en el bar, com Justo Figueredo es va capbussar a la Casa Gran. Al Departament de Documentació d'Obres. Era el 1973 i en aquella oficina, entre altres coses, feien el que ha omplert els seus dies fins ara: nòmines.

En diferents nivells fins avui: ell i el seu equip confeccionen les més de deu mil nòmines del personal de l'Ajuntament i de dotze instituts annexos.

Fins avui, i mai millor dit, perquè l'endemà de mantenir aquesta conversa serà el seu últim dia de feina. Es jubila.

“Quan vaig arribar, ningú no volia entrar a l'Ajuntament”, diu. “Els funcionaris no tenien una retribució com cal. Ara tothom hi vol entrar”.

“Vaig començar a fer nòmines en un sistema manual que en dèiem teja”

Ara tothom té ordinador. Abans només en tenien els caps. “Vaig començar a fer nòmines en un sistema manual que en diem *teja*: una planxa de metall amb pivots que anaven ajustats a les fulles de la nòmina”, i així fins als primers sistemes informàtics dels anys vuitanta.

–Ha canviat el concepte de la nòmina?

–No massa. Ara està mecanitzat, és més àgil i clar, però els conceptes de les nòmines són quasi els mateixos... i la condició humana és la mateixa.

De sobte sona l'himne de Riego: truquen al Justo pel mòbil.

–Un dia dolent d'aquest mig segle de feina?

–L'any 2016, quan la sentència de l'1% va obligar a refer les nòmines amb anys de retroactivitat. Ens va costar sis mesos i la salut.

–I un dia bo?

–Dies bons ho són tots, perquè si fa tant de temps que soc aquí és perquè m'ha agradat i perquè estic fent una tasca que m'omple. I m'omple perquè hi ha números. De saber que estàs fent una cosa important.

Una cosa rellevant, efectivament. Perquè una nòmina és molt més que una suma de diners per pagar. Una nòmina és un palau trobat, un foc apagat, un clavegueram construït, un nen acaronat, un escenari preparat, un taüt ecològic, una carta entregada o un clarinet afinat, feines que hem vist passar per aquests perfils i la retribució de les quals ha passat per les mans del Justo. I, de cop i volta, aquesta cosa tan important, allò que t'ha omplert durant mig segle, s'esfuma.

Demà serà l'últim dia de feina de la persona que fa més temps que treballa a l'Ajuntament de Barcelona. “A qualsevol llistat sempre surto el primer”, diu.

Em presenta el seu substitut, el Xavier, que, a partir d'ara, veurà el mar des de la seva taula. Com el Justo l'ha vist els vint anys que fa que treballa a les oficines municipals al Port Vell.

“No tinc despatx. Tinc una taula”, diu. I, damunt la taula, el petit dinosaure que li va regalar una neboda, el pingüi i el buda que li va donar una cap, i una calculadora Casio que ja té els seus anys.

Des de la terrassa de l’edifici, el Justo assenyala el tòtem del port –el rellotge del segle XVIII– i, més enllà, Montjuïc.

“Jo em vaig criar a l’altre cantó de la muntanya, a les barraques del Polvorí. Allà no hi havia delinqüència. Hi havia pobresa. Els meus pares, que van emigrar d’Almeria, no em podien pagar el batxillerat, però van fer que estigués sempre a la vora d’estudiants de batxillerat perquè aprengué”.

D’aquesta proximitat, de l’amor pels números, va sortir el llarg fil que demà s’acaba.

“No soc conscient de què em passarà. És com si tot anés a seguir igual. No tinc percepció de canvi. Hauré d’esbrinar què és allò que m’agradarà fer”, diu.

–Potser viatjar?

–Soc una persona que trobo les coses bones del viatge. A vegades vaig en cotxe i m’aturo quaranta cops.

La cosa, així i tot, és més enigmàtica. “Quin sentit ha tingut estar 51 anys treballant?”, es pregunta. “Si no t’agafes a la família i als amics, no hi trobes explicació”.

–Al final, la vida no quadra, oi?

–No. No quadra –confirma el Justo.

La vida no és una nòmina. No quadra. Però la nòmina, les milions de nòmines que han passat per les seves mans, donen a la vida una certa sensació d’ordre.

“Hauré d’esbrinar què és allò que m’agradarà fer”

Natàlia Mas Tobia

TÈCNICA SUPERIOR EN PSICOLOGIA DE L'EQUIP
D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA (EAIA)
DE NOU BARRIS NORD

Quan els companys et salven

A la Barcelona ideal, fumar una cigarreta o beure una coca-cola no són hàbits gaire saludables. A la Barcelona real, et poden tornar a la vida.

“Hi ha dies que plegaria”, diu Natàlia Mas, psicòloga de l'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència de Nou Barris Nord. “Emocionalment és una feina molt dura, i amb els companys ho parlem tot. Ens cuidem molt entre nosaltres. En els pitjors moments parlem durant hores, fumant una cigarreta o bevent una coca-cola”.

La Natàlia treballa amb infants i adolescents en situació de risc greu per violència familiar, patologies mentals, consum de droga i extrema precarietat econòmica. Havia treballat en una mútua privada i fa cinc anys feia de psicòloga com a autònoma quan va aparèixer l'oportunitat d'aquesta feina pública. “Tenia ganes de tornar a treballar en equip. No coneixia el territori de Nou Barris i vaig venir a cegues. A *lo bonzo*”.

Cal que ensucrem l'experiència que ha viscut aquests cinc anys? Què hi guanyem? “Hi ha coses tan bèsties que no les explico a ningú fora dels companys de l'equip”, diu ella.

Hi ha moments positius. Petites grans victòries. Com aquella noia embarassada que van aconseguir que deixés la parella que la maltractava. “Són casos que et donen aire. Et donen oxigen per a un any més”. Però... “Però et consumeixes. Les persones que hem ajudat i se n'han sortit volen deixar-ho enrere. Volen oblidar. I s'entén. Reps agraïments, és clar, però no amb la mateixa intensitat que reps el rebuig i la violència”.

Amb la pandèmia, en el barri tot ha empitjorat. “Famílies que havien superat les seves dificultats han recaigut”, diu la Natàlia, que parla de l’augment dels intents de suïcidi entre adolescents. “Els casos de nens que volen fer-se mal, mal de veritat, són més freqüents i més greus”. I molta patologia cronicada. Una companya seva, explica, atén pares que ja havia atès com a fills.

“És un error culpar de tot els pares. La gran majoria d’aquests pares ja van ser maltractats de petits. No han tingut l’oportunitat de sortir del bucle”, diu. Hi ha pares maltractadors que, convençuts, han dit a la Natàlia: “Doncs a mi em van educar a cops i he sortit prou bé”.

“Hi ha una cosa més dura que treure un nen del costat dels seus pares, i és quan els pares et diuen que t’enduguis la criatura, que ja no poden més i que te la quedis. Això ens facilita la feina, però ens trenca per dins”.

Treballen amb escoles, casals, centres d’assistència primària, centres de salut mental, el SARA, els serveis socials bàsics, Mossos d’Esquadra i Guàrdia Urbana. “Hem de fer propostes per cada menor, i les propostes ideals no existeixen”. Una de les coses que més dol a la Natàlia és la manca de recursos del sistema de protecció (places disponibles en centres adients, famílies d’acollida, etcètera). “És molt dur treure un nen dels braços de la seva mare per portar-lo a un centre d’acollida i no a una família d’acollida”.

–T’han agredit algun cop, els adults?

–Verbalment, sovint. Físicament menys, però també.

La Natàlia explica el que li va passar en un hospital. Una noia va donar a llum. L’hospital va alertar que la mare havia donat positiu en tòxics. La Direcció General d’Atenció a la Infància i l’Adolescència de la Generalitat (DGAIA) va considerar que s’havia de protegir el nadó i es va demanar el personal tècnic de l’EAIA que anessin a comunicar-ho als pares. El doctor, però, es va negar a treure el nadó de l’habitació on era amb els pares. Finalment, amb molta dificultat, i després d’hores d’intervenció un mossos d’esquadra va treure el nadó dels braços de la mare, que va acabar per donar un fort cop de puny al nas de la Natàlia.

“El circuit de protecció a la infància va fallar. El doctor va fallar al no treure el nen de l’habitació. I el que amb més dolor recordo d’aquell dia no és pas el cop de puny que vaig rebre, sinó tot el que vaig patir pel nadó”.

La Natàlia va tenir durant un temps malsons on apareixia el nadó decapitat.

“Sempre som els dolents. Hi ha un desconeixement del que fem. La sensació que no s’acaba d’explicar, potser perquè fem la feina bruta... Ahir ho parlava amb el meu company. De forma voluntària, la nostra feina s’invisibilitza”.

–Passeges pel barri?

–No, mai. A vegades hem hagut de sortir protegits per la Guàrdia Urbana. En el barri, a l’EAIA li diuen *laia, iaia...* però tothom sap què és i on som.

–Hi ha professionals que són refractaris a venir a treballar aquí?

–Molt. Crec que no s’ha d’entrar aquí directament. S’ha de tenir un tarannà i el cap molt ben moblat –diu aquesta graciencia a qui li agrada caminar fins al mar tot fluint pel passeig de Gràcia.

I de la feina cap a casa... “De vegades costa fer el canvi de xip en arribar a casa”, diu. “De vegades no, costa sempre”, es corregeix.

–Canvi de personatge, com en una obra de teatre?

–A casa, amb la meua filla, m’imposo a mi mateixa una màscara de mamà *guais*. Ella sap què faig, però només la cara amable de la meua feina. I a la meua parella el tinc fregit, i això que hi poso filtres.

“Aquesta feina et fa créixer, però et desperta més alertes. Tinc ganes de tornar a un parc i veure els nens com a nens i els pares com a pares”.

Parlar amb la Natàlia és parlar amb la vocació pública més profunda i indefensa davant la realitat més despullada. Cada frase de la conversa, amb la seva duresa social i narrativa, podria sortir d’una novel·la del nord-americà John Steinbeck o l’alemany Ernst Haffner:

“D’amenaçes de mort n’hem tingut tots, aquí”.

“Hem decidit no fer visites a segons quines famílies després d’haver llegit informes dels bombers o la policia”.

“En el barri hi ha gent que creuen que venem els nens als rics”.

“He après més aquí que en tota la carrera, la tesi doctoral i el màster junts”.

“No vull que se’m compadeixi, sinó que se’ns escolti i se’ns doni suport per seguir fent-la amb més recursos i acompanyament”.

–Què et fa venir cada dia?

–Ens fem petites trames. Com per exemple pensar que ens necessiten. Potser peco de supèrbia, però són anys i anys treballant amb famílies i els seus punts més sensibles... Si has ajudat algú a millorar la seva vida, el cost personal ja té sentit. Tot i ser dura, estic orgullosa de la feina que faig. Agafo cada dia la moto i pujo fins aquí.

I aquí sempre hi trobarà els companys i companyes. Sempre ells i elles, i el fum d’una cigarreta per omplir els pulmons, i la cafeïna ensucrada d’una coca-cola per mullar la gola.

“De forma voluntària, la nostra feina s’invisibilitza”

Armand Fernández Prat

ARQUITECTE DE LA DIRECCIÓ DE
SERVEIS DE PLANEJAMENT

El passatge imprevisible

Antoni Gaudí es va inspirar en la petita i espigada flor de crespí, que creix al Baix Camp, per esculpir les immenses torres de la Sagrada Família.

Als peus del totèmic temple expiatori, l'Armand fa tot el contrari, i paradoxalment no deixa de ser un acte gaudinià: té cura que el passatge de Conradi es mantingui gairebé tan menut com una flor de crespí. "L'ésser humà necessita també dimensions petites", diu.

Arquitecte de la Direcció de Serveis de Planejament de l'Ajuntament, parlar amb Armand Fernández Prat és adonar-se que la ciutat forma tota ella com una complexa llar on els espais lliures i els equipaments són les diferents sales d'estar on es troba i es relaciona la ciutadania.

"El tema de la proporció és molt important", diu, i anant cap al passatge de Conradi explica una cosa fascinant: "Quan camines per un carrer de l'Eixample i mires l'horitzó, els talls successius a les cantonades de cada illa fan que, visualment, tot et sembli més a prop, que no et falta tant per arribar allà on vols anar".

Va començar el 1986 quan Barcelona s'estava posant, literalment, guapa: a la campanya "Barcelona, posa't guapa". El 1990 va entrar com a arquitecte de Patrimoni Arquitectònic a l'àrea d'Urbanisme, i l'any 2000 es va incorporar a Planejament fins avui, amb una breu incursió a Paisatge Urbà.

"El planejament és una feina en la qual treballem conjuntament arquitectes i lletrats. Un model de ciutat, gran o petit, estableix una normativa que fa que el planejament sigui llei", diu. Però no hi ha llei sensible

sense una planificació prèvia sensible, i aquesta és la feina de l'Armand: l'encaix de les coses per fer cristal·litzar adequadament en llocs com el passatge de Conradí.

"Durant molt de temps aquest passatge ha estat oblidat. Ha patit les conseqüències de no haver estat reconegut urbanísticament", diu, i és en aquest punt on l'urbanista ret homenatge al jurista: "Entens que el seu paper és més important". És quan la llei, aquí sí, permet reconèixer i dignificar el lloc.

Conradí és el passatge imprevisible de Barcelona. Per lògica històrica ja no hauria d'existir. Però existeix. Tot i que mutilat, és el carrer més antic de l'Eixample, es va fer abans que Ildefons Cerdà tracés quadrats i els escampés pel pla de Barcelona.

"Va arribar un dia en què gran part dels veïns es van preguntar: 'Per què no salvem el nostre passatge?'", diu l'Armand.

—Com s'inicia una cosa així?

—Hi vaig començar a treballar fa uns dotze anys, però el tema venia de més lluny. Els veïns et van fotent tocs: "Ja ho veurem", anàvem dient, fins que un dia, vinga va, solucionem-ho. Hi va ajudar una sentència, he de dir. Però la insistència dels veïns ha estat essencial.

És la feina per salvar els deu petits edificis de planta i pis que resisteixen en un passatge que abans no era passatge, era un carrer del món mig rural i mig urbà a cavall entre els segles XVIII i XIX. Aquesta és la relíquia invisible de la Sagrada Família, i la té als seus peus.

"Els temes que més m'agraden són els que per arribar a una solució final has d'haver tingut en compte moltes coses, i haver de trobar el camí més adient complint amb tots els requisits", diu l'Armand.

—T'agraden els reptes, eh?

—Quan les situacions són tan complexes, solen ser molt interessants, i el repte m'omple —diu amb un somriure.

No és estrany, doncs, que el passatge de Conradí l'ompli. És un meravellós encaix de realitats: el bloc de pisos va tallar el passatge, però ara hi han adaptat la solució final obrint un

pas lateral cap al carrer de Sardanya; un minúscul brodat urbà —aquí el pati d’una escola, allà l’entrada d’un gimnàs— per salvar les deu casetes. Perquè una ciutat no són persones en un edifici, no és un contenidor. “Una ciutat són les persones, que li donen el sentit”, diu, “el territori, que és la base; la cultura i el patrimoni, que és la identitat i la nostra aportació a la resta del món, i l’Ajuntament, el Govern que ha d’establir la línia adequada”.

Aquest és l’encaix de les minúscules o grans realitats, arquitectòniques i jurídiques que broden l’Armand i l’equip en què treballa. “És el que m’agrada de la meva feina, que apareix un tema i veus que obre pas a altres possibilitats”, diu. “S’ha de pensar a llarg termini, i mai no oblidar que és el ciutadà qui dona sentit a la ciutat”.

L’Armand parla de Barcelona com si la veiés des d’un globus. Diu que “a Cerdà no l’hem tractat en el passat amb el respecte i l’admiració que mereix, però el seu pla és tan i tan potent que continua funcionant i fascinant”, i que “el Pla general metropolità, del 1976, va ser un marc molt bo que ha permès el marge per fer tot el que estem fent ara”.

Parla de la ciutat com si fos un teixit. Diu que “l’èxit d’una ciutat depèn de totes les disciplines” i que “l’important és l’equilibri entre el públic i el privat: hem de promoure que la part privada senti la importància de col·laborar amb la part pública i que cadascuna de les persones sentim aquesta part pública com a nostra”.

La ciutat com un gran vals entre el públic i el privat: “Hem de posar tot l’esforç perquè el resultat de les propostes d’iniciativa pública tinguin la màxima qualitat en tots els aspectes”, diu. I hem d’incentivar i motivar el privat perquè les seves propostes aportin la millor qualitat i valors a la ciutat”.

“Totes les parts són rellevants, i el més rellevant és el conjunt”, diu l’Armand de l’urbanisme, com podria dir-ho dels cors en què canta òpera o rumba.

“El nostre objectiu és oferir la millor resposta a la ciutat, amb tots els seus ingredients i complexitats”, diu, i parla de la plaça porticada de Masadas, al cor de la Sagrera.

“És un indret amb un encant especial, la seva potència és la seva proporció”, subratlla. “Amb l’arquitectura podem construir espais amb màgia, però en l’espai urbà és tan important el ple com el buit... i amb el buit apareix un tema que m’interessa molt, la relació entre les persones i l’espai públic”.

Aquí l’Armand s’atura davant d’una pastisseria que es diu Petit Pastís. “La planta baixa dels edificis, per exemple, és un tema molt interessant, és el punt on l’arquitectura es comunica directament amb l’espai públic... Aquesta botiga, per exemple, t’està donant una resposta emocional que estableix una relació amb tu”, explica davant d’aquesta diminuta pastisseria.

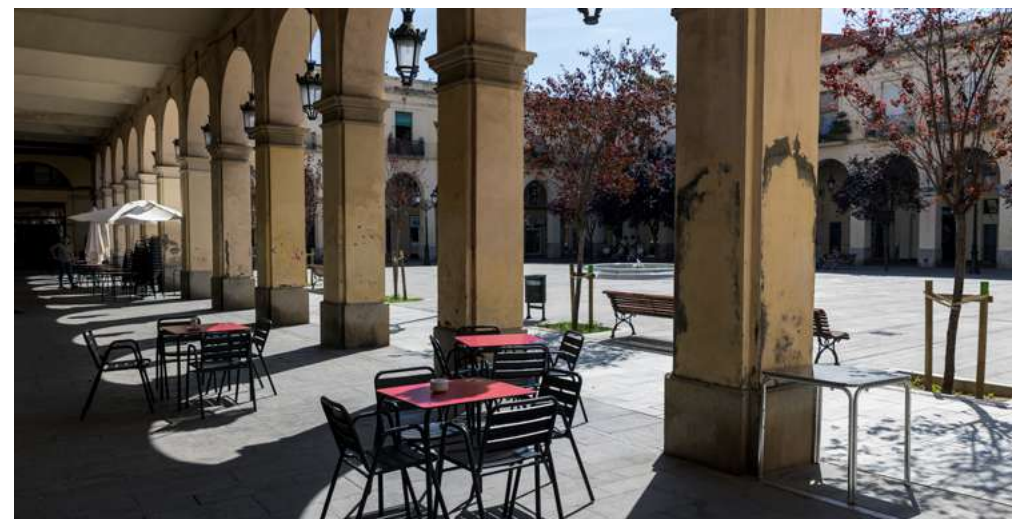
L’Armand ha vingut amb una camisa plena de flors, “perquè és cap a on hem d’anar”, diu.

—Treballes per fer una ciutat més humana?

—La ciutat sempre és humana.

Humana, fascinant i sorprenent, i moltes vegades imprevisible. Com el passatge de Conradí. Que no hauria de ser-hi. Però que hi és.

“Un model de ciutat, gran o petit, estableix una normativa”

Griselda Saura Passarell

VETERINÀRIA DEL CENTRE D'ACOLLIDA D'ANIMALS DE COMPANYIA DE BARCELONA (CAACB)

El mirall animal

Un gos va llepar les ferides de sant Roc i el va curar. Per això, Barcelona venerava segles enrere la figura del sant Gos, festivitat que se celebrava l'endemà del popular sant Roc. En el seu dia, als gossos els era permès entrar dins les esglésies.

"Us podeu allunyar una mica?", demana avui una treballadora del Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona (CAACB) que porta lligat un pastor alemany.

—Mossega?

—Quan el van recollir, a la plaça Espanya, li estaven donant cops de peu —diu Griselda Saura, veterinària del centre. Cops humans.

La Griselda tenia una clínica i consulta veterinària a Sant Celoni quan, el 2018, va decidir presentar-se a una feina de sanitària animal de l'Ajuntament de Barcelona. Va marcar dues opcions, la del Centre d'Acollida i la d'inspecció sanitària, i li van trucar de la gossera.

"No ens agrada dir gossera", diu.

Al principi volia compaginar-ho amb la clínica, però "la feina aquí és massa intensa", i va traspasar el seu negoci.

—Per què vas estudiar veterinària?

—A vegades m'ho pregunto. M'agrada el món de la sanitat, i amb els animals m'entenc millor que amb les persones —diu, mig de broma—, però no ho sé ben bé.

La Griselda va acabar la carrera fa tres dècades.

–En tot aquest temps, ha canviat la relació entre humans i animals?

–Abans hi havia més animals per complir funcions que no eren de companyia, i això s’ha revertit. Ara hi ha més consciència del fet que siguin éssers sintents. Però també hi ha sobreprotecció, humanització de l’animal.

La Griselda tenia un gos, que es va morir. I un hámster, que també es va morir. Li queda el gat. “La meva parella ve del món de la pagesia i ell no entén un gat dins un pis”.

–Una mica de raó té, no?

–Sí, per la llibertat que gaudeixen els gats en zones rurals, però en les ciutats no poden viure al carrer.

–No els estem utilitzant, els animals de companyia?

–Sí. Però a vegades no suplim carències tenint nanos? Diguem que els animals de companyia i nosaltres ens ajudem mútuament.

Al Centre d’Acollida d’Animals de Companyia de Barcelona accepten gossos, gats i fures. “Cada cop ens arriben més rosegadors i animals exòtics”, diu, “però van a un altre centre”.

Només accepten fures, gats i gossos perduts a la via pública recollits pels serveis municipals o socials, o per la Guàrdia Urbana. No agafen els animals directament de la ciutadania, que ve amb històries creïbles o increïbles per desfer-se de l’ésser que li ha fet companyia.

Darrere un gos o un gat perdut o abandonat sempre hi som nosaltres. Els humans, les nostres misèries i grandeses: gats i gossos que hem perdut i no troben el camí cap a casa, de gent sobtadament hospitalitzada o que ha mort –molts durant la pandèmia–, de gent que els maltracta o de delinqüents detinguts per la policia.

“Un animal de companyia és un membre de la família”

–Un veterinari pot extreure una bala d’un humà?

–No m’hi he trobat mai, però això només li competeix a un metge.

La persona propietària d’un gat o d’un gos ja no se l’anomena *propietària*, sinó *responsable*. “És la millor paraula que hem trobat. *Amo* no ens agrada”, diu la Griselda. “Tampoc no en diem *mascota*. Mai. Els animals no són coses i això està reconegut per la llei. Un animal de companyia és un membre de la família”.

La Griselda explica que el primer que fan quan un animal entra és fer una valoració del seu estat sanitari i aplicar-li la vacunació, desparasitació i identificació si no la té; comenta que per Sant Joan i els seus petards s’escapen molts gossos; explica com durant l’onada de calor els refrescaven amb aigua; parla de la gent amb síndrome de Noè, que acumulen animals; i parla “d’estigmes”, que molts són gossos potencialment perillosos i això és una trava per ser adoptats.

“Cada gos ens arriba amb el seu trauma a la motxilla i passa sempre per l’equip educador. Cada gos té una problemàtica diferent a nivell de comportament”.

Al mòdul que anomenen *xalet*, més gran i aïllat, hi tenen avui el Kenzo. “No se socialitza bé amb els altres gossos; no sabem les històries que l’animal porta al damunt”, diu la Griselda tot mirant el Kenzo.

“Els gossos necessiten sortir i interactuar amb l’entorn i els gats, socialitzar i satisfer les seves necessitats de joc”, diu. Quan els porten un gos amb les ungles molt llargues possiblement és que el seu responsable no era gaire responsable i no el passejava prou. Tenen més de cent voluntaris en actiu per passejar gossos i socialitzar gats. La meitat homes i la meitat dones, però hi ha més voluntàries per als gats.

“Aquest gos es diu Killer, però no té res de *killer* (assassí), és molt bo amb persones. Ara li diem Miller”.

–T’ha mossegat algun gos?

–Algun cop, però mai ha sigut greu.

–I algun gat?

–Sí, i d’esgarrapades encara més. A més els gats tenen la particularitat que no els pots posar morrió com a un gos.

–T’has enamorat d’un gos o un gat?

–Sí.

–I algun lloc de Barcelona que t’enamori?

–El mar. M’agrada sentir-lo. Em tranquil·litza.

Porten un gos perdut per Barcelona (n’entren dos o tres cada dia). “Aquest és molt bo. Se m’ha pujat al damunt per donar-me petonets”, diu el noi que el porta, del servei de recollida que treballa amb l’Ajuntament. És un gos mestís trobat davant d’un centre comercial de Sant Martí. Es diu Mia i té xip, “però tenir xip”, diu la Griselda, “no sempre és garantia de trobar el responsable encara que és una eina imprescindible per baixar la taxa d’abandonaments i pèrdues”.

–Quan practiqueu eutanàsia a un animal?

–Quan pateixen massa per una malaltia o hi ha risc elevat per a la integritat física d’altres animals o persones.

El Centre d’Acollida d’Animals de Companyia de Barcelona n’és ple, de gats i gossos; l’espai se’ls fa petit, però aquest lloc no parla de gossos ni de gats. Parla de nosaltres. Fa segles que els barcelonins i barcelonines ja ho intuïen, i per això creien que qui maltractava un gos deixava de tenir la protecció de sant Roc.

“Nosaltres som com ells, una espècie. Ells tenen ple dret a tenir el seu lloc en aquest món”.

En aquest món i en aquesta ciutat.

Si els barcelonins i barcelonines que creien en sant Roc podien veure el gos com un sant, per què els barcelonins i barcelonines que creuen en la ciutat no el poden veure avui com un ciutadà?

Laura Alburquerque Requena

TÈCNICA AUXILIAR DE BIBLIOTECA

La gran fàbrica de les paraules

Vet aquí que una vegada hi havia un país on les paraules es fabricaven i, per pronunciar-les, abans havies de comprar-les i empassar-te-les. Els més rics podien parlar amb més paraules i els més pobres, amb menys. Com un nen que es deia Dídac...

Escrit per Agnès de Lestrade, aquest és l'argument de *La gran fàbrica de les paraules*, el conte que a la Laura més li agrada llegir als infants.

Tècnica auxiliar de la Biblioteca Municipal Fort Pienc, Laura Alburquerque va descobrir els *magatzems de paraules* a la Biblioteca de Catalunya mentre estudiava Geografia i Història. "M'encantava buscar llibres, remenar-los, investigar"...

El trajecte fins a arribar a la Biblioteca Fort Pienc va tenir molts revolts interessants: pràctiques a la biblioteca de la Fílmoteca, monitora d'exposicions al CCCB, dinamitzadora escolar en una ONG –"aquí vaig descobrir que m'agrada molt treballar amb nens, i m'ha quedat el cuquet de ser mestra"– i bibliotecària a l'Espai Cultural de Caja Madrid, on va decidir llicenciar-se en Documentació.

"Cada biblioteca respira com respira el seu barri"

—Per què el punt de partida va ser la Història?

—Per la Guerra Civil, mirar enrere per comprendre el món actual.

El 2008 va fer oposicions per entrar a la xarxa de Biblioteques de Barcelona, i hi va entrar. Després d'un parell d'anys itinerant per les biblioteques de la ciutat, la Laura va aterrar el 2011 al Fort Pienc.

“Cada biblioteca respira com el seu barri”, diu, i aquesta respira a llibres que no s'entenen sense les persones del Fort Pienc, siguin d'origen xinès, infants, sensellars o la dona —que no era xinesa, ni infant, ni sensellar— que un dia els va cridar queixant-se perquè l'ordinador no funcionava.

El Fort Pienc és l'autèntic barri xinès de Barcelona, i la fusió passa pels llibres. “Tenim un fons en xinès per a nens i adults, i en el tema xinès comencem a ser un referent a la ciutat”, diu la Laura amb orgull.

Les estacions del Nord i de l'Arc de Triomf fan que en el barri també hi hagi persones sense llar, i la biblioteca no els tanca els llibres. “La biblioteca és un espai confortable, on no se senten estigmatitzats”, diu la Laura. Hi troben connexió a internet, poden carregar el mòbil, no necessiten registrar-s'hi... també llegeixen llibres, però les seves primeres necessitats són unes altres”.

Els venen. Però la biblioteca ha anat, també, cap a ells: els han portat llibres al carrer en capses.

—Un lloc de Barcelona que t'agradi?

—M'agrada molt passar per davant de la Biblioteca Arús.

Una biblioteca amb Estàtua de la Llibertat novaiorquesa: en el llibre que la Llibertat té a la mà, però, no hi posa 1776, sinó *Alma Libertas* (llibertat de l'ànima).

En els prestatges del Fort Pienc hi ha llibres per a ciutadans i ciutadanes d'origen xinès, sense llar i empenyats perquè l'ordinador no s'encén, però només hi ha un tipus de llibre on tot és possible: els llibres per a infants.

I per endinsar els menuts en els llibres han creat un univers molt especial de jocs, gimcanes, pictogrames, experiències sensorials inclusives, una balena –al final de tot, sempre hi ha una balena– i una mascota: una ovella que es diu Fortpi, que omple de misteri els infants de llibre en llibre fins que sempre acaba apareixent. “Als nens els agrada molt el misteri”, diu la Laura.

–Expliques ara contes igual que fa deu anys?

–Segur que no. He après molt dels meus companys, de la gent professional, i he après dels nens i nenes, de com reaccionen davant del conte.

–Cansa, llegir-los llibres?

–No, el que cansa és moure tot el mobiliari per fer l'espai quan hi venen a escoltar!

A la Biblioteca Fort Pienc, les paraules no es fabriquen, ni es compren, ni es venen. Algú se les inventa lluny, fins i tot a la Xina, i arriben embolicades per ser llegides i compartides.

“Quan arriba una capsula amb llibres nous és un moment màgic”, diu la Laura.

I com acaba *La gran fàbrica de les paraules*, el seu conte preferit? Farem spoiler, però que no surti d'aquí... En Dídac està enamorat d'una nena que es diu Aura, però com que ell és pobre, quasi no pot comprar paraules i no li pot dir gairebé res. Fins que un dia l'Aura li fa un petó, i ell li diu una paraula que havia trobat a les escombraries i que guardava per a un moment com aquest. La paraula que en Dídac pronuncia després del petó és... “més”.

“Quan arriba una capsula amb llibres nous és un moment màgic”

Mercè Roca Soler

OFICINA D'ATENCIÓ A LA CIUTADANIA

Tots som un

“Som el primer que, de l’Ajuntament, veuen els ciutadans”, diu la Mercè.

La Casa Gran, per fer la seva feina, té centenars d’edificis en propietat. Amb façanes grans o petites, maques o lletges, antigues o noves. Però el primer que veuen els barcelonins i barcelonines quan volen alguna cosa de l’Ajuntament no és cap d’aquestes façanes. El primer que veuen és la mirada de persones com ella.

“Som la porta d’accés, la presencial, que el ciutadà té a l’Ajuntament”, subratlla la Mercè Roca Soler, tramitadora informadora de l’Oficina d’Atenció a la Ciutadania de Sant Martí de Provençals... Empadronaments, llicències, informació general i “unes quantes coses més”.

La Mercè va entrar a treballar a l’Ajuntament el 1982, en un moment dolç i descentralitzador de Barcelona. Tenia 19 anys i va començar de secretària al Centre Cívic La Sagrera “La Barraca”. “Va ser una època molt maca”, diu tot recordant la forta complicitat amb el veïnat i els “boníssims” pastissos de Tortosa que venien en el bar del centre. “Tret d’una màquina d’escriure que era molt antiga, tot era nou, per encetar”.

“En el centre cívic vaig donar tot el que tenia”, i de “La Barraca” va passar als serveis tècnics de Sant Andreu,

“Per saber gestionar els altres, has de saber gestionar-te a tu mateix”

a treballar en temes de manteniment d'escoles, inspeccions, obres menors... "Quan acabava la feina, me la buscava", diu fent miques l'imaginari que té la gent del funcionariat.

La seva àvia la va animar a ser funcionària, i aquí la Mercè posa en relleu un cert canvi de percepció: "Abans, fora de l'Ajuntament no deia mai que era funcionària... Ara ho dic, ara ja no és el mateix".

De Sant Andreu va anar a Sant Martí, on el 1998 va començar a l'Oficina d'Atenció Ciutadana. És on va començar a ser la primera mirada que veu la ciutadania. Té tot l'ajut de la bona arquitectura: l'oficina, a la seu del Districte, és en un majestuós edifici neoclàssic construït el 1889 amb unes delicioses granotes esculpides en el pati central.

"A vegades fem una mica de psicòlegs", diu de la seva gestió de cara al públic. De fet, va estudiar algunes assignatures de psicologia. "Per saber gestionar els altres" —afirma— "has de saber gestionar-te tu mateix".

Amb aquest bagatge intern i extern, la Mercè explica que "la gent és ara més exigent, i això està bé", que "fer content tothom costa molt", que "cada ciutadà és un repte, has de modular-te" i que "no tothom pot fer aquesta feina".

"Has d'estar receptiva, i no parlo de tenir paciència: la paraula *paciència* a mi no m'agrada". I aquesta receptivitat, que no pas paciència, té recompensa en el retorn humà, en l'agraïment. En la dona que un dia es posa a cantar una mica d'òpera o en l'home que els regala la figureta d'una bruixa.

"Mira, tu m'estàs fent l'entrevista, però no me l'estàs fent a mi. La cosa rutila per la feina del conjunt dels companys. Som setze i som com una pinya, no hi ha enveges", diu, i en aquest punt la Mercè s'emociona.

"Abans, fora de l'Ajuntament no deia mai que era funcionària... Ara ho dic, ara ja no és el mateix"

“Si l’oficina funciona és perquè tots som un”, afegeix parlant de companys com l’Eugeni, “que té molta iniciativa, i que el que aprèn t’ho passa”, o en Pep, “que li fa punta a tot, i et fa pensar”.

“Hi aportem tots perquè tots som diferents”, insisteix. “En aquesta oficina tenim fama de bon rotllo”, i això queda demostrat en els plafons que tenen a les oficines interiors, plens d’imatges de sopars, trobades i somriures... “Rubias y peligrosas”, han escrit a la foto d’una trobada.

“Ens hem d’anar reciclant, però no tot és informàtica”, diu la Mercè, una idea que —d’una manera o altra— desprenen els trenta treballadors i treballadores públics que han passat per aquestes pàgines: dels ocells a les nòmines, de les aspiradores als llibres, del gòtic a la casa barata, l’Ajuntament és essencialment connexió. Interconnexió humana.

“Tots som un”, diu la Mercè.

[Un temps després d’aquesta conversa, la Mercè va passar a ser cap de l’Oficina d’Atenció Ciutadana de Sants-Montjuïc.]

“Ajuntament és essencialment connexió. Interconnexió humana”

Edita:
Ajuntament de Barcelona

Consell d'Edicions i Publicacions
de l'Ajuntament de Barcelona:
**Jordi Martí Grau, Marc Andreu Acebal,
Águeda Bañón Pérez, Xavier Boneta
Lorente, Marta Clari Padrós, Núria
Costa Galobart, Sonia Frias Rollon, Pau
González Val, Laura Pérez Castaño, Jordi
Rabassa Massons, Joan Ramon Riera
Alemany, Pilar Roca Viola, Edgar Rovira
Sebastià i Anna Giral Brunet.**

Directora de Comunicació:
Águeda Bañón

Directora de Serveis Editorials:
Núria Costa Galobart

Recursos, Distribució i Màrqueting:
Núria Mahamud de la Peña

Edició:
Oriol Guiu

Distribució:
M. Àngels Alonso

Producció:
Óscar Carreño

Direcció de Serveis Editorials
Passeig de la Zona Franca, 66
08038 Barcelona
Tel. 93 402 31 31
barcelona.cat/barcelonallibres

Col·lecció:
Barcelona, Present i Futur

Coordinació editorial:
Gerència Municipal

Text:
Plàcid Garcia-Planas

Fotografies:
Edu Bayer

Correcció de textos:
**Natàlia Duran /
Linguaserve Internacionalización de Servicios S.A.**

Disseny i maquetació:
El Guateque, agència de publicitat SL

Impressió:
Printmakers

Barcelona, abril de 2023

© de l'edició
Ajuntament de Barcelona

© del text
Plàcid Garcia-Planas

© de les fotografies
Edu Bayer i Ajuntament de Barcelona

Els textos i les fotografies tenen la següent llicència:
Creative Commons

Reconeixement - No comercial - Sense obra derivada
(BY-NC-ND):

No es permet un ús comercial de l'obra original
ni la generació d'obres derivades (copyright).

ISBN: **978-84-9156-499-7 (versió digital)**

Imprès en paper ecològic

Us podeu descarregar el llibre gratuïtament a
barcelona.cat/barcelonallibres.

Com totes les ciutats que paguen la pena, Barcelona no és fàcil. No és fàcil de descobrir. Perquè la seva arquitectura, la de debò, és la ciutadania. Un milió i mig de persones fan ciutat connectades entre elles, encara que no ho sàpiguen. I setze mil ho fan del tot interconnectades, i en són conscients: les treballadores i els treballadors de l'Ajuntament. En aquest llibre n'hi ha trenta que ens dibuixen un fascinant mapa de Barcelona, amb catedrals soterrades i boscos enlairats, un mapa que no es ven als quioscos de la Rambla.

**Ajuntament
de Barcelona**